

**T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP İLİ 2017 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP - 2018

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Ülkemiz enerji, sanayi, tarım, ulaştırma ve turizm ile ilgili artan çevresel baskılar ile yüz yüzedir. Bu baskılar hava kalitesi, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve doğanın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun şeklinde görülmektedir. Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşamsal ortamını yok edecek seviyelere ulaşacağının fark edilmiş olmasının da etkisi büyüktür. Sağlıklı yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, başta insan yerleşimi, diğer canlıların varlığı, yeşil alanlar, toprak, hava ve su gibi temel yaşam unsurlarının korunması giderek daha bir önem kazanmaktadır. Bu amaçla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz, tecrübeli personeliyle kanun ve yönetmelikler doğrultusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. İnsanlarımızın ve diğer canlıların yaşamını etkileyen olumsuzlukların oluşmasını engellemek, tabiatın bize sunduğu zenginlikleri korumak ve geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır.

Hızlı nüfus artışına bağlı olarak insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, beslenme, enerji, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türler, artan kirlilik, ormanların ve meraların yok olmasına bağlı iklim değişiklikleri çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması, sınıflandırılması, kullanıcılara sunulması için “Çevre Envanteri” nin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, İl Çevre Durum Raporları, O ilin tüm çevre bilgileri ve değerlerini bir sistem bütünlüğü içerisinde toplayacağı gibi Bakanlığımızca hazırlanacak Türkiye Çevre Durum Raporu ve Çevre Envanterinin hazırlanmasına önemli bir temel kaynak oluşturacaktır. Çevre Durum Raporları ve Çevre Envanterleri dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirirken korunması gereken ekosistemlerin, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında araştırmacılara temel bilgi sunarken, yön ve hedeflerinin belirlenmesinde ÇED Raporlarının hazırlanmasında, Çevreye ait bilgilerin tespitinde önemli kaynak özelliğini taşımaktadır.

Çevre Durum Raporunda sunduğumuz bu bilgilerin bir araya getirilmesi, güncellenmesinde emek sarf eden başta ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğümüz olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Hasan ALAN
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	9
A. HAVA	12
A.1. HAVA KALİTESİ.....	12
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN ÖGELER.....	15
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	18
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	19
A.5. EGZOZ GAZI EMİSYON KONTROLÜ.....	22
A.6. GÜRÜLTÜ	23
A.7. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	24
A.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	25
B. SU VE SU KAYNAKLARI.....	27
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ.....	27
B.1.1. Yüzeysel Sular.....	27
B.1.1.1. Akarsular	27
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	29
B.1.2. Yeraltı Suları	30
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri.....	31
B.1.3. Denizler	32
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	32
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	38
B.3.1. Noktasal kaynaklar	38
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	38
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar.....	38
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	38
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....	38
B.3.2.2. Diğer.....	39
B.4. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	40
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	40
B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	40
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	41
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	41
B.4.2. Sulama	41
B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	41
B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	42
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	42
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	43
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	43
B.5. ÇEVRESEL ALTYAPI.....	43
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	43
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	2
B.5.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	2
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	2
B.6. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	2
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	2
B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	3

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar ...	4
B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	4
B.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	5
C. ATIK.....	6
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ).....	6
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI.....	8
C.3. AMBALAJ ATIKLARI	10
C.4. TEHLİKELİ ATIKLAR	11
C.5. ATIK MADENİ YAĞLAR	13
C.6. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	15
C.7. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	16
C.8. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL).....	16
C.9. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEE)	17
C.10. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ (HURDA) ARAÇLAR	18
C.11. TEHLİKESİZ ATIKLAR	18
C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	19
C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	19
C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	20
C.12. TIBBİ ATIKLAR	20
C.13. MADEN ATIKLARI.....	20
C.14. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	21
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	22
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	22
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	22
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK.....	23
D.1. FLORA	23
D.2. FAUNA.....	47
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	50
D.4. ÇAYIR VE MERA	58
D.5. SULAK ALANLAR	59
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	63
D.6.1.2.NİZİP İLÇESİ BAHÇELİ MAHALLESİNDE BULUNAN İRAN PALAMUT MEŞESİ (QUERCUS BRANTIİ)	64
D.6.1.3.ŞAHİNBEY İLÇESİ GENEYİK MAHALLESİNDE BULUNAN DUT AĞACI(MARUS ALBAL.)	64
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	69
E. ARAZİ KULLANIMI.....	72
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	72
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	73
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	73
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	73
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	74
F.1. ÇED İŞLEMLERİ	74
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	75
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	77

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	78
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	78
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	79
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	80
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	81
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	81
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	82
EK-1: 2017 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU	83
BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ	83
BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ.....	88
<i>Kirlenme Nedenleri</i>	88
BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ	92
BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	93

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	13
Çizelge A.2 - EPA hava kalitesi indeksi.....	13
Çizelge A.4 - Gaziantep ilinde 2017 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	17
Çizelge A.5 – Gaziantep ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler.....	22
Çizelge A.6 – Gaziantep ilinde 2017 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu g/m^3$; $CO: mg/m^3$)	22
Çizelge A.7 - 2017 yılında Gaziantep ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	22
Çizelge B.8 – Gaziantep ilinde mevcut sulama göletleri (DSİ,2016).....	29
Çizelge B.9 – Gaziantep ilinin yeraltı suyu potansiyeli	30
Çizelge B.10 - Gaziantep ilinde 2017 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	37
Çizelge B.11 – Gaziantep ilinde 2017 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu(OSB,2017).....	2
Çizelge B.12 - Gaziantep ilinde 2017 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	2
Çizelge B.13 – Gaziantep ilinde 2017 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	4
Çizelge B.14 - Gaziantep ilinde 2017 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	4
Çizelge B.15 - Gaziantep ilinde 2017 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	5
Çizelge C.1 (Gaziantep) ilinde 2017 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri.....	7
Çizelge C.17 - (Gaziantep) ilinde 2017 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2018)	10
Çizelge C.18 - Gaziantep ilinde atık işleme ve miktarı	12
Çizelge C.19 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları (Atık Yönetimi Uygulaması, Aralık 2018)	14
Çizelge C.20 – Gaziantep ilinde 2017 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler	15
Çizelge C.21 – Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg).....	15
Çizelge C.22 - Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)	16
Çizelge C.23 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	16
Çizelge C.24 – Gaziantep ilinde 2017 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	16
Çizelge C.25 – Gaziantep ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	17
Çizelge C.26 – Gaziantep ilinde 2017 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	18
Çizelge C.27 - Gaziantep ilinde 2017 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı.....	18
Çizelge C.2 – Gaziantep ilinde 2017 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Atık Yönetimi Uygulaması, 2018).....	18
Çizelge C.29 – 2017 yılında Gaziantep sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	20
Çizelge C.30 - (Gaziantep) ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı	20

Çizelge C.39 – Gaziantep ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	21
Çizelge Ç.32 – Gaziantep ilinde 2017 yılında SEVESO kuruluşlarının sayısı	22
Çizelge E.33 – 2017 yılı için Gaziantep ilinde arazi sınıflandırması	72
Çizelge F.34 – Gaziantep İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2017 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı (ÇŞİM, 2018)	74
Çizelge F.35 – Gaziantep ilinde 2017 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları (Kaynak: Gaziantep ÇŞİM-2018)	76
Çizelge G.36 - Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	78
Çizelge G.37 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	79
Çizelge G.38 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	80

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil A.1 – Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yeri	19
Şekil A.2 - Gaziantep ili hava kalitesi izleme istasyonu PM10 parametresi günlük ortalama değer grafiği..	21
Şekil A.3. - Gaziantep ilinde Şahinbey istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	21
Şekil A.4 – Gaziantep ilinde 2017 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	23
Şekil B.5 - Gaziantep ilinde 2017 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı.....	40
Şekil B.6 - Gaziantep ilinde 2017 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı(OSB, 2016) Veri elde edilememiştir	42
Şekil B.7 - Gaziantep ilinde 2017 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	43
Şekil B.8 – Gaziantep ilinde 2017 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	3
Şekil B.9 - Gaziantep ilinde 2017 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	4
Şekil C.10 - (Gaziantep) ilinde 2017 yılı kayıtlı ekonomik işletmeler	11
Şekil C.11 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi	12
Şekil C.12 – Gaziantep ilinde atık madeni yağ toplama miktarları*	14
Şekil C.13 – Gaziantep ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)	15
Şekil C.14 – Gaziantep ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (Ton/Yıl)	17
Şekil C.15 - Gaziantep ilinde 2017 yılı atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton) veri elde edilememiştir	18
Şekil C.16 - Gaziantep ilinde 2017 yılı AEEE işleme tesis sayısı.....	18
Şekil E.17 – Gaziantep ilinde 2017 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	72
Şekil F.18 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı (ÇŞİM, 2018).....	74
Şekil F.19 – ilinde 2017 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	75
Şekil F.20 – Gaziantep ilinde 2017 yılında verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin sektörlere göre dağılımı	77
Şekil F.21 - Gaziantep ilinde 2017 yılında verilen lisansların konuları	77
Şekil G.22– Gaziantep ilinde ÇŞİM tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	79
Şekil G.23 –Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	80
Şekil G.24 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı.....	81

GİRİŞ

İlin nüfusu, iklimi, coğrafik durumu, sanayi, tarım, turizm vb. konularında genel kısa bilgiler ve İl Müdürlüğünün çevre kısmının yapılanması ve personel durumuna ilişkin genel bilgiler verilecektir. Bu bölüm 3 sayfayı geçmeyecek şekilde düzenlenecektir. Gaziantep, ülkemizin sürdürülebilir kalkınma sürecinde ekonomik ve sosyal gelişme dinamiklerini içinde barındıran Ortadoğu ve batı arasında ekonomik entegrasyonu sağlayan ve aynı zamanda kültürel köprü görevi gören önemli bir ildir. Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan, tüccarların, bilgelerin, fikirlerin, dinlerin ve kültürlerin yolu olan dünyaca ünlü 2000 yıllık İpek Yolu'nun üzerinde kurulmuş ve yükselmiş olması, İpek Yolu'nun Anadolu'ya açılan kapısı konumunda olan Gaziantep'in karakteristik özellikleri olan üretkenlik ve ticari kabiliyetin temellerini oluşturmuştur. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutarken son yıllarda turizm alanında da ciddi yatırımlar yapmaktadır. Gerçekleştirdiği üretim ve ihracat hacmi ile ülkemiz ekonomisine yön veren illerin başında gelmektedir.

İLİN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 8. büyük kentidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde % 317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç almasıdır. 2015 yılı Gaziantep İli toplam nüfusu 1.931.836 kişidir.

İLİN COĞRAFİ DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı da doğuda ilin Şanlıurfa'yla arasında ki doğal sınırını çizer. İlimizin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır. Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık % 52' sini dağlar, % 27' sini ise ovalar kaplamaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülükbaşı, Sam, Ganibaba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağında kaynaklanan Bozatlı (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağından doğan Alleben Deresi ve İslahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından

kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey- Şehitkamil) birbirinden ayırır. İl merkezinin yakınında hiç doğal orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülük Baba ve Burç ormanlıkları).

İLİN İKLİMİ

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz İklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yağış en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağışı alır. En çok yağışı ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

İLİN EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindendir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin işlendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticarete yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı %13'tür. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemiş işleme ve ihracatının %85'ini, makarna işleme ve ihracatının %60'ını, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin suları ile sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızıbiber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti oluşu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunuşu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi oluşu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında oluşu, Tarihi İpek yolunun da buradan geçmiş olması, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

Gaziantep ; gezilip görünmeye değer tarihi, turistik ve doğal güzellikleri, Kurtuluş Savaşı ve Antep savunması hatıraları, yaylaları, ovaları, ören yerleri, leziz yemekleri, eşsiz el sanatları, camileri, türbeleri, medreseleri, Antep evleri, hanları, hamamları, kастelleri, kiliseleri, adını verdiği baklavası ve fıstığı, sanayisi, insanların kendine has çalışkanlığı ve sıcaklığı ile geçmişin ve geleceğin bir arada yaşandığı Gaziler şehridir.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüğümüzde 10 Şube Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 170 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden **ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü**'nde; 3 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 1 Elektronik Mühendisi, 1 Elektrik Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 İdari Büro Personeli , 1 Şef **Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü**'nde; 11 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 1 Endüstri Mühendisi, 2 Biyolog, 1 Ziraat Mühendisi, 3 Tekniker, 3 Teknisyen, 1 Şef görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA (Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı) Hava Kalitesi İndeksinin ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlanması sonucu oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi aralığında bu olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER (µg/m ³)							UYARI EŞİĞİ
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	500	500	470	440	410	380	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	250	250	225	200	175	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	20	20	20	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	---	300	290	280	270	260	250	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	60	60	56	52	48	44	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	---	30	30	30	30	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	100	100	90	80	70	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	60	60	56	52	48	44	40	

	sağlığının korunması için-								
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	1	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10	10	10	10	9	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	16.00 0	16.00 0	14.00 0	12.00 0	10.00 0	10.00 0	10.00 0	----

*Arsenik (As), kadmiyum (Cd), nikel (Ni), ve benzo(a)piren kirleticileri için Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde hedef değerler ve hedef değere ulaşılacak tarih bulunmamaktadır.

*Ozon (O₃) kirleticisi için Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde bilgilendirme ve uyarı eşiği ile hedef değer ve uzun vadeli hedef bulunmamaktadır.

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi: 2013/37 – EK-II)

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Ögeler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok

etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağılı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀- 10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ısı ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Gaziantep'te hava kirliliği mevsimsel özellik göstermektedir. Kış ayları, sonbaharın geç dönemleri ile ilkbaharın erken dönemlerinde hissedilen ve tespit edilen kirlilik mevcuttur. Bu durum Gaziantep'te hava kirliliği kaynağının sanayiden ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan bir kirliliğin değil, ısınmadan kaynaklanan bir hava kirliliğinin etkin olduğunu göstermektedir.

Gaziantep'te, gerek sanayi tesislerinin yoğunlaştığı alanların yer seçimlerinin hava kalitesi bakımından doğru yapılmış olması, gerekse de sanayide ağırlıklı olarak kullanılan enerji kaynaklarının (elektrik, doğalgaz) kirleticili vasıflarının düşük olması nedeni ile kent yerleşmesi üzerinde sanayi tesislerinden kaynaklı hava kirliliğinin etkisi oldukça düşüktür.

İlimizde, özellikle ısınma amaçlı olarak fosil yakıtların kullanımının son yıllarda artması sebebiyle, şehrimizdeki hava kirliliğinde artışlar meydana gelmiştir. Bu kirliliğinin nedeni ise, yakıt türünün ve çeşidinin kirleticili vasfının yüksek olmasıdır.

Çizelge A.3 - Gaziantep ilinde 2017 Yılında Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Gaziantep Mahrukatçılar Odası, 2018)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rusya-Afrika	170.439,43	6.400	31	0,9	10	16
Yerli Kömür	TKİ (Soma, Seyitömer Tunçbilek Tavşanlı)	105.000	4.800	23,15	2	25	25
Prina	Gaziantep	100.106,3	3.700	1,5 yağ	300ppmNa	15	

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.5– Gaziantep ilinde 2017 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rusya	43.831	6.200	12-31+2	0,9+1	10+1	16+2
İthal Kömür	G.Afrika	126.608	6.200	12-31+2	0,9+1	10+1	16+2
Yerli Linyit	TKİ	105.000	4.600	-	2	25	25

(MAHLUKATÇILAR ODASI,2018)

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 – Gaziantep ilinde 2017 yılında kullanılan doğalgaz miktarı

(Kaynak, Yıl)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	261.803.442	9.155
Sanayi	274.479.660	9.155

(GAZDAŞ 2018)

Çizelge A.7 – Gaziantep ilinde 2017 yılında kullanılan fuel-oil miktarı

(Kaynak, Yıl)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

Veri elde edilememiştir.

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örneklemeye Çalışmaları

Bu çalışmada Gaziantep il merkezinde ısınma kaynaklı oluşan hava kirliliğinin tespiti amacıyla “Pasif Örneklemeye Çalışması” yapılmıştır. Pasif örneklemeye çalışmasında NO₂, SO₂, O₃ ve HCl-HBr-HF-HNO₃-H₂SO₄ gibi kirletici parametreler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca PM₁₀ için 9 noktada aktif örneklemeye çalışması yapılmıştır. İl merkezinde 29 nokta (Tablo 6) belirlenerek noktaların her birine 4 er adet pasif örneklemeye tüpü yerleştirilmiştir.

Pasif örneklemeye çalışması kış ayları dikkate alınarak planlanmıştır. 2015 yılında Ocak-Şubat-Mart (1. Dönem) ve Ekim, Kasım, Aralık (2. Dönem) aylarını kapsayacak şekilde örneklemeye çalışması yapılmıştır. Çalışma 6 ay sürmüş ve tüpler ayda bir değiştirilmiştir. Çalışmanın ilk dönemi ve raporu tamamlanmış sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir. 2. Dönem örneklemeye çalışması tamamlanmış fakat raporlama süreci devam etmektedir.

İlk dönem yapılan ölçümler SKHKKY EK-2 gereğince değerlendirilmiş olup; NO₂ Pasif örnekleme ölçüm sonuçları 7, 26 ve 29 nolu noktalarda sınır değerinin üstünde bulunmuştur. Diğer noktalardaki ölçüm sonuçları sınır değerinin altındadır.

SO₂ Pasif Örnekleme ölçüm sonuçları 1, 2, 5, 6, 8, 9, 23, 25, 26, 27, 28 nolu noktalarda UVS sınır değerinin üstündedir.

Yapılan ölçümler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince değerlendirilmiş olup, O₃ Pasif Örnekleme ölçüm sonuçları Yönetmeliğin Ek-1 Ozon için uzun vadeli hedefler, hedef değerler, bilgilendirme ve uyarı eşikleri tablosundaki belirtilen 120 µg/m³ sınır değerinin altındadır.

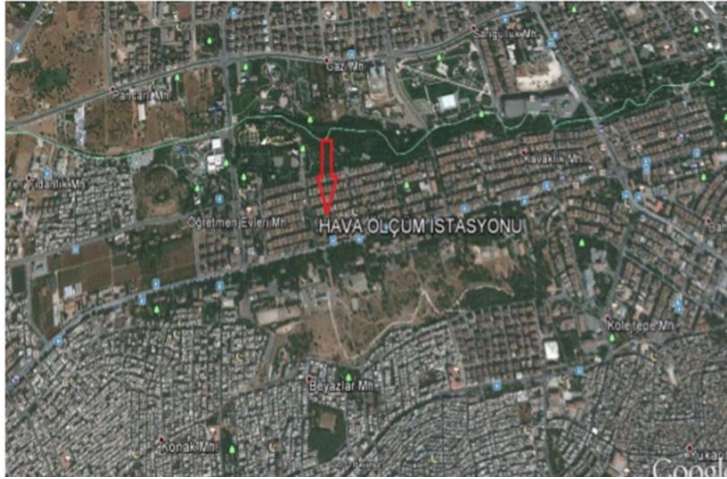
1. Dönem PM₁₀ ölçümü yapılan noktalarından 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 da bulunan konsantrasyonlar SKHKKY Ek-1.b.2.2'de belirtilen sınır değerlere uygundur. Ancak 2. Dönem verileri incelendiğinde 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 noktalarında PM₁₀ sınır değerleri aşmıştır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Şekil A.1 – Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yeri

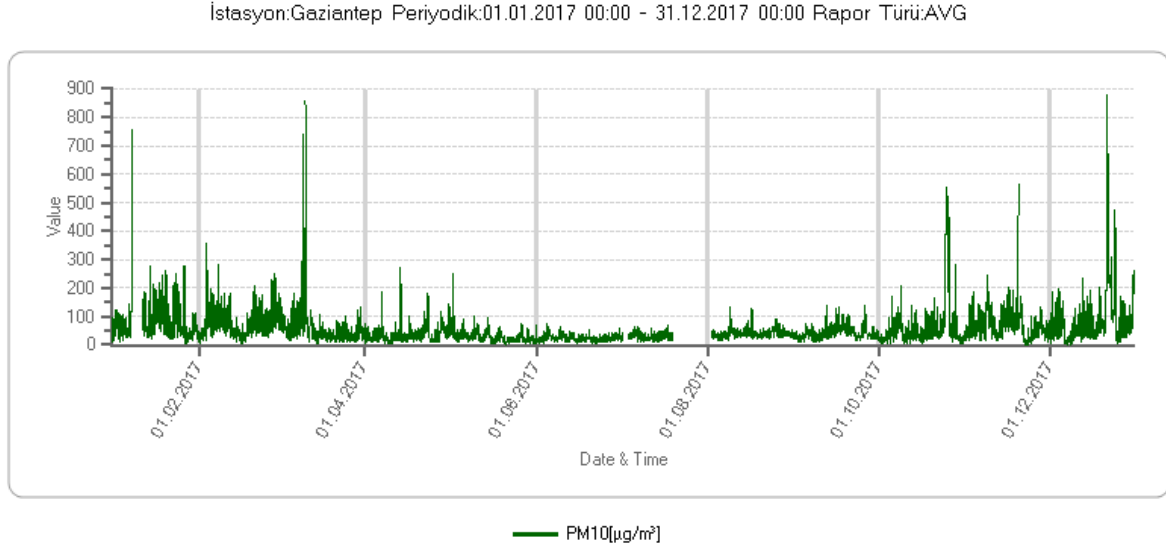

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

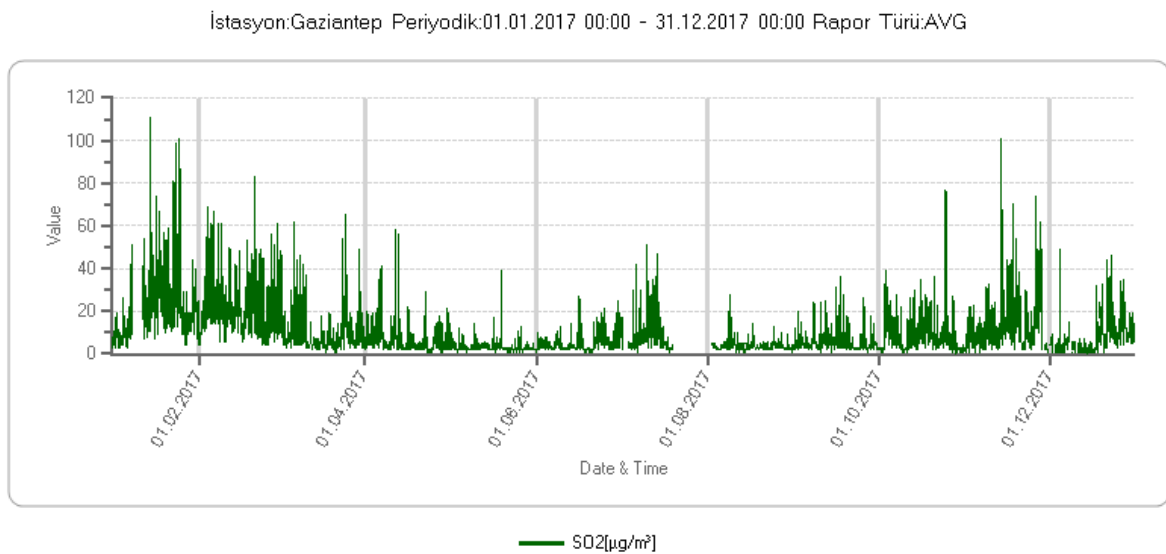

Şekil A.2 - Gaziantep ili hava kalitesi izleme istasyonu PM10 parametresi günlük ortalama değer grafiği

(havaizleme.gov.tr, 2018)

Şekil A.3 - Gaziantep ilinde Şahinbey istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği

Çizelge A.4 – Gaziantep ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Şahinbey	37.64-37.40	X					X

2017 yılı Hava Kalitesi İzleme İstasyonları Verileri

Çizelge A.5 – Gaziantep ilinde 2017 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	O ₃	AGS*
Ocak	5	0	60	5										
Şubat	22	0	93	22										
Mart	12	0	48	12										
Nisan	4	0	75	5										
Mayıs	3	0	64	3										
Haziran	4	0	66	4										
Temmuz	5	0	53	5										
Ağustos	3	0	89	3										
Eylül	4	0	54	4										
Ekim	5	0	87	5										
Kasım	18	0	101	18										
Aralık	16	0	65	16										

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

Diğer parametreler ölçülmemektedir.

5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

Gaziantep ilinde faaliyet yürüten egzoz gazı emisyon ölçüm yetki belgeli istasyon sayısı:27 Adet
Gaziantep te verilen egzoz gazı emisyon ölçüm pul sayısı:157.950

Çizelge A.6 - 2017 yılında Gaziantep ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı (Kaynak, Yıl)

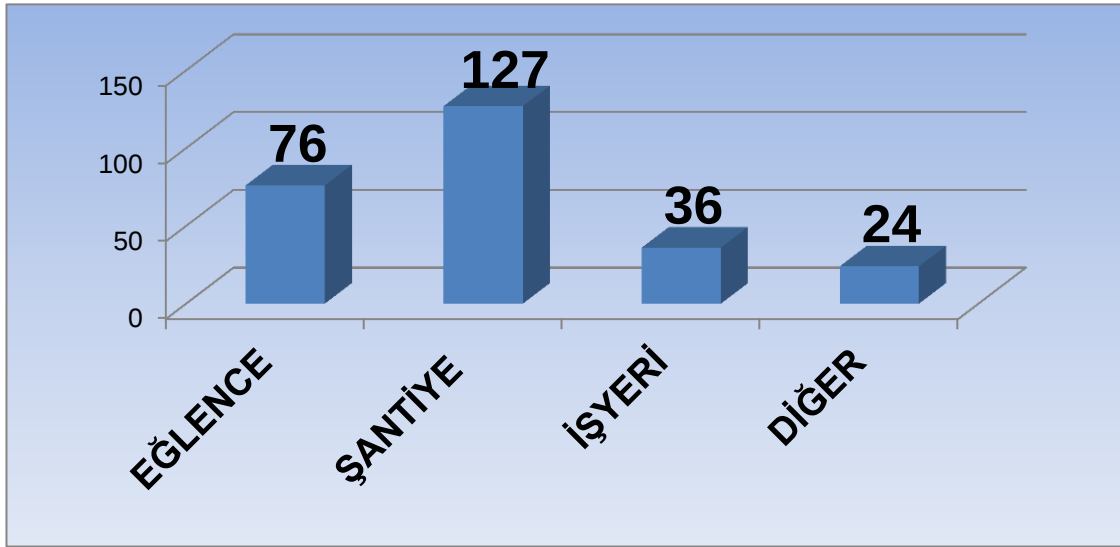
Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
224.506	97.282	23.550	149.079	494.417					153.968

A.6. Gürültü

Gürültü konusunda 2006/16 sayılı genelge ile Büyükşehir Belediyesine yetki devri yapıldığından, veriler Zabıta Daire Başkanlığı tarafından verilmiştir. Uygulanan idari işlemler, ilgili belediye tarafından yürütülmektedir. Şikâyetlerin konu bazında dağılımı aşağıda ki grafikte belirtilmektedir.

2017 YILI GÜRÜLTÜ DENETİM VERİLERİ

EĞLENCE	76
ŞANTIYE	127
İŞYERİ	36
DİĞER	24
TOPLAM	263

Şekil A.4 – Gaziantep ilinde 2017 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı, 2018)

2017 YILI GÜRÜLTÜ DENETİMİ	
DENETİM SAYISI	İDARİ PARA CEZASI
263	73.018,00 TL

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

20 Eylül 2011 tarihinde Gaziantep Büyükşehir Belediyesi İlimizin İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlanmıştır.

Enerji ve Sera Gazı Dengesi Sonuçları:

Gaziantep'in küresel enerji dengesi sadece yerel yük taşımacılığı göz önüne alındığında 960 ktoe'ye denk gelmektedir (ithalat, ihracat ve ziyaretçilerin etkisini dışarıda tutarak). Bu rakam, havaalanındaki kerosen satışları ve yük taşıyan kamyonlara yapılan yakıt satışları dâhil edildiğinde 990 ktoe'ye ulaşmaktadır.

Bölgenin enerji tüketiminin %34'ini gerçekleştirmesiyle sanayi sektörü en çok tüketimin gerçekleştiği sektördür. Bu durum önemli endüstriyel bölgeleri ve artan sanayi kapasitesine bağlı olarak Gaziantep'e özgü bir durumdur.

Konut sektörü %33'lük bir pay ile sanayi sektörüne neredeyse eşit bir tüketim sergilemektedir.

Taşımacılık sektörü %20'luk enerji tüketimiyle üçüncü sırada yer almaktadır. Bu ufak oran toplu taşımanın halkın ulaşımındaki rolüyle doğrudan ilişkilidir.

Hizmet sektörü ise (genellikle küçük dükkânlar, ofisler ve kamu hizmetleri) bölgedeki enerji tüketiminin %13'sini oluşturmaktadır.

Sera Gazı Emisyonları:

Küresel GHG emisyon dengesi (bölgenin ve konutların faaliyetlerini göz önünde bulundurarak) **4,560 ktCO_{2e}**'ye eşittir ve **kişi başına** düşen miktar **3.52 ktCO_{2e}** dolaylarındadır.

Sera gazı emisyonlarının dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. Doğrudan kadastroya ait emisyonlar kişi başı 1,63 tCO_{2e}'dir.
2. Elektriğe bağlı dolaylı emisyonlar kWh elektrik başına içerdikleri yüksek CO₂ oranından ötürü küresel dengeyi iki katına çıkarmaktadır. Bölgedeki doğrudan ve dolaylı emisyonların toplamı kişi başı 3.2 tCO_{2e}'yi bulmaktadır.
3. Enerji kaynaklı emisyonlar dışındaki atıklarla ilgili emisyonların eklenmesi ile denge kişi başı 3.44 tCO_{2e}'ye ulaşmaktadır.
4. "Taşımacılık sektörü dikkate alındığında da bölgedeki denge kişi başı 3.52 tCO_{2e}'ye yükselmektedir.

Sera Gazı Emisyonu Azaltım Hedefleri:

İklim Değişikliği Eylem Planı'nın asıl hazırlanma amacı, Gaziantep ilinin mevcut görünümünü analiz edip değerlendirmek, yakın gelecekte ortaya çıkabilecek fırsat ve tehditlere hazırlanmak ve gerekli iklim değişikliğini dindirme ve iklim değişikliğine adaptasyon eylemlerini proaktif olarak almaktır.

1. Kişi başına **3.00 tCO_{2e}** hedefine ulaşmak için, **2023'e** kadar kişi başına **%15 CO_{2e}** azaltımı
2. **2023'e** kadar kişi başına **%15** enerji tüketimi azaltımı

Gaziantep'in gelişme aktivitesi ve ekonomisi göz önüne alındığında, bu azaltım hedefi oldukça iddialıdır ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin iklim değişikliğinin hafifletilmesi konusundaki bağlılığını göstermektedir.

Gaziantep için İklim Değişikliği Azaltım Faaliyetleri:

Sera gazı emisyon azaltımı hedeflerine ulaşmak ve Gaziantep sakinleri için daha sürdürülebilir bir kentsel yaşam sağlamak için aşağıdaki plan ve programlar İklim Değişikliği Eylem Planı'nın "Eylem Fişleri" bölümünde belirlenmiş ve tanımlanmıştır. Bu Aksiyon Fişleri 3 eksene göre iklim değişikliği konusunu ele alacaktır:

1. Kentsel yenileme yönetimi
2. Kentsel genişlemenin planlanması

3. Dolaylı müdahale

Diğerleri arasından aşağıdaki eylemler dikkate alınmalıdır:

1. Konut ve hizmet sektörlerinde, soğutma ve ısıtma sistemleri için enerji verimliliğine doğru ilerleme (bölgesel ısıtma yaklaşımı),
2. Eko-bölge oluşturulması,
3. Yerel sakinler için “Enerji Bilgi Noktası” ve kurumlar için “Yerel Enerji Ajansı” oluşturulması,
4. Organize Sanayi Bölgesi için sürdürülebilirliğin geliştirilmesi,
5. OSB ve belediye tesisleri için önemli enerji geri kazanımları,
6. Mevcut ulaşım altyapısı kullanılarak toplu taşımanın geliştirilmesi ve gelişmiş yeşil teknolojilere geçiş,
7. Enerji verimli araçlar kullanılması için teşvik ve destek,
8. Farkındalık yaratarak, kaynak ve ağ yönetimini geliştirerek su tüketimini ve su kayıplarını azaltmak,
9. Kanalizasyon suyu arıtma tesisleri ve çamur arıtma projeleri için enerji verimliliğinin artırılması.

İklim Değişikliği Eylem Planı ön çalışmasının hazırlanması, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi’ne, olası iklim değişikliğine bağlı gelişmelere hazırlanma, riskleri değerlendirerek azaltma ve bu riskleri fırsatlara çevirme şansı vermiştir. Büyükşehir Belediyesi, sakinlerine daha sürdürülebilir bir yaşam sağlamak için, iklim değişikliğine karşı önemli bir adım atmıştır.

İklim Değişikliği Eylem Planı Uygulaması:

Bu çalışma, önemli ve geniş çaplı bir programın verimli şekilde yönetilmesi için gereken uygulama stratejisini sağlamaktadır. İDEP, 2011-2015 yılları arasında Belediye’nin yeni stratejik eylem planına dâhil edilecektir. İDEP’in bütüncül uygulama stratejileri GBB’nin politika ve yatırımlarıyla ilgili bütün faaliyetlerinin arasındaki bağı ve uyumluluğu ön plana çıkarmakta; programın etkisini azaltacak olası parçalı yaklaşımlardan kaçınmaktadır.

Belediye Başkanlığı ve İDEP ekibi gözetiminde, 2023 yılı emisyon azaltım hedeflerine ulaşmak amacıyla, programın genel yönetimi yapılacak eğitimleri, geliştirilecek bilgi iletişim araçlarını ve işbu faaliyetlerin sürekli geliştirilmesini kapsamaktadır.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Avrupa Birliği uyum süresince, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile hava kalitesi sınır değerlerine yıllara göre kademeli azaltma getirilmiştir. Bu çerçevede, SO₂ (Kükürtdioksit) Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar **125 µg/m³** (sınır değer %50’si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalması gerekmektedir.

2009-2016 YILLARI ARASINDA KIŞ DÖNEMLERİNDE SAĞLAMASI GEREKEN ORTALAMA EŞİK DEĞERLERDEKİ DEĞİŞİM TABLOSU								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SINIR DEĞER (µg/m ³) SO ₂	225	200	175	150	125	125	125	125
SINIR DEĞER (µg/m ³) PM	200	178	156	134	112	100	90	80

Tabloda görüldüğü üzere, ilgili yönetmelik gereğince, illerin 2009 ile 2016 yılları arasındaki 7 yıl süresince, kış aylarında atmosferde yer alan karbondioksit ve partikül madde miktarlarını, eşik değer oranında kademeli olarak düşürmeleri gerekmektedir.

Bu çerçevede kükürtdioksit eşik değeri %50, Partikül Madde eşik değeri %55 düşüş göstermektedir. Emisyon değerlerini düşürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur;

1- Emisyon kaynaklarını azaltmak,

2- Emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sağlamaktır.

Ancak Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek adına birinci maddenin uygulanma şansı bulunmamaktadır. Henüz gelişmekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınan ve gelişen illerinden birisi Gaziantep'dir. Her geçen gün ilin nüfusu artış göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artış göstermektedir.

Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir şekilde yeni yatırımların gerçekleştiği bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artış göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artışını getirmektedir.

Yine benzer bir şekilde, ildeki ulaşım aracı sayısı her yıl artmakta ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artışa eşlik etmektedir.

İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.

2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,

3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

Kaynaklar

1. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

2. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.11 – Gaziantep İlinin Akarsuları (DSİ, 2016)

AKARSU İSMİ	Ortalama Akım (hm ³ /yıl)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Ardıl	36	-	-	-	-
Karasu (Aşağı Mülk)	38	-	-	-	-
Menzimen	40	60	-	-	-
Nizip	62	75	-	-	-
Sacır	130	-	-	-	-
Karasu Çayı	133	60	-	-	-

Çizelge B.12: Baraj gölleri ve göletlerde yapılan su ürünleri yetiştiriciliği verileri (Tarım, Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2018)

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Rezervuar Adı	İli	İlçesi	Yetiş.A yırl.Top .Alan (ha)	Kiracının Adı	Üret. Balık Türü	Proje Kapst. Ton/Yıl	Kira Alanı (m²)	Net Kafes Alanı (m²)	Koordinatlar
Karkamış Barajı	Gaziantep	Karkamış	42,6	Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -1	Alabalık	500 Ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413693,9 N, 4082834,9 E 413784,8 N, 4082876,8 E 413872,8 N, 4082686,1 E 413782,0 N, 4082644,2 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -2	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413993,074 N, 4082486,411 E 414111,861 N, 4082313,239 E 414029,379 N, 4082256,673 E 413910,61 N, 4082429,845 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -3	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413857,36 N, 4081803,158 E 413844,037 N, 4082012,735 E 413943,836 N, 4082019,082 E 413957,164 N, 4081809,504 E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 1)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41° 12' 15" N, 40° 92' 47" E 41° 11' 60" N, 40° 92' 45" E 41° 13' 01" N, 40° 92' 13" E 41° 13' 56" N, 40° 92' 15" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 2)	Alabalık	600 ton/yıl	16.500	16.500	40° 94' 71" N, 40° 93' 715" E 40° 99' 04" N, 40° 93' 590" E 40° 98' 87" N, 40° 93' 532" E 40° 94' 55" N, 40° 93' 658" E
		Nizip		Mustafa KAPLAN	Alabalık	100 ton/yıl	3.000	3.000	40°80'52" N, 40° 97' 14" E 40°80'92" N, 40° 97' 23" E 40°81'19" N, 40° 97' 22" E 40°80'90" N, 40° 97' 14" E
		Karkamış		Özkan KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'20"25 N, 38°02'05"41 E 36°53'22"37 N, 38°02'10"42 E 36°53'18"07 N, 38°02'13"25 E 36°53'15"94 N, 38°02'08"24 E
		Karkamış		Sermin KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'06"46 N, 38°02'15"45 E 36°53'08"59 N, 38°02'20"45 E 36°53'04"28 N, 38°02'23"28 E 36°53'02"16 N, 38°02'18"28 E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 3)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	38° 00' 54" N, 36° 54' 12" E 38° 00' 49" N, 36° 54' 17" E 38° 00' 51" N, 36° 54' 19" E 38° 00' 57" N, 36° 54' 14" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 5)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41°10' 29" N, 40° 92' 91" E 41°11' 45" N, 40° 92' 73" E 41°09' 40" N, 40° 92' 86" E 41°10' 55" N, 40° 92' 69" E
		Nizip		Ömer ÇAKAR	Alabalık	29 ton/yıl	1.000	450	37°58' 99" N, 37° 01'81" E 37°58' 87" N, 37° 01'90" E 37°58' 85" N, 37° 01'37" E 37°58' 72" N, 37° 01'46" E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 4)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	41°12'53" N, 40°86'22" E 41°13'34" N, 40° 86'26" E 41°13'41" N, 40° 86'04" E 41°14'22" N, 40°86'08" E
		Nizip		Nebi ÇAKAR	Alabalık	250 ton/yıl	4.500	4.500	40°82'26" N, 40°97'45" E 40°82'68" N, 40° 97'42" E 40°82'19" N, 40° 97'35" E 40°81'77" N, 40°97'38" E

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gaziantep ilinde yüzey alanı 50 ha olan Emen Gölü bulunmaktadır. İlimizde bulunan göletlere ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Çizelge B.7 – Gaziantep ilinde mevcut sulama göletleri (DSİ,2016)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³ /yıl)	Kullanım Amacı	Aşaması
Çubuk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.752	254	1.48	Sulama	Proje
Çubuk 1 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	146	0.95	Sulama	Planlama
Güneş Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.396	504	2.396	Sulama	Proje
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2,567	612	2,567	Sulama	İnşa
Kuzoluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.871	150	0.871	Sulama	İnşa
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864	274	1,864	Sulama	İnşa
Çamlık Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.25	205	1	Sulama	İnşa
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246	274	1,246	Sulama	İnşa

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2017)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkalan	35
Gölü Höyük	9

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2017)

Barajın Adı	Yüzey Alanı (ha)
Tahtaköprü	5.200
Hancağz	870
Kayacık	1315
Karkamış	2.800

B.1.2. Yeraltı Suları

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir.

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde emniyetli su rezervleri tespit edilmiştir.

Araştırma ve işletme olarak açılan kuyularda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurdağı ve İslahiye Ovalarında olduğu tespit edilmiştir. Nurdağı ve İslahiye Ovalarında 8 adet kooperatif kurulmuş ve 98 kuyu ile 3305 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmiştir.

Ayrıca 31.12.2017 tarihi itibarıyla Gaziantep İl genelinde, vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından açılmış, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 26459 adet belgeli yeraltısuyu kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyular için toplam 307,77 hm³/yıl yeraltısuyu tahsisi yapılmıştır.

(DSİ, 2017)..

Çizelge B.8 – Gaziantep ilinin yeraltı suyu potansiyeli

Ova Adı	Toplam YAS Potansiyeli (hm ³ /yıl)	Emniyetli YAS Potansiyeli (hm ³ /yıl)
Merkez ve Oğuzeli Alt Havzası	180.65	144.52
Karkamış Alt Havzası	14.55	11.64
Nizip Alt Havzası	113.14	90.51
İslahiye-Fevzipaşa Alt Havzası	103.2	62
Araban Alt Havzası	159.17	95.5
Yavuzeli Alt Havzası	139.17	83.5

(DSİ, 2017)

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Gaziantep İlinin jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla bazı şahısların derin sondaj kuyuları açmak suretiyle sıcak su elde etme girişimleri bulunmaktadır.

Yine Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Gaziantep İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak "Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması" işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır.

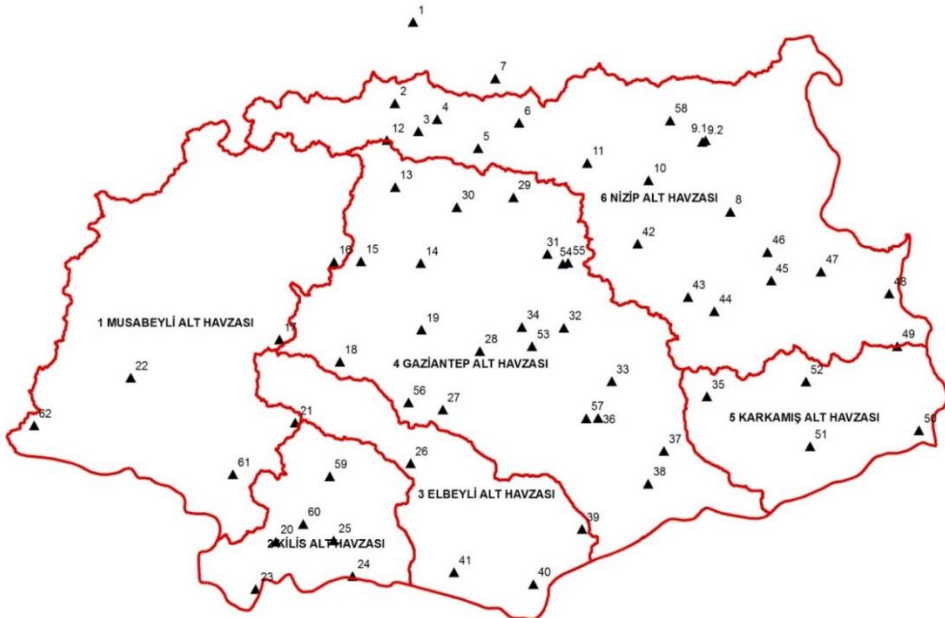
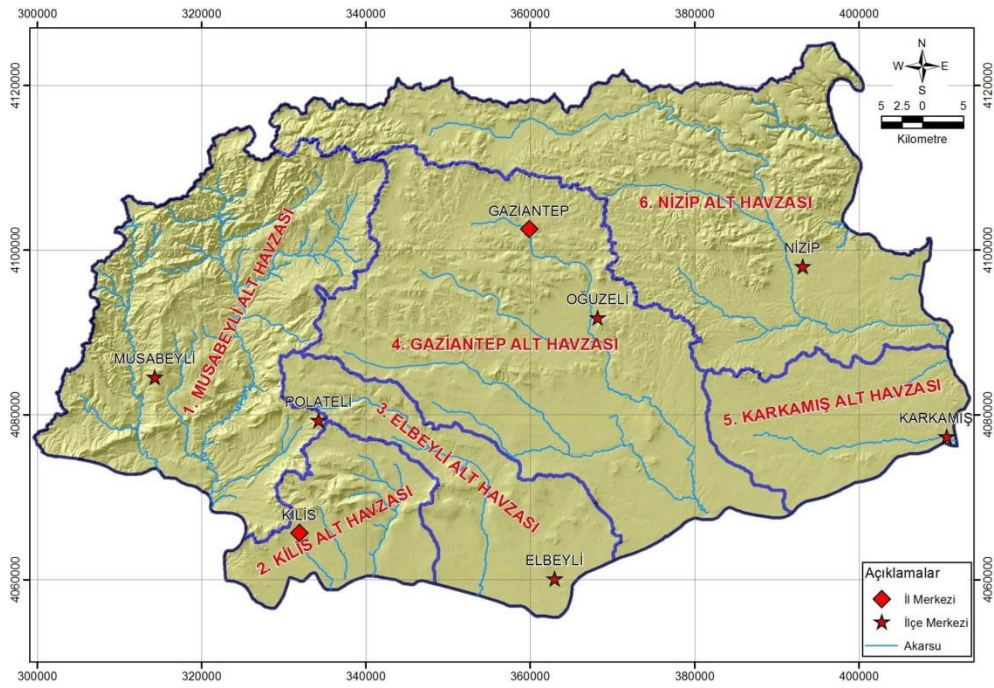
	Kaynağın Adı	İlçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)
1	Karapınar	Araban	-	350,61
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72
6	Cağdın (Akpınar)	Oğuzeli	Akpınar	306,24
7	Kırkgöz Pınarı	Oğuzeli	Sazgın	156,82
8	Karpuzatan	Oğuzeli	-	295,44
9	Aynafar	Oğuzeli	Y. Güneyse	409,79
10	Keret	Nizip	-	183,36
11	Kamışbaşı+Bağlama	İslahiye	-	389,25

B.1.3. Denizler

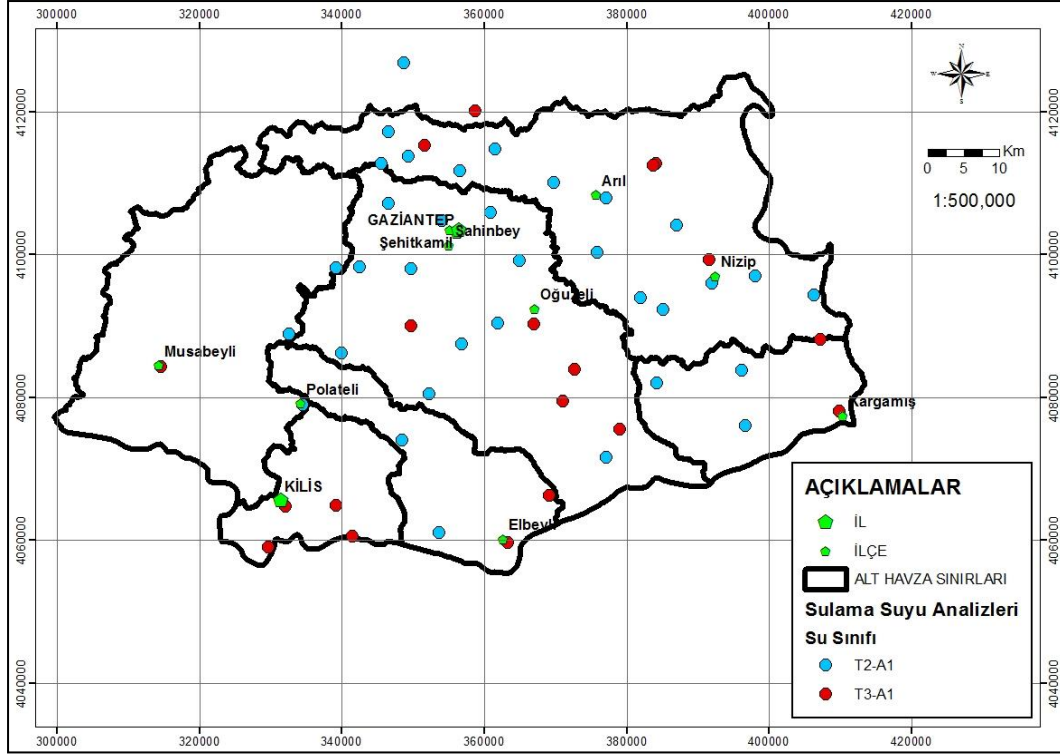
İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

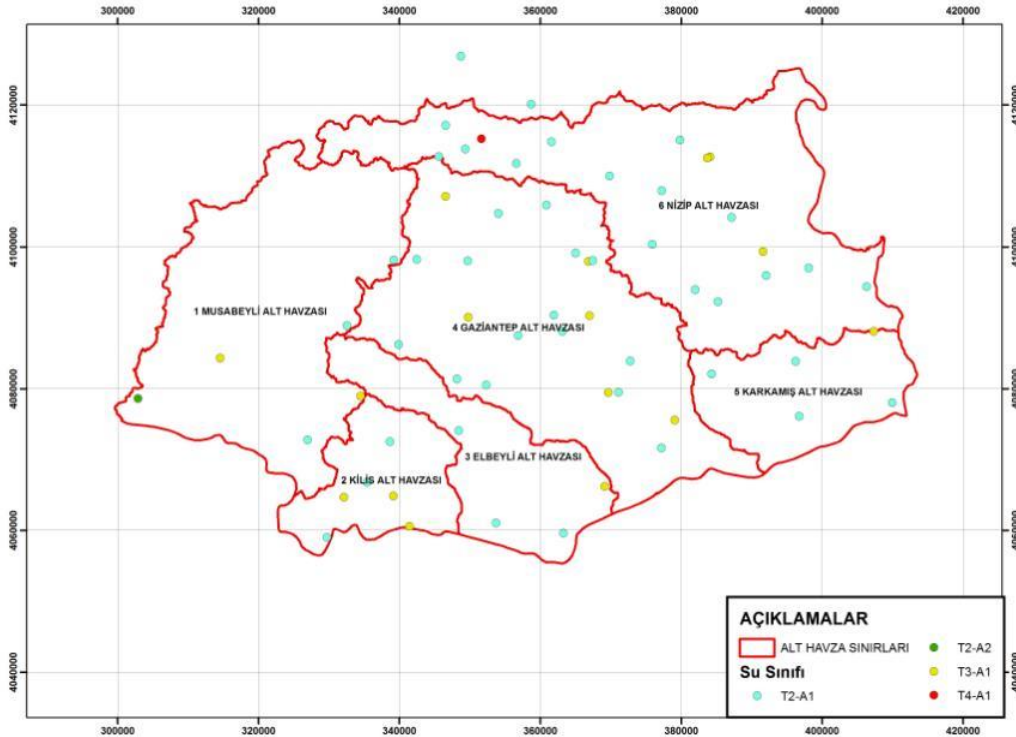
Gaziantep İlinde yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır. (DSİ, 2018)

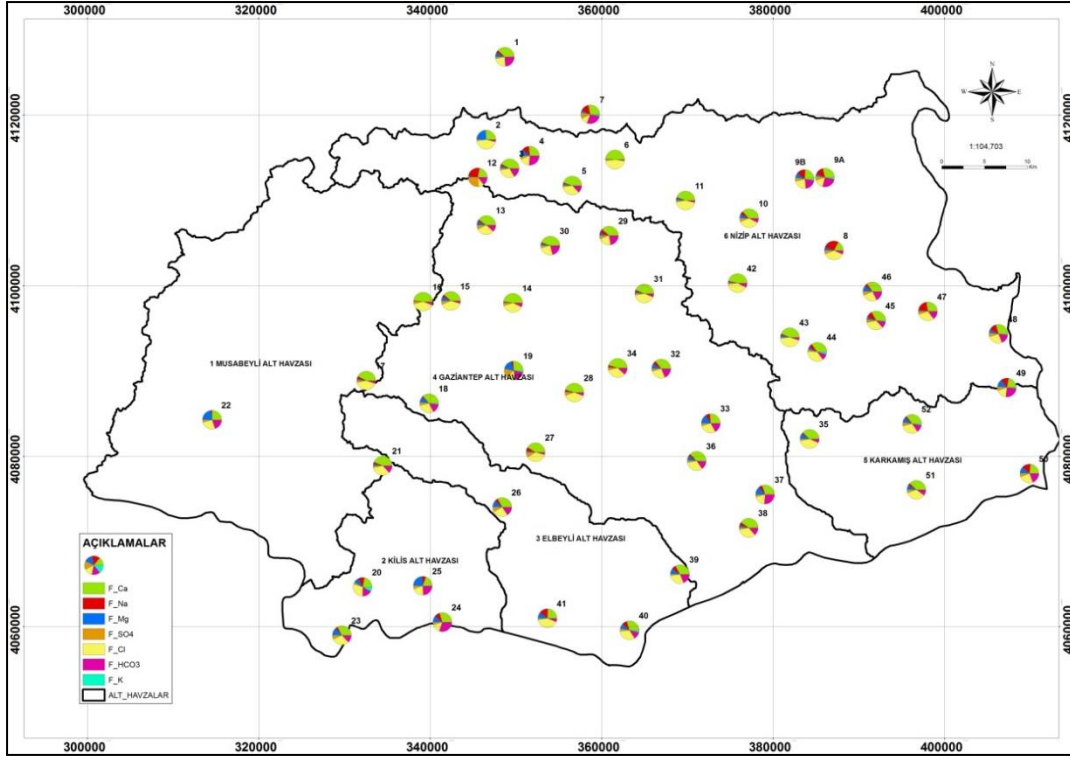

Şekil-Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası

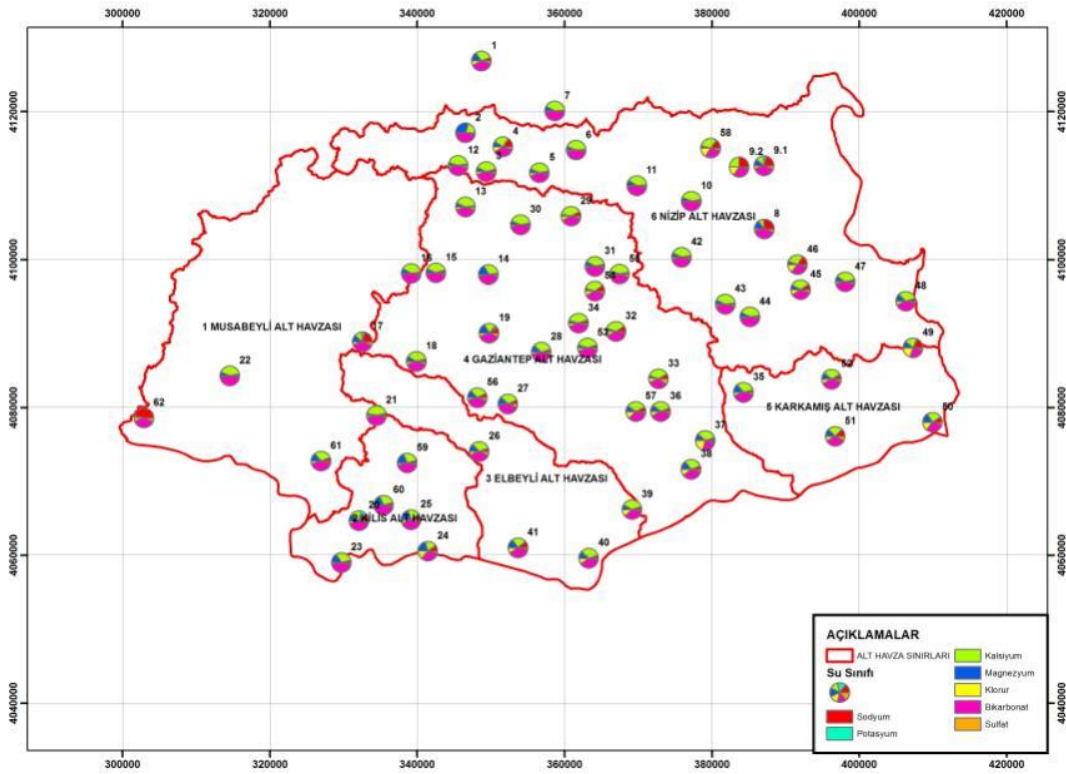

Şekil-İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)

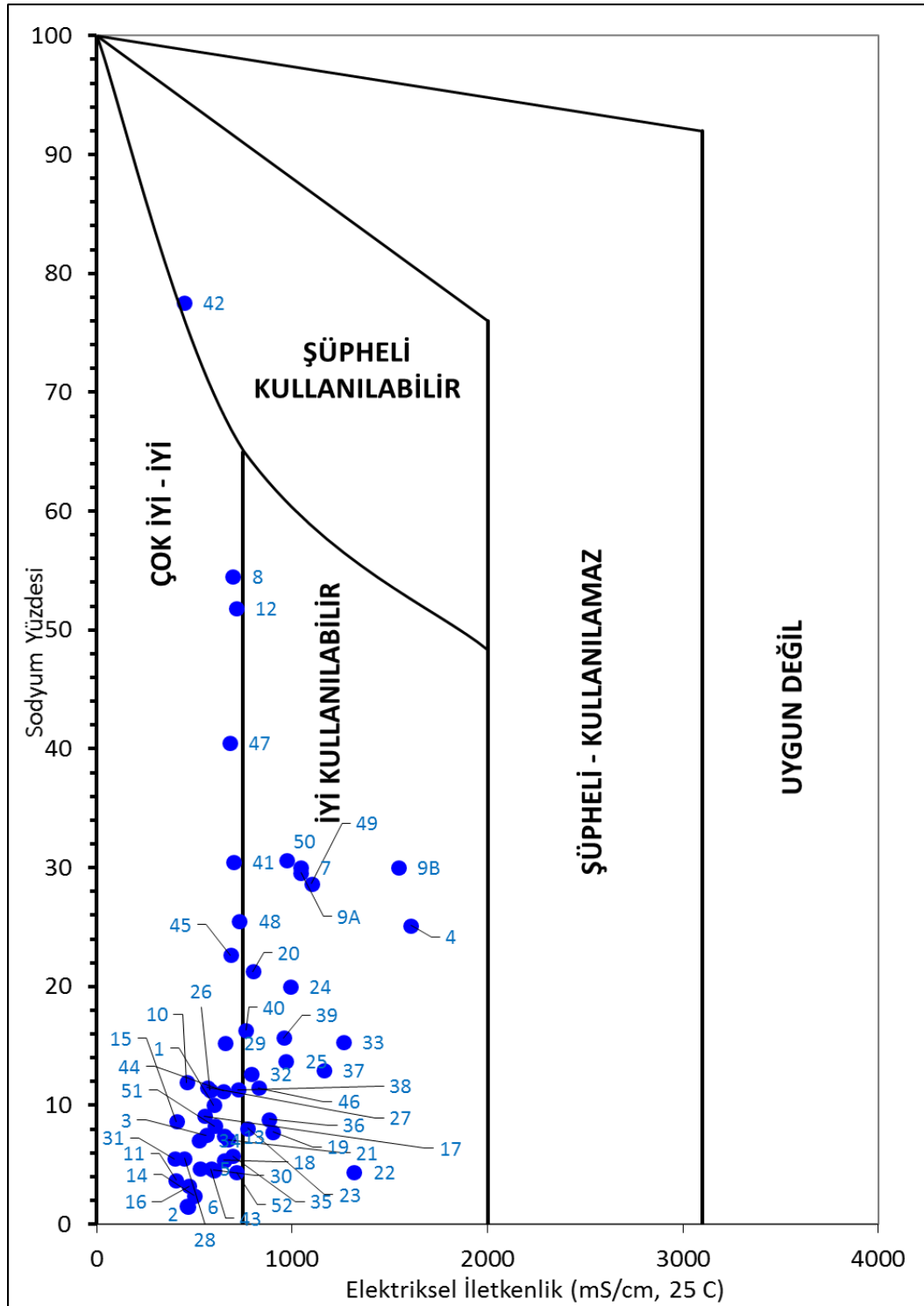

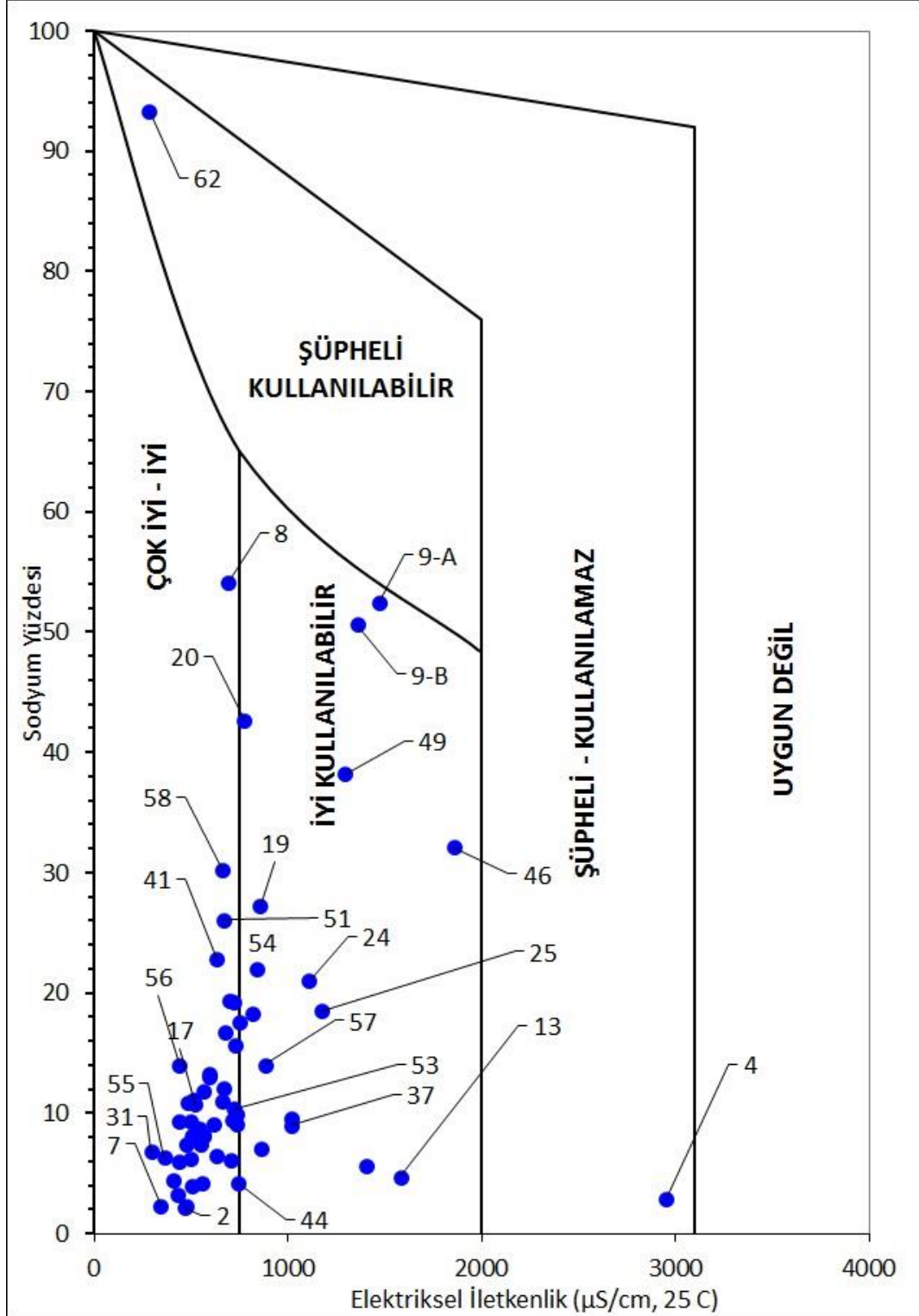
Şekil-İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013)

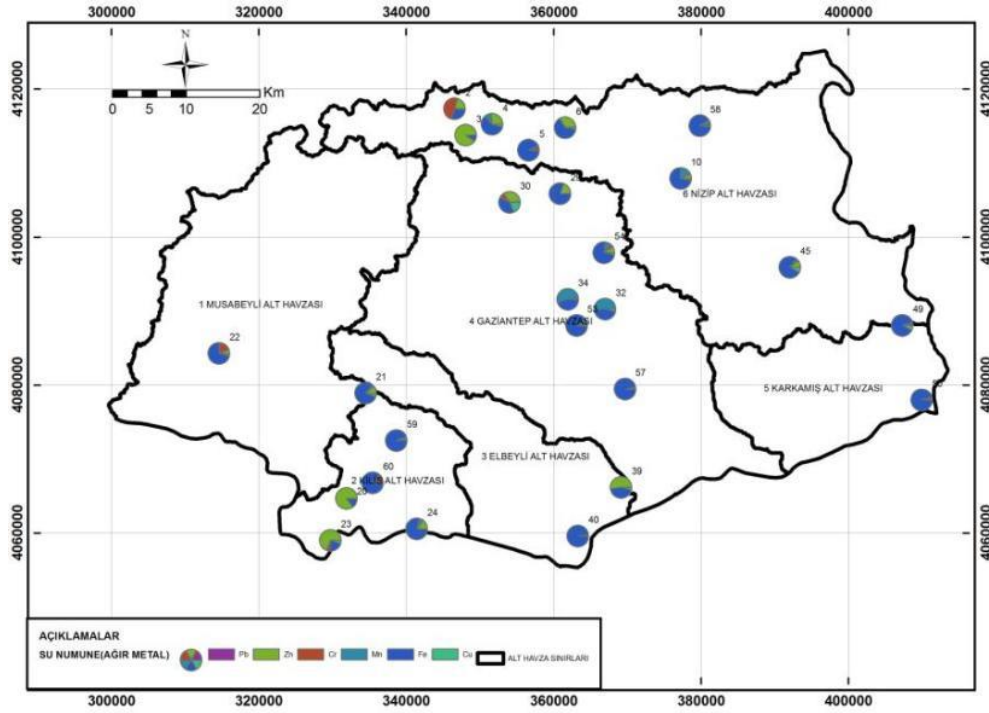
Şekil-İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)

Şekil-Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013)

Şekil-Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014)

Şekil-Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası

Çizelge B.9 - Gaziantep ilinde 2017 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Kaynak, yıl)

Su Kaynağı nın Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanıma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

Veri elde edilememiştir.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan su, Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Atıksular Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisinde arıtılmakta ve kuru dere niteliğinde olan Samözü Deresine deşarj edilmektedir. Deşarj noktası koordinatları: Y:357835,13 X:4114011,20'dir. Atıksu arıtma tesisinin kapasitesi 20.075.000 m³/yıl'dır (OSB, 2017).

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde; 1 adet biyolojik, 4 adet ileri biyolojik ve 10 adet paket atıksu arıtma tesisi olmak üzere toplam 15 atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. GASKİ Merkez AAT 1.000.000 kişi/gün, Kızılhisar AAT 150.000 kişi/gün, Oğuzeli AAT 40.000 kişi/gün Araban AAT 19.000 kişi/gün, Nurdağı 30.000 kişi /gün kapasiteli olarak hizmet vermektedirler. (GASKİ, 2016).

Arıtma tesislerinin deşarj noktası ile ilgili bilgi elde edilememiştir. Diğer bilgiler "B.5." bölümünde verilmiştir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Gaziantep il toprakları her türlü tarım ürünlerinin yetişmesine müsâittir. Yaylalarda kuru tarım, ovalarda sulu tarım yapılır. Antep fıstığının ve üzümün en çok yetiştiği bir ildir. İl merkezinde zeytin; il merkezi, Oğuzeli, Nizip, ve İslâhiye'de üzüm bağları; Araban, Nizip ve Yavuzeli'nde fıstık bahçeleri zengindir. Pirinç, pamuk, susam, tütün yetişir. Meyve ve sebzecilik yaygındır. Antep fıstığı bütün dünyâya buradan yayılmıştır. Şamlı tüccarlarla dünyâya dağıldığı için, Şam fıstığı denmiştir. Fıstık, ağaçlarda yetişir. Menengiç ağaçlarının aşılınması ile elde edilen fıstık ağaçlarının boyu 5-10 metredir. Tüysüz ve seyrek yapraklı bu ağaçta fıstıklar salkım hâlinde. Üretim bir sene az bir sene çok olur. Yıllık üretim 5-25 bin ton arasında seyreder. Türkiye'nin fıstık istihşâlinin % 50-75'ini karşılar. 80 bin hektarlık bağlarda 20 çeşit üzüm yetişir. Beş milyon zeytin ağacından bol miktarda zeytin istihsal edilir. En çok domates olmak üzere, patlıcan, salatalık, kabak, sivri biber, turp ve diğerleri olarak yaklaşık 250 bin ton sebze yetişir. Ayrıca buğday, arpa, nohut, mercimek, pamuk, susam ve soğan üretilir. Zengin erik, nar, incir, ceviz ve zerdali bahçeleri de vardır. 2014 yılında toplam 325.007 ha tarım arazisinde 502.654 ton tarımsal ilaç kullanılmıştır. Ticari gübre kullanılarak tarım yapılan 251.334 ha alanda 121.005 ton gübre kullanımı olmuştur.

1.Arazi Kullanım Verileri

-Tarım Arazileri: 347.308 ha.

-Ormanlar: 112.923 ha.

-Çayır – Mera: 53.091 ha.

Gaziantep ilinde 2017 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırılması:

-Tarla Alanı: 134.258 ha.

- Sebze Alanı: 9.775 ha.

-Meyve Alanı: 203.275 ha.

Gaziantep ilinde 2017 Yılında Topraktaki Pestisit vb. Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (Kg-Fırın kuru toprak)
-----	-----	-----	-----	-----

Veri elde edilememiştir

B.3.2.2. Diğer

Veri elde edilememiştir.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

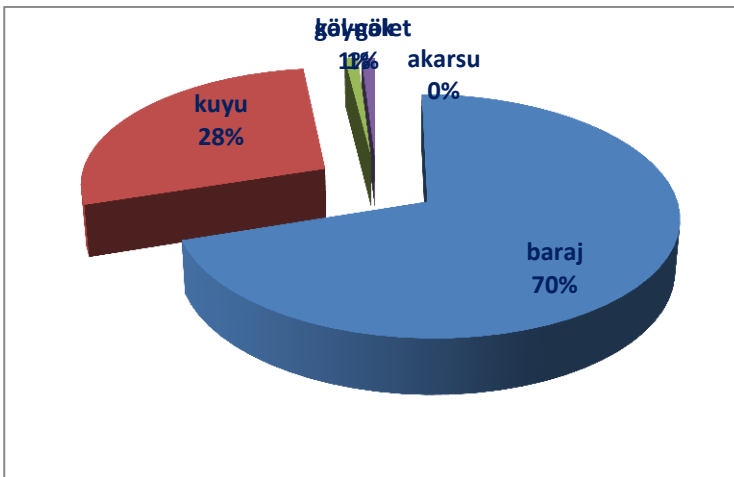
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Gaziantep ilimizin içme suyu ihtiyacı aşağıdaki kaynaklardan temin edilmektedir:

İl Merkezi: Kartalkaya Barajı, Mizmilli Yeraltı Suyu kaynakları ve Şehir merkezi sondaj Kuyularında temin edilmektedir. Nizip ilçesi; Birecik Baraj Gölü ve Karpuzatan kaynağı, Karkamış ilçesi; Karkamış Baraj gölünden ve yer altı su kaynağından içme suyu temini yapılmaktadır. Araban ve Yavuzeli İlçe merkezlerinde Karapınar Doğal kaynak sularından, bağlı kırsal mahallelerde de yer altı su kaynağından içme suyu temini yapılmaktadır. Diğer tüm ilçe ve bağlı mahallelerde içme suyu temini yer altı su kaynağından sağlanmaktadır (GASKİ, 2017).

İlimizde; 1adet biyolojik, 4 adet ileri biyolojik ve 10 adet paket atıksu arıtma tesisi olmak üzere toplam 15 atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. GASKİ Merkez AAT 1.000.000 kişi/gün, Kızılhisar AAT 150.000 kişi/gün, Oğuzeli AAT 40.000 kişi/gün Araban AAT 19.000 kişi/gün, Nurdağı 30.000 kişi /gün kapasiteli olarak hizmet vermektedirler. (GASKİ, 2016).

Şekil B.5 - Gaziantep ilinde 2017 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Kaynak, yıl)

. İçme ve Kullanma suyu hizmeti verilen ilçe belediyeleri; Şahinbey, Şehitkamil, Nizip, İslahiye, Oğuzeli, Araban, Yavuzeli, Nurdağı ve Karkamış'tır. Gaziantep nüfusu 2016 yılında 1.974.244'dir. Gaziantep nüfusu bir önceki yıla göre 42.408 kişi (%2,20 oranında) artmıştır. Ayrıca 2011 yılından bu yana Suriye'den Gaziantep'e gelen 329.596 sığınmacının da içme ve kullanma suyu ihtiyacı karşılanmaktadır. Bu rakam Gaziantep il nüfusunun %16.69'na tekabül etmektedir (Gaziantep Göç İdaresi İl Müdürlüğü, 16.03.2017 itibariyle) (GASKİ, 2017).

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İkinci büyük su kaynağı Mizmilli yeraltı su kaynağı olup 1,5 m³/s lik su temin edilmektedir (GASKİ, 2017).

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Gaziantep de kullanılan içme ve kullanma suyunun en önemli kaynağı Kartalkaya barajı olup 4 m³/s lik su temini yapılmaktadır. İkinci büyük su kaynağı Mizmilli yer altı su kaynakları olup 1,5 m³/s lik su temini gerçekleştirilmektedir. Her iki kaynaktan da 3 ayrı pompa istasyonu vasıtasıyla su temini sağlanmaktadır. Su teminin tamamında yüksek miktarlarda enerji kullanılmaktadır. Nizip ilçesinde ise Birecik Barajından 350 l/s lik su temini sağlanmaktadır. Diğer ilçelerimizde çok düşük oranda kaynak suyu, tamamına yakın kısmında da yer altı su kaynakları(sondaj) kullanılarak su ihtiyacı karşılanmaktadır.

Gaziantep il merkezine hizmet eden içme suyu arıtma tesislerinin toplam kapasitesi 400,000 m³/gün'dür. 1. etap arıtma tesisi DSİ tarafından 1981 yılında devreye alınmıştır. 2. etap arıtma tesisi 1997 yılında, 3. etap arıtma tesisi ise 2002 yılı sonunda GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından devreye alınmıştır. Bu tesislerin kapasiteleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Arıtma Tesis	Kapasitesi	
1. Etap Arıtma Tesis	1.39 m ³ /s	120,000 m ³ /gün
2. Etap Arıtma Tesis	1.39 m ³ /s	120,000 m ³ /gün
3. Etap Arıtma Tesis	1.85 m ³ /s	120,000 m ³ /gün
Toplam	4.63 m ³ /s	400,000 m ³ /gün

B.4.2. Sulama

Tesislerimizden işlenerek şehir şebekesine verilen suların tamamı içme ve kullanma amaçlı olup tarımsal sulamada kullanılmamaktadır (GASKİ, 2017).

Salma sulama yapılan alanlar, bu alanlarda kullanılan su miktarı, sulama yapılan alanda birlik olup olmadığı, sulama kooperatifleri ve sulamadan dönen suların drene edilip edilmediği ve derene ediliyor ise derene edilen suyun nereye verildiği hakkında veri elde edilememiştir.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Tesislerimizden işlenerek şehir şebekesine verilen suların tamamı içme ve kullanma amaçlı olup tarımsal sulamada kullanılmamaktadır (GASKİ, 2017).

Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı, sulama yapılan alanda birlik olup olmadığı, sulama kooperatifleri ve sulamadan dönen suların drene edilip edilmediği, derene ediliyor ise derene edilen suyun nereye verildiği hakkında veri elde edilememiştir.

Salma sulama yapılan alanlardan ve bu alanlarda kullanılan su miktarından bahsedilmelidir. Sulama yapılan alanda birlik olup olmadığı sulama kooperatifleri ve sulamadan dönen suların drene edilip edilmediğin ve derene ediliyor ise derene edilen suyun nereye verildiğinden bahsedilmelidir. Bu bilgilerin il genelinde verilmesi gerekmektedir.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarından bahsedilmelidir. Sulama yapılan alanda birlik olup olmadığı sulama kooperatifleri ve sulamadan dönen suların drene edilip edilmediğin ve derene ediliyor ise derene edilen suyun nereye verildiğinden bahsedilmelidir. Bu bilgilerin il genelinde verilmesi gerekmektedir.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

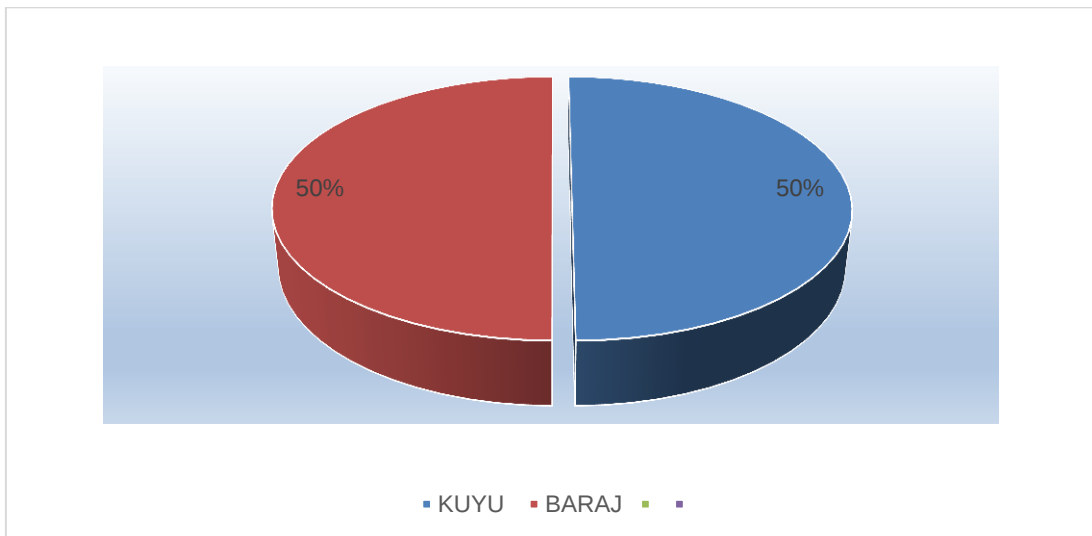
Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde tesislerde kullanılan su Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan suyun temin edildiği yere ait bilgiler aşağıdaki gibidir

Tesislerde kullanılan Su Kaynağı: Gaski Kartalkaya Barajı + Kuyusuyu

Alıcı Ortam Deşarj Noktası Koordinatları (ED-50 6° UTM Koordinat Sistemi:

Y: 357835,13 X: 411401,12

Şekil B.6 - Gaziantep ilinde 2017 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı(OSB, 2016) Veri elde edilememiştir

Şekil B.7 - Gaziantep ilinde 2017 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı

(OSB,2016) Veri elde edilememiştir

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Gaziantep İlindeki Hidroelektrik Santralleri (DSİ, 2017)

İşletmede Olan	Karkamış	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karşıyaka Bayramlı	1,59 MW		8,32 Gwh/yıl	
	Bayramlı Regülatörü	0,66 MW		3,14 Gwh/yıl	
	Toplam	191,3 MW	%99,5	663,5 Gwh/yıl	%99
İnşaatı Devam Eden	Kurtuluş Regülatörü	0,88	% 0,46	7,04 Gwh/yıl	%1
	İl Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	%100	670 Gwh/yıl	%100

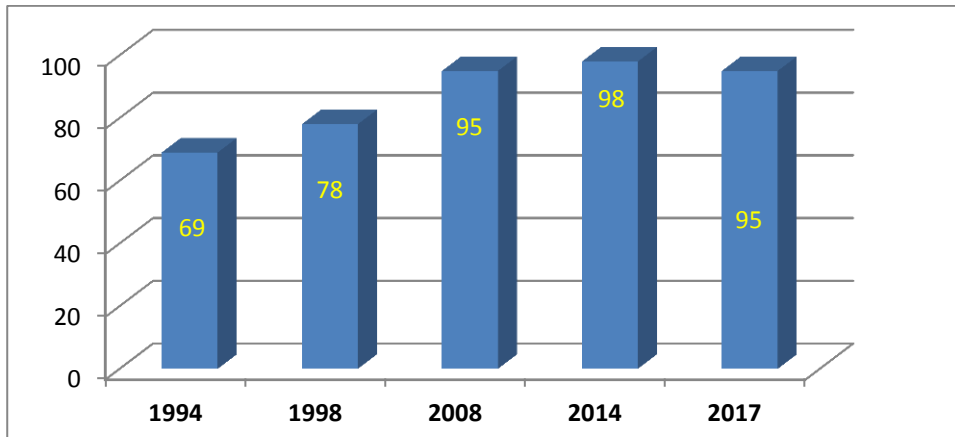
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Kent estetiği açısından oluşturulan park-rekreasyon alanlarında toplam tüketimin %6'sı oranında su kullanılmaktadır (GASKİ, 2017).

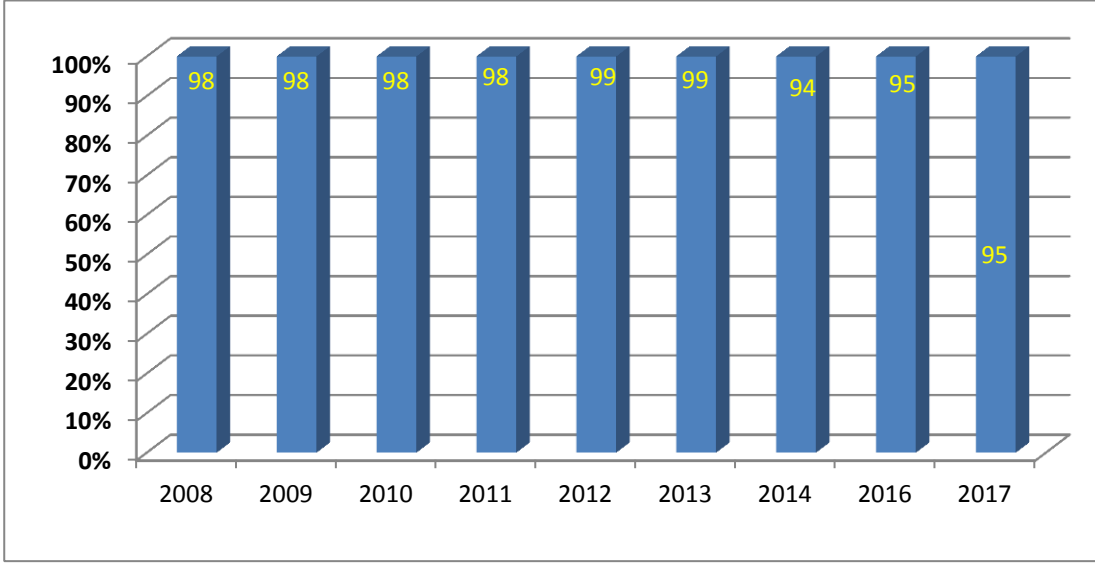
B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimiz genelinde mevcut yerleşim alanlarında %95 oranında kanalizasyon hizmeti sağlanmaktadır

Şekil B.13 – Gaziantep ilinde 2017 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (TUIK, 2018)

Şekil B.14 – Gaziantep ilinde Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (TUİK, 2018)

Çizelge B.11 – Gaziantep İlinde 2016 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (GASKİ, 2017)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Gaziantep/Büyükşehir/Merkez A.A.T.	x				x		200.000	3,31		-	1.430.000	250
	Gaziantep/Şahinbey/Kızılhisar A.A.T.	x					x	46.500	0.28		-	120.000	18
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Burç P.A.A.T.	x				x		1.000	0.0093		-	4.000	0.02
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Gülpınar P.A.A.T.	x				x		500	0.0046		-	2.000	0.01
	Gaziantep/Şahinbey/Gaskispor P.A.A.T.	x				x		20	0.00023		-	100	0.0005
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Arıl P.A.A.T.	x				x		800	0.008		-	3.500	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Işıklı P.A.A.T.	x				x		800	0.007		-	3.000	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Akçaburç-İncesu P.A.A.T.	x				x		400	0.0035		-	1.500	0.008
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Sarısalkım P.A.A.T.	x				x		1.400	0.013		-	5.500	0.032
İlçeler	Araban/Araban A.A.T.	x					x	2.850	0.022		-	9.500	4,5
	Araban/GASKİ Aşağı ve Yukarı Karavaiz P.A.A.T.	x				x		600	0.005		-	2.000	0.014
	Araban/GASKİ Elif P.A.A.T.	x				x		800	0.007		-	4.000	0.02
	İslahiye A.A.T.			x							-		
	İslahiye/GASKİ Türkbahçe P.A.A.T.	x				x		800	0.0093		-	4.000	0.02
	Nizip A.A.T.			x							-		
	Nizip/GASKİ Suboyu P.A.A.T.	x				x		600	0.0046		-	3.000	0.014
	Yavuzeli A.A.T.			x							-		
	Nurdağı A.A.T.	x					x	3.650	0.03		-	13.000	5
	Nurdağı/GASKİ Şatırhüyük P.A.A.T.	x				x		1.000	0.009		-	5.000	0.022
	Karkamış A.A.T.			x							-		
	Oğuzeli/Oğuzeli A.A.T.	x					x	8.000	0.07		-	30.000	6,5

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

OSB'lerin hem çalışmakta olan hem de inşaat ya da proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisleri ile ilgili bilgiler verilerek Çizelge B.16 hazırlanmalıdır. Ayrıca, OSB'lerin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi de verilmelidir.

Çizelge B.10 – Gaziantep ilinde 2017 yılı OSB'lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu (OSB, 2018)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Gaziantep Organize Sanayi GFBölgesi “Evsel ve Endüstriyel atıksu arıtma tesisi)	Çalışmaktadır.	I.kademe:30.000 m ³ /gün II.Kademe:60.000 m ³ /gün Mevcut gelen debi: 55.000 m ³ /gün	Fiziksel+Kimyasal+ Biyolojik arıtma ile çamur susuzlaştırma ünitelerinden oluşmaktadır.	102	Sam özü deresi	Y:357835,13 X:411401,12

B.5.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

İlimizde katı atık düzenli depolama tesisinde oluşan sızıntı sularının arıtımı 250 m³/gün kapasiteli sızıntı suyu arıtma tesisinde yapılmaktadır. (GASKİ, 2017)

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksuların geri kazanılması ve tekrar kullanılması ve yeniden kullanılması ile ilgili bir yürütülen bir çalışma bulunmamaktadır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

Çizelge B.11 .- Gaziantep ilinde 2017 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlileti faaliyetler var mı?			

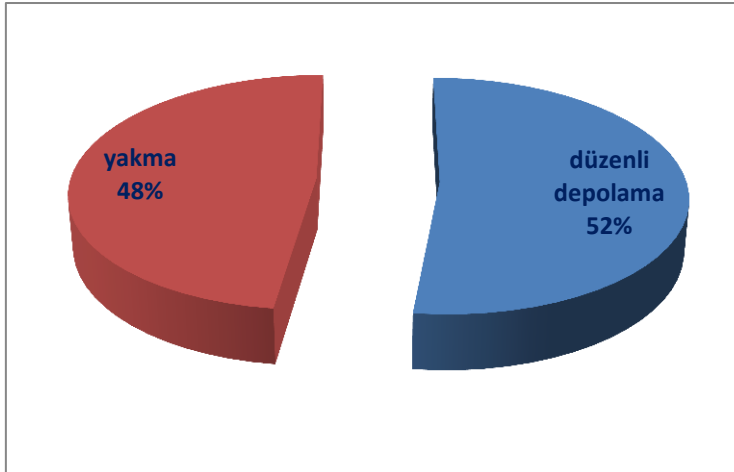
2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

* Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri* yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.Gaziantep, Araban, Gümüşpınar Mevkii	Botaş Boru Hattından petrol hırsızlığı	X		Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Komisyonu oluşturulmuştur. Bakanlığımızdan yetki almış Pozitif Atık mYönetimi ve Mak. Elek.Proje Müh. Dan. Eğ. San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından SÖAP sunulmuştur. Çalışmalar devam etmektedir.

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

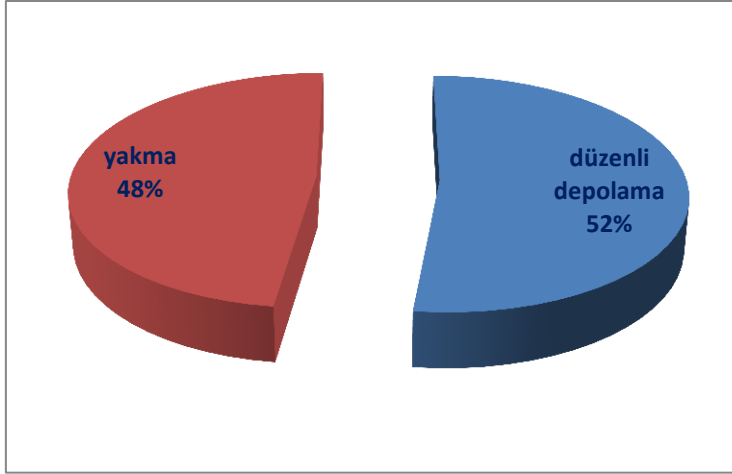
Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında İl Müdürlüğümüze başvuru olmamıştır.

Şekil B.8 – Gaziantep ilinde 2017 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi

(Kaynak, yıl)

OSB Atıksu Arıtma Tesisinden çıkan arıtma çamuru Belediye Atık Depolama alanına verilmektedir (OSB, 2017).

Şekil B.9 - Gaziantep ilinde 2017 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(OSB,2018)

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana İlde sunulan plan sayısı 50 adet olup bunlardan 35 adeti kabul edilmiştir.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları ve bunların çeşitlerinden söz edilerek, Çizelge B.18, Çizelge B.19, Çizelge B.20 doldurulmalıdır.

Çizelge B.12 – Gaziantep ilinde 2017 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Kaynak, yıl)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	112.735	344.956,00
Fosfor	27.580	
Potas	1.105	
TOPLAM	141.420	

Çizelge B.13 - Gaziantep ilinde 2017 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Kaynak, yıl)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
-----------------------------	----------------	------------------	---

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Kültür bitkilerinde zararlı her türlü böceklerin kontrolünde	3,942 Ton – 85.254,81 Lt.	347.308
Herbisitler	Kültür bitkilerinde zararlı her türlü yabancı otların kontrolünde	1,319 Ton – 118.355,49 Lt.	
Fungisitler	Kültür bitkilerinde zararlı her türlü mantar, bakteri kontrolünde	737,096Ton – 71.166,94 Lt.	
Rodentisitler	Kültür bitkilerinde zararlı her türlü tarla faresi kontrolünde	0,048 Ton – 0,00 Lt.	
Nematositler	Kültür bitkilerinde zararlı her türlü akarların (örümcek) kontrolünde	----- 0,00 Ton -2.709,98 Lt.	
Akarisitler	Kültür bitkilerinde zararlı her türlü diğer zararlıların kontrolünde	----- 18,226 Ton	
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
Diğerleri			
TOPLAM		760,631 Ton Toz ilaç – 277.487 Lt Sıvı ilaç	347.308

Çizelge B.14 - Gaziantep ilinde 2017 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

Veri elde edilememiştir.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

1. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü
2. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
3. Tarım, Dıda ve Hayvancılık İl Müd.

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıktaki Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesis, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m³ kapasiteye sahiptir.

Sahanın kullanılan alanın yüzölçümü 1.5 milyon m² olup, düzenli depolama alanı olarak yaklaşık 5 milyon m² alan tahsis edilmiştir. Deponun zemin geçirimsizliği sağlanmış olup, depolama alanında herhangi bir ayrıştırma işlemi yapılmamaktadır.

Sahanın yapımı esnasında drenaj sistemi kurulmuş olup, günlük çöpün sıkıştırılması sonucu oluşan sızıntı suyu lagünlerde toplanmakta ve toplanan sular tesiste bulunan Atık Su Arıtma Tesisinde arıtılmaktadır.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 1780 tondur. 2017 yılında bertaraf edilen çöp miktarı 650.117 ton/yıl'dır. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir.

Toplama ve taşıma işlemi, katı atıklarla uğraşmanın en pahalı kısmını (% 80'ini) teşkil etmekte olup ilçe belediyeleri tarafından yapılmaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 2008 yılı Nisan ayına kadar İl merkezinden toplanan çöpün bir kısmını büyük hacimli semitreyler vasıtası ile katı atık düzenli depolama alanına taşımıştır. Transfer istasyonunun şehrin merkezinde kalması ve artan şikâyetler nedeniyle ilçe belediyelerinin de görüşleri alınarak transfer istasyonu 2008 yılı Nisan ayı itibarı ile iptal edilmiştir. Böylece ilçe belediyeleri Sıkıştırılmalı araçlarla şehir merkezlerinden toplanan çöpleri doğrudan Katı Atık Düzenli Depolama Alanına taşımaktadırlar.

Ayrıca Nizip İlçesinde de katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup, söz konusu tesise Karkamış İlçesinin katı atıkları da gelmektedir.

Çizelge C.15 (Gaziantep) ilinde 2017 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri (Belediyeler, 2018)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor ?	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi			
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/)	Yakma	Düzensiz Depolama
Gaziantep Büyükşehir		2.005.515	2.005.515	1.658,73	1.611,00	0,8	0,8		B	X			
Şehitkamil Belediyesi		760.849	760.849	732	760	0,98	1,02		ÖS	X			
İslahiye Belediyesi		Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.											
Nizip Belediyesi		137.000	137.000	150	150	1,09	1,09		B	X			
Karkamış Belediyesi		15.300	14.500	11	10	0,8	0,7		B	X			
Şahinbey Belediyesi		Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.											
Nurdağı Belediyesi		41.000	39.000	42	58	1,02	1,5	1	B	X			
Yavuzeli Belediyesi		21.435	21.435	30	30	1,4	1,4						
Oğuzeli Belediyesi		30943	30943	40	35	1,27	1,12			X			
Araban Belediyesi		32.292	32.292	30	30	0,93	0,93						
İl Geneli													

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde oluşan hafriyat toprağı – inşaat ve yıkıntı atıkları, Otogar mevki Beylerbeyi Köyü eski taş ocağında bulunan Hafriyat Atığı Depolama Alanı'nda depolanmaktadır. Saha, 31.520 m² alana kurulmuştur. Seçilen alan 630.400 m³ dolgu hacmine sahiptir. Sahada 20 m yüksekliğe kadar dolgu yapılabilir. 10.05.2010 tarih 7859-28559 sayılı Bakanlığımız yazısı ile Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına Yetki devri yapılmıştır.

İlimizde oluşan hafriyat atıkları miktarlarının(ton) yıllara göre dağılımını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Gaziantep ilinde oluşan hafriyat atıkları miktarlarının(ton) yıllara göre dağılımı (ÇŞİM, 2018)

2017 YILI HAFRİYAT DENETİMİ	
DENETİM SAYISI	İDARİ PARA CEZASI
4110	445.560,00 TL

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

GAZİANTEP İLİNDE OLUŞAN HAFRİYAT I, İNŞAAT VE YIKINTI ATIĞI MİKTARI DAĞILIMI												
	OCAK (Ton/Ay)	ŞUBAT (Ton/Ay)	MART (Ton/Ay)	NİSAN (Ton/Ay)	MAYIS (Ton/Ay)	HAZİRAN (Ton/Ay)	TEMMUZ (Ton/Ay)	AĞUSTOS (Ton/Ay)	EYLÜL (Ton/Ay)	EKİM (Ton/Ay)	KASIM (Ton/Ay)	ARALIK (Ton/Ay)
Tahmini oluşan bitkisel toprak miktarı	0,00	536,00	42.900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oluşan inşaat ve yıkıntı atığı miktarı	940,04	2.342,48	468,48	8.294,68	957,00	689,82	3.132,85	1.740,92	7.121,06	2.610,71	1.444,80	597,67
Oluşan hafriyat toprağı miktarı	554.474,00	813.290,00	359.356,95	549.572,10	177.105,00	266.020,13	260.661,45	271.849,79	503.282,79	690.824,69	778.146,53	685.113,74
Depolanan bitkisel toprak miktarı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Depolanan inşaat ve yıkıntı atığı miktarı	0,00	502,48	468,48	53,68	22,00	382,32	303,85	223,92	725,06	437,71	378,80	249,17
Depolanan hafriyat toprağı miktarı	28.613,54	37.813,52	5.442,02	15.607,12	4.277,47	6.643,27	8.183,17	10.352,75	6.532,16	5.116,02	8.952,01	60.509,45
Alt yapı ve park çalışmalarında kullanılan bitkisel toprak miktarı	0,00	536,00	42.900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alt yapı ve park çalışmalarında kullanılan inşaat ve yıkıntı atığı miktarı	940,04	1.840,00	0,00	8.241,00	0,00	307,50	2.829,00	1.517,00	6.396,00	2.173,00	1.066,00	348,50
Alt yapı ve park çalışmalarında kullanılan hafriyat toprağı miktarı	525.860,46	775.476,48	353.914,93	533.964,98	172.827,53	259.376,86	252.478,29	261.497,04	496.750,63	685.708,67	769.194,52	624.604,29
TOPLAM	555.414,04	816.168,48	402.725,43	557.866,78	178.062,00	266.709,95	263.794,30	273.590,71	510.403,85	693.435,40	779.591,33	685.711,41

C.3. Ambalaj Atıkları

Değişen tüketim alışkanlıkları, nüfus artışı, yükselen hayat standardı, ambalajlı ürün satışındaki artış ile birlikte katı atık kompozisyonu da değişmektedir. Katı atıkların ağırlıkça % 30'unu, hacimce % 50'sini ambalaj atıkları oluşturmaktadır. Atık kompozisyonundaki değişim daha çok atığın içindeki kağıt, karton, cam, plastik, metal gibi ambalaj atıklarının artması ile sonuçlanmıştır.

Satın alınan pek çok ürünün kağıt, metal, cam ve plastik ambalaj malzemesi içinde sunulduğu dikkate alındığında, katı atıkların kaynağında ayrı toplanarak bu malzemelerin ekonomiye tekrar kazandırılması katı atık yönetiminde önemli bir adım oluşturmaktadır. Sağlıklı ve sürdürülebilir bir atık yönetim sistemi, ambalaj atıklarının diğer atıklarla karışmadan kaynağında ayrı toplanması ve organize bir yapı içerisinde geri kazanım sürecinin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Geri kazanım çalışması ile tabii kaynakların korunması, kaynak israfının önlenmesi ve bertaraf edilmesi gereken katı atık miktarının azaltılması mümkün olmaktadır. Bu nedenle, geri kazanım çalışmalarının ilk adımını kaynakta ayır toplama oluşturmaktadır.

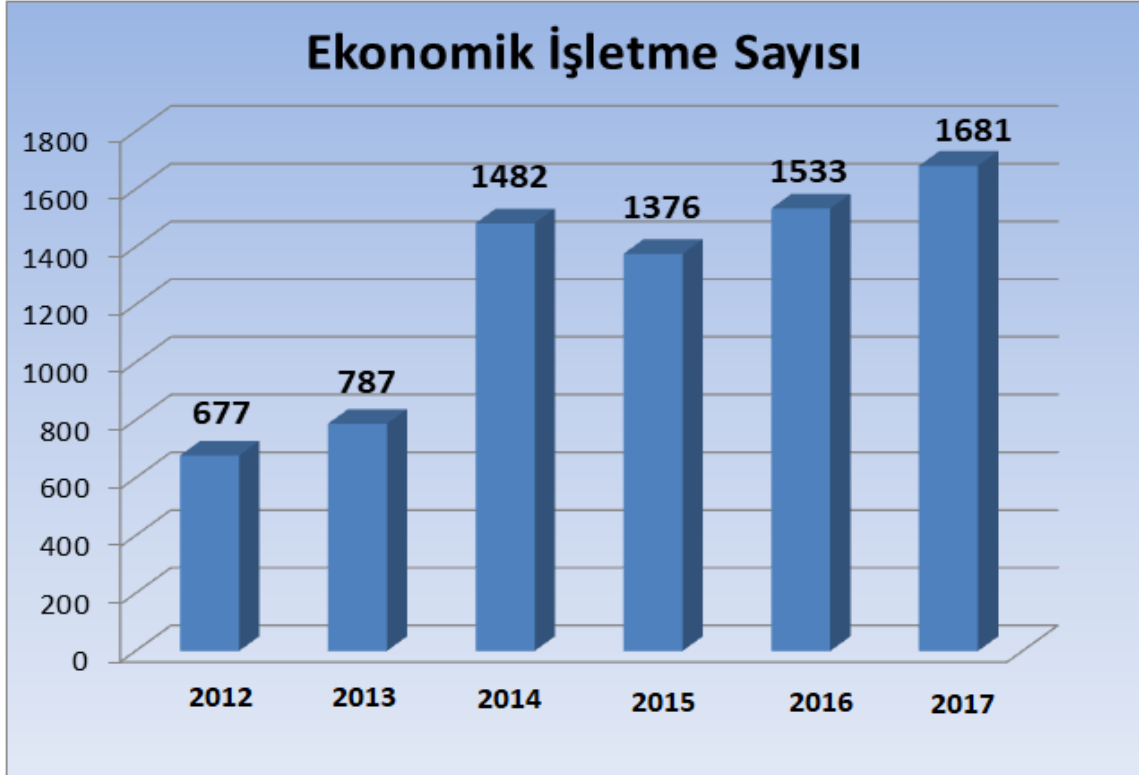
İl bazında Bakanlığımızın veri tabanına kayıtlı 1681 ekonomik işletme bulunmaktadır. 2017 yılında 4 İlçe Belediyenin Bakanlığımız tarafından onaylanmış Ambalaj Atığı Yönetim Planı bulunmaktadır. İlimizde Ambalaj atıklarının toplanması ve ayrılması konusunda geçici faaliyet belgeli/çevre lisanslı 23 adet, ambalaj atığı geri kazanımı yapan geçici faaliyet belgeli/çevre lisanslı 79 adet işletme bulunmaktadır.

Çizelge C.16 - (Gaziantep) ilinde 2017 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2018)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	9.089.306.988	11.656.538	54	6.294.531	1.274.816	-
Metal	-	2.488.363	54	1.343.716	-	-
Kompozit	3.164.905	138.988	54	75.054	-	-
Kağıt Karton	150.846.075	34.400.867	54	18.576.468	38.818	-
Cam	-	20.580	54	11.113	-	-
Ahşap	8.095.780	13.208.542	9	7.132.613	464.457	-
Toplam	9.251.413.748	61.913.878	*	33.433.495	1.778.091	-

“Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ekonomik işletme tanımında yer alan İlimizde kayıt altına alınan tedarikçi, ambalaj üreticisi ve piyasaya süren işletme sayısı 2017 yılında 1681 olup, yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

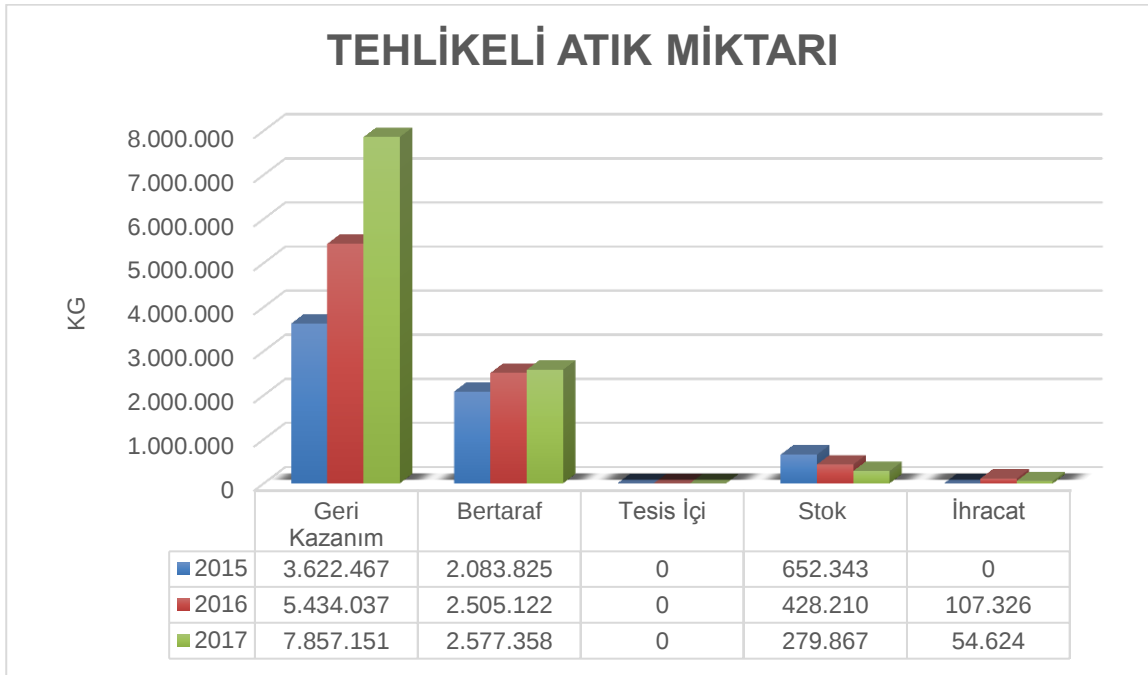
Şekil C.10 - (Gaziantep) ilinde 2017 yılı kayıtlı ekonomik işletmeler (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2018)

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık lisans alan tesisleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

SIRA	FİRMA	TESİS ADRES VE	TESİSİN	LİSTE	İZİN LİSANS	ATIK	İZİN LİSANS	İZİN LİSANS
NO	ADI	İLETİŞİM BİLGİLERİ	BULUNDUĞU İL	EK-1/EK-2	KONULARI	KODLARI	DÜZ. TARİHİ	GEÇER. TARİHİ
1	ARKİM BOYA KİMYA GERİ DÖNÜŞÜM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	3.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ MEHMET BATALLI BLV. NO: 91 tel:03423378437 fax:03423378438	GAZİANTEP	EK-1	Tanker Temizleme,Tehlikeli Atık Geri Kazanım	Atık Kodları	12.06.2013	12.06.2018
2	AKIM AKÜ SANAYİ-KERİM GÜNDOĞAN	KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ B BLOK 39 NOLU CAD. NO:4 ŞEHİTKAMİL/GAZİANTEP tel:3422353334 fax:3422351667	GAZİANTEP	EK-1	Hava Emisyon,Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tehlikesiz Atık Geri Kazanım,Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım	Atık Kodları	07.08.2013	07.08.2018
3	BELİCE GERİ DÖNÜŞÜM GERİ KAZANIM SAN. İÇ VE DIŞ TİC. LTD. ŞTİ	3. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ 25 NOLU CD.NO:22/A BAŞPINAR /GAZİANTEP tel:03423378626 fax:03423378629	GAZİANTEP	EK-1	Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tanker Temizleme	Atık Kodları	25.10.2016	25.10.2021
4	SÜLEYMAN TILKIOĞLU - GÜVEN GERİ DÖNÜŞÜM	ODUNCULAR SİT ANAFARTALAR BL 222 tel:3422636157 fax:3422636157	GAZİANTEP	EK-1	Tehlikeli Atık Geri Kazanım,Tanker Temizleme	Atık Kodları	10.07.2017	10.07.2022
5	KUSVA PETROL DAĞITIM NAKLİYE PAZARLAMA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	3.ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ 83320 NOLU CAD. NO:2 tel:03423378313 fax:03423378323	GAZİANTEP	EK-1	Tanker Temizleme,Tehlikeli Atık Geri Kazanım	Atık Kodları	22.03.2018	22.03.2023

Şekil C.11 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması, Aralık 2018)

Çizelge C.17 - Gaziantep ilinde atık işleme ve miktarı
(Atık Yönetim Uygulaması, Aralık 2018)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	29.769.787
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	6.965
R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/ geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	7.559.541
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	2.482.004
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	5.723.297
R6	Asitlerin veya bazların yeniden üretimi	17.040
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	8.368.062
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	90.086.396
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların	270.309

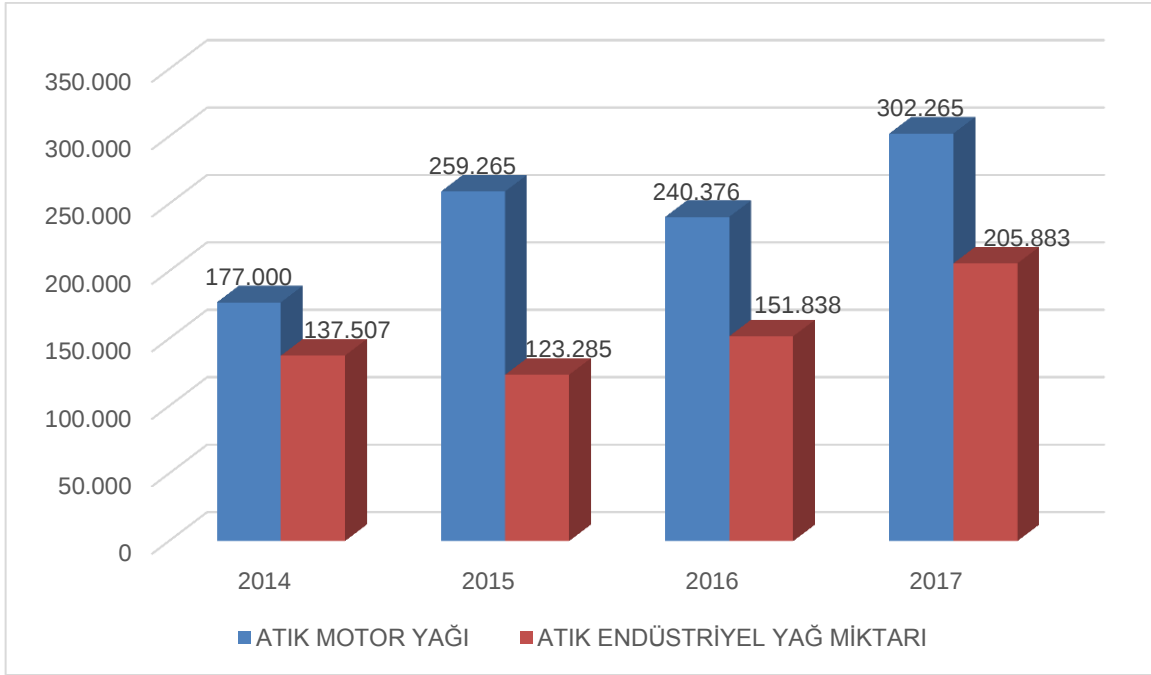
2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	
R_AHM	Alternatif hammadde işleme	111.600
D1	Toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (örn: düzenli depolama vs.)	412
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücreli depolama ve benzeri)	151.287
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	2.409,111
D10	Yakma (karada)	17.346
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	3.110

C.5. Atık Madeni Yağlar

Atık yağlar; kullanılmış taşıt yağlarından (motor, diferansiyel, hidrolik fren, antifiriz, gres v.b. taşıt yağları), endüstriyel yağlardan (hidrolik sistem, türbin, kompresör, metal kesme ve işleme, tekstil, ısı transfer, izolasyon, trafo, kalıp, yatak v.b. yağları) oluşmaktadır. 30 Temmuz 2008 tarih ve 26952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “ Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği” doğrultusunda atık yağların çevreye zarar verecek şekilde kullanılmaları yasaklanmış, buna mukabil yasal kullanım yöntemleri belirlenmiştir. Ayrıca üretici sorumluluğu ilkesinden hareketle atık motor yağlarının toplanması konusunda motor yağı üreticilerine yükümlülükler verilmiştir. Yönetmelik gereğince, atık yağların Bakanlıktan lisans almış bertaraf tesisleri dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından ticari amaçlar için toplanması, alınıp satılması ve bertaraf edilmesi, fueloil veya diğer sıvı yakıtlara karıştırılarak yakılması yasaktır. Bu itibarla Bakanlığımızdan lisans almamış hiçbir kamu kurum ve kuruluşu veya özel sektör kuruluşu atık yağlarla iştigal edemez. Bunları toplayamaz, taşıyamaz, geri kazanamaz veya bertaraf edemez. Bu işlemlerin her biri Bakanlık iznine ve lisansına tabidir.

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Şekil C.12 – Gaziantep ilinde atık madeni yağ toplama miktarları* (Atık Yönetimi Uygulaması, 2017)

* Atık Yönetimi Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*

Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.18 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları (Atık Yönetimi Uygulaması, Aralık 2018)

Geri kazanım* (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
453.453	71	54.624	103.950	0

*Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

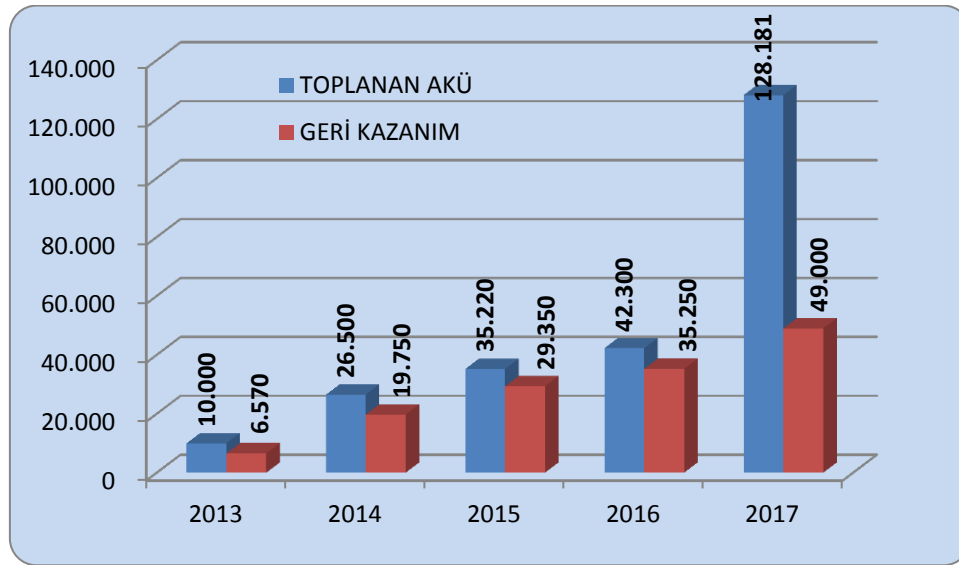
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.19 – Gaziantep ilinde 2017 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması, Aralık 2018)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
		128.181	4			

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Çizelge 25, Atık Yönetim Uygulamasında Raporlar bölümünde bulunan Standart Raporlardan elde edilebilmektedir.

Şekil C.13 – Gaziantep ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)
(Atık yönetimi uygulaması, Aralık 2018)

Çizelge C.20 – Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Aralık 2018)

2013	2014	2015	2016	2017
30.174	53.812	83.538	76.685	128.181

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.21 - Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Aralık 2018)

2013	2014	2015	2016	2017
147	60	91	48	48

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.22 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(ÇŞİM, 2018)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis ¹		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis	
		Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
Sayısı	Kapasitesi (ton)				
1	60	3.165,609 Kg	2.030 Kg		

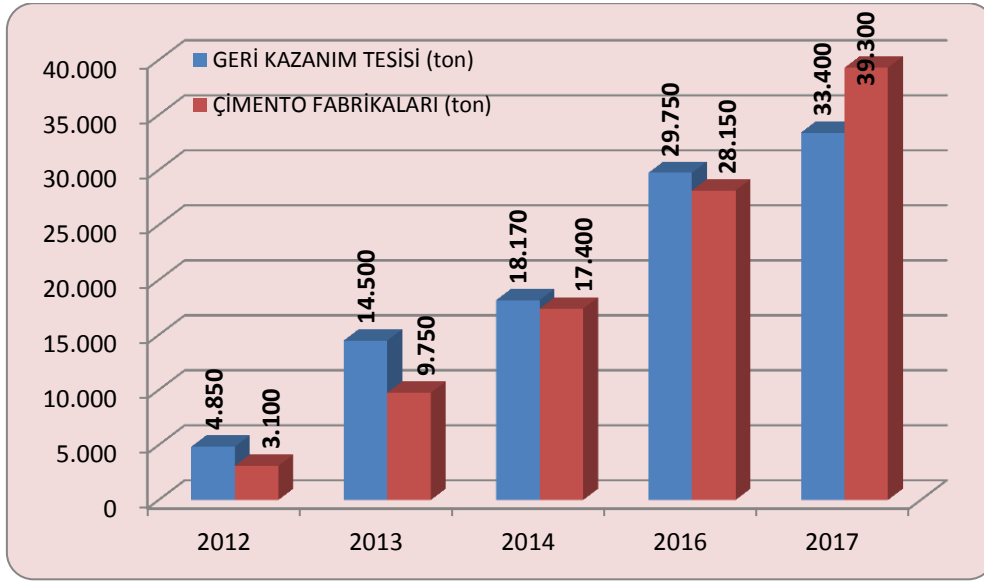
¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.23 – Gaziantep ilinde 2017 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler
(Lisanslı firmalar, 2018)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesis		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
3	3790	449,964	1	25.920	326,660			

Şekil C.14 – Gaziantep ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (Ton/Yıl)
(Kaynak, yıl)

Çizelge C.24 – Gaziantep ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

	2013	2014	2015	2016	2017
Geri Kazanım Tesisi	-	-	717.490	14.881	16.400
Çimento Fabrikası	550.100-	-	-	-	-

C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır. 2016 yılında Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar Yönetmeliği kapsamında 28 adet tesis denetlenmiştir. Bu tesislerden 5 adet tesisin Yönetmelik kapsamında bildirim yapması gerektiği tespit edilmiştir.

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Ayrıca, İlimizde Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaları işleyen tesis ile AEEE Getirme Merkezi bulunmamaktadır.

Şekil C.15 - Gaziantep ilinde 2017 yılı atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton) veri elde edilememiştir

Şekil C.16 - Gaziantep ilinde 2017 yılı AEEE işleme tesis sayısı

İlimizde tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.25 – Gaziantep ilinde 2017 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

İlimizde tesis bulunmamaktadır.

C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

“İlimizde “Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında 4 adet ÖTA Teslim Yeri bulunmaktadır.

Çizelge C.26 - Gaziantep ilinde 2017 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı

(Kaynak, yıl)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
4	2	-	

C.11. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde tehlikesiz atık geri kazanımı konusunda geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı alan 115 tesis bulunmaktadır.

Çizelge C.27 – Gaziantep ilinde 2017 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Atık Yönetimi Uygulaması, 2018)

Atık Kodu**	YIL						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
020104	4301,637	3112,940	72,37	R3,R5,R12			
020110	7,300	7,300	100	R12			
020301	830,600	860,540		R9			
020304	8664,175	9337,515		R3,R9			
030301	1,080	1,080	100	R12			
030307	4615,200	4104,174	88,9	R3			
030308	589,830	347,335	58,9	R3,R12			
040221	15956,19258	9070,50916	56,85	R12,R3,R5			

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Atık Kodu **	YIL						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
040222	46659,12789	28887,76481	61,9	R12,R3,R5, R_ATM			
070213	37564,8003	27429,5493	73	R12,R3,R5			
120101	457,47529	243,440	53,22	R12			
120102	370,815	451,876		R12			
120103	0,42						
120105	531,6757	1476,0537		R3,R5,R12			
160117	1394,598	23,860	1,7	R12			
160118	5,530						
160119	21,080	18	0,09	R12			
170201	79,807	13,945	17,5	R12			
170203	89,360	88,820	99	R5,R12			
170401	168,953	10,350	6,13	R12			
170402	1291,28939	954,27639	73,9	R4,R12			
170405	1594,145	320,960	20	R4,R12			
170407	70723,29725	52362	0,08	R12			
170411	17,410						
191001	178,916						
191002	1,224						
191006	7,080						
191201	728,380	411,724	56,5	R3, R12			
191202	3346,415	1,160	0,04	R12			
191203	4,740						
191204	3660,024	3516,095	96	R12,R3,R5			
191208	10,400	10,400	100	R5			
200101	6731,169	4659,333	69,2	R3,R12			
200111	5860,7734	6918,858		R12,R5			
200138	46,500	2,470	5,32	R12			
200139	1605,159	1428,685	89	R12,R3,R5			
200140	6270,523	5679,932	90,6	R12			

* İlde bulunan GFB/Lisanslı Atık İşleme Tesisleri'nin Atık Yönetim Uygulaması/Kütle Denge Raporları kullanılarak doldurulacaktır.

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.6.2’de yer almaktadır

C.12. Tıbbi Atıklar

İlimizde Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde sağlık kuruluşlarına denetimlerimiz yapılmaktadır.

Çizelge C.28 – 2017 yılında Gaziantep sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı

(Gaziantep Büyükşehir Bel.tıbbi atık sterilizasyon tesisi firması Gazibel Hiz. Müş.İnş.San.Ve Tic.A.Ş.2017)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	X		X (4 Adet Lisanslı Araç)		2.422,775		X	X	Gazibel Hizmet Müşavirlik İnş. San. Ve Tic. A.Ş.	GAZİANTEP

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.29 - (Gaziantep) ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Gaziantep Büyükşehir Bel.tıbbi atık sterilizasyon tesisi firması Gazibel Hiz. Müş.İnş.San.Ve Tic.A.Ş.2018)

	2013	2014	2015	2016	2017
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	1.707,563	1.886,716	2.076,846	2.325,452	2.422,775

C.13. Maden Atıkları

İlimizde konu ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.30 – Gaziantep ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı

(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	102
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	5
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	115
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

- Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler neticesinde kapsamdaki kuruluşlar ve bunların, alt seviyeli ve üst seviyeli olmak üzere kategorileri belirlenmektedir.

Çizelge Ç.31 – Gaziantep ilinde 2017 yılında SEVESO kuruluşlarının sayısı
(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	2
Üst Seviye	1
TOPLAM	3

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

SEVESO Bildirim Sistemine (BEKRA) giriş yapan kuruluşların Acil Durum Planları mevcuttur.

Kaynaklar
BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Karasal ve sucul türlerin yaşama ortamları (habitattlar) ve özellikleri ile il sınırları içerisinde belirlenen vejetasyon tipleri hakkında bir harita üzerine yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Türler ve Populasyonlar: "Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

Çizelge D.46- Gaziantep'te Bulunan Bitki Türleri

EĞRETİGİLLER	ADIANTHACEAE
Venüssaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRETİGİLLER	ASPIDIACEAE
Eğreli	Polystichum aculeatum
EĞRETİGİLLER	ATHYRIACEAE
Eğreli Eğreli Eğreli	Dryopteris filis-mas Matteucia struthiopteris Cystopteris fragilis
EĞRETİGİLLER	HYPOLEPODIACEAE
Eğreli	Pteridium aquilinum
	POLYPODIACEAE
Benekli Eğreli	Polypodium australe
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Ardıç Katranardıcı	Juniperus drupaceae Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Gökmar Sedir Kızılcam Karaçam	Abies cilicica subsp. cilicica
	Cedrus libani
	Pinus brutia
	Pinus nigra subsp. pallasiana
AKÇAAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçaağaç	Acer monspessulanum subsp.
Akçaağaç	microphyllum
	Acer platanoides
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak Melengiç	Cotinus coggyria Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Rhus coriaria
Sumak	
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Dişotu	Ammi visnaga
Yabani melekotu	Anthriscus nemorosa
Baldıran	Angelica sylvestris var. sylvestris
Asaotu	Conium maculatum
Asaotu	Ferula elaeochytris
Eşek baldıranı	Ferula amanicola

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Devekulağı	Lecokia cretica Saricula europaea Scandix iberica Scandix pecten- veneris Tordylium aegaeum Tordylium hasselquistiae
MAYDANOZGİLLER Zakkum	APOCYNACEAE Nerium oleander
YILANYASTIĞIGİLLER Yılan yastığı	ARACEAE Arum dioscoridis var. luschanii
DUVARSARMAŞIGİGİLLER Duvar sarmaşığı Civanperçemi Papatyta Papatyta Papatyta Yavşan Meryemanadikeni Meryemanadikeni Peygamber çiçeğ Peygamber çiçeğ Peygamber çiçeğ Pireotu Yabani hindiba Su dikenli Kanak Kaplanotu Topuz Ölmez çiçek Dikenli marul Kanaryaotu Altınbaşak Gümüşdüğme Karahindiba Yemlik Büyük pıtrak	ARALIACEAE Hedera helix Achillea aleppica subsp. aleppica Anthemis kotschyana var. longiloba Anthemis pauciloba var. radians Anthemis tricornis Artemisia absinthium Bellis perennis Carduus nutans subsp. nutans Centaurea paphlagonica Centaurea patula Centaurea triumfetti Chardinia orientalis Chrysanthemum coronarium Cichorium inthybus Cirsium vulgare Crepis reuterana subsp. eigiana Doronicum orientale Echinops ritro Helichrysum plicatum subsp. polyphyum Lactuca serriola Picnemon acarna Pilosella hoppeana Senecio vernalis Solidago virgaurea subsp. virgaurea Tanacetum cilicicum Taraxacum turcicum Tragopogon pratensis subsp. Pratensis Onopardum acanthium Xanthium strumarium
HUŞAĞACIGİLLER Toros kızilağacı Gürgen	BETULACEAE Alnus glutinosa subsp. antitaurica Carpinus orientalis

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Adi findık	Corylus avellana
Kayacık	Ostrya carpinifolia
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Sığırdili	Anchusa azurea var. azurea
Sığırdili	Anchusa officinalis
Sığırdili	Anchusa undulata subsp. hybrida
Unutmabeni	Myosotis alpestris supsp. alpestris
Emzikotu	Onosma lanceolatum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Kevke	Alyssum stribrnyi
Emzikotu	Alyssum peltarioides subsp.
Çobançantası	virgatiforme
Deniz lahanası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria drapa subsp. draba
	Crambe orientalis var. orientalis
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum pulchellum Fibigia eriocarpa
Çivitotu	Isatis candolleana
Suteresi	Nasturtium officinale
	Thlaspi cilicicum
	Thlaspi oxyceras
	Turritis laxa
ŞİMŞİRGİLLER	BUXACEAE
Şimşir	Buxus sempervirens
ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
Keçibiciği	Michauxia campanuloides
KEBEROTUGİLLER	CAPPARACEAE
Keber	Capparis ovata
KEBEROTUGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Mürver	Sambucus ebulus
Hanımeli	Lonicera caucasica subsp.
Hanımeli	Lonicera etrusca var. hispidula
Hanımeli	Lonicera nummularifolia subsp.nummularifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Hanımeli	Dianthus colcephalus
Hanımeli	Dianthus elegans
Hanımeli	Dianthus polycladus
Hanımeli	Dianthus strictus
Nakil	Silene aegyptiaca
Nakil	Silene caramanica
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene vulgaris var. vulgaris
İĞAGACIGİLLER	CELESTRACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

iğagacı	Euonymus latifolius subsp.
KAZAYAĞIGİLLER	CHENOPODIACEAE
Kazayağı	Chenopodium foliosum
LADENGİLLER	CISTACEAE
Pamukotu	Cistus creticus
Altınotu	Helianthemum nummularium
DAMKORUĞUGİLLER	CRASSULACEAE
Taşgülü	Rosularia globulifolia
Damkoruğu	Sedum litareum
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Calystegia sepium subsp
KIZILCIKGİLLER	CORNACEAE
Kızılçık	Comus sanguinea subsp
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostanbozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACEAE
Uyuzotu	Scabiosa argentea
SÜTLEĞENGİLLER	EPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia altissima var. glabrescens
FUNDAGİLLER	ERICACEAE
Sandal ağacı	Arbutus andrachne
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Geven Seven	Astragalus campylosema
Geven	Astragalus commagenicus
Geven	Astragalus plumosus subsp.
Geven	plumosus
Geven	Astragalus barbeyanus
Kayışkıran	Astragalus densifolius
Erguvan	Astragalus melanocephalos
Yabani sinameki	Calycotome villosa
Akrepkuyruğu	Cercis siliquastrum subsp.siliquastrum
Mürdümük	Colutea cilicica
Mürdümük	Coronilla orientalis var. orientalis
Mürdümük	Coronilla varia subsp. varia
Mürdümük	Dorycnium graecum
Gazelboynuzu	Lathyrus aphaca var. biflorus
Acı bakla	Lathyrus laxiflorus subsp.
Kokulu yonca	angustifolius
Taş yoncası	Lathyrus libanii
Katırtırnağı	Lathyrus spathulatus
Yonca	Lotus comiculatus var. comiculatus
Yonca	Lupinus varius

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yonca	Medicago orbiculata
Yonca	Melilotus officinalis
Yonca	Spartium junceum
Yonca	Trifolium arvense var. arvense
Yonca	Trifolium campastri
Yonca	Trifolium davisii
Yonca	Trifolium echinatum
Bakla	Trifolium fragiferum
Bakla	Trifolium patens
Bakla	Trifolium pauciflorum
	Trifolium purpureum var. purpureum
	Trifolium pratense
	Vicia cracca
	Vicia cypria
	Vicia palaestina
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Kayın	Fagus orientalis
Birant meşesi	Quercus brantii
Türk meşesi	Quercus cerris var. cerris
Kermes meşesi	Quercus coccifera
Mazı meşesi	Quercus infectoria subsp. boissieri
KANTARONGİLLER	GENTIANACEAE
Kırmızı Kantaron	Centaurium pulchellum
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	Erodium acaule
Dönbaba	Erodium ciconium
Turnagagası	Geranium asphodeloides subsp. asphodeloides
Turnagagası	Geranium lucidum
Turnagagası	Geranium purpureum
Turnagagası	Geranium robertianum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp. tuberosum
BİNBİRDEÜKOTUGİLLER	GUTTIFERAE
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum androsaemum
Binbirdelikotu	Hypericum montbretii
Binbirdelikotu	Hypericum olympicum subsp. olympicum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp. damascenus
Çiğdem	Crocus kotschyanus subsp. kotschyanus
Karga soğanı	Gladiolus antakiensis
CEVİZGİLLER	JUGLANDACEAE
Ceviz	Juglans regia
HASIROTUGİLLER	JUNCACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hasırotu	Juncus inflexus
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
	Clinopodium vulgare
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.nepetifolium
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.reniforme
Bozotu	Marrubium globosum
Kedinanesi	Nepeta cilicica
Kedinanesi	Nepeda nuda subsp. albiflora
Adaçayı	Salvia bracteata
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Kekik	Thymus sipyleus subsp. rosulans
Yermeşesi	Teucrium polium
Bozotu	Marrubium vulgare
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis longifolia var. bailanica
Adi erikotu	Prunella vulgaris
Adaçayı	Salvia aramiensis
Adaçayı	Salvia aucheri var. aucheri
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia euprathica
Adaçayı	Salvia microstegia
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia pilifera
Adaçayı	Salvia poculata
Adaçayı	Salvia tomentosa
Kaside	Scutellaria salvifolia
Kaside	Scutellaria tomentosa
Dağ çayı	Sideritis syriaca subsp. nusariensis
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. mersianea
Yermeşesi	Teucrium polium
İnce dağreyhanı	Ziziphora capitata
ZAMBAKGİLLER	UACEAE
Dağ soğanı	Allium ampeloprasum
Dağ soğanı	Allium karamanoglui
Dağ soğanı	Allium lycaonicum
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum
Kuşkonmaz	Asparagus coodei
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum kotschy
Acı çiğdem	Colchicum cilicicum
Ters lale	Fritillaria hermonis
Ters lale	Fritillaria pinardii
Dağ sümbülü	Muscari comosum
Akyıldız	Ornithogalum oligophyllum

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Mührüsüleyman	Polygonatum orientale
Dağ soğanı	Scilla ingridae
Lale	Tulipa orphanidea
	LYTHRACEAE
Kırmızı hevhulma	Lythrum salicaria
ÖKSEOTUGİLLER	LORANTHACEAE
Meşeburcu	Loranthus europeus
Ökseotu	Viscum album subsp. austriacum
Ökseotu	Viscum album subsp. abietis
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
Hatmi	Alcea digitata
Ebegümeci	Malva neglecta
	Kitabelia balansae
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. carica
	MORINACEAE
	Morina persica
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus ornus subsp. cilicica
Boruk	Jasminium fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
Akçakesme	Phillyrea latifolia
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	Cephalanthera kotschyana
Sahlep	Cephalanthera damassonium
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Limodorum abortivum
Sahlep	Orchis coriophora
Sahlep	Orchis mascula subsp. pinetorum
Sahlep	Orchis morio subsp. syriaca
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	Orobancha alba
Canavar otu	Orobancha anatolica
Ayıparmağı	Phelypaea coccinea
ŞAKAYIKGİLLER	PAEONIACEAE
Şakayık	Paeonia mascula subsp. mascula
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	Corydalis solida subsp. tauricola
Gelincik	Papaver rhoeas
Gelincik	Papaver syriacum
Gelincik	Papaver tauricola
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çuhaçiçeği	Primula vulgaris subsp. vulgaris
ŞEKERCİBOYASKİLLER	PHYTOLACACEAE
Şekerci boyası	Phytolacca pruinosa
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGİNACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
Sinirotu	Plantago majör subsp. majör
ÇINARAĞACIGİLLER	PLATANACEAE
Çınar	Platanus orientalis
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGİNACEAE
Pişik geveni	Acantholimon libanoticum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp. umbellulata
Tarla ayrığı	Agropyron cristatum subsp. pectinatum
Tilki kuyruğu	Alopecurus utriculatus subsp. antoxanthoides
Yulaf	Avena barbata
	Cortaderia sellona
Köpekdişi ayrığı	Cynodon dactylon var. dactylon
Topbaş tarakotu	Cynosurus echinatus
	Gaudiniopsis macra subsp. macra
Yumrulu arpa	Hordeum bulbosum
Tüylü inciotu	Melica persica subsp. inaequiglumis
	Milium vemale subsp. montianum
	Phragmites australis
Yumrulu tavşanotu	Poa bulbosa
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGANACEAE
Kuzu kulağı	Rumex sanguineus
Kuzu kulağı	Rumex acetosella
Kuzu kulağı	Rumex scutatus
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kan damlası	Adonis annua
Kan damlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Akasma	Clematis vitalba
Düğünçiçeği	Ranunculus repens
Düğünçiçeği	Ranunculus damascenus
Düğünçiçeği	Ranunculus sprunerianus
ÇEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Barutağacı	Frangula alnus subsp. alnus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus communis
Koyunotu	Agrimonia eupatoria

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Mahlep	Cerasus mahaleb var. mahaleb
Kiraz	Cerasus vulgaris
Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
Yemişen	monogyna
Tavşan elması	Crataegus orientalis var. orientalis
Ergeç sakalı	Cotoneaster nummularia
Çilek	Flipandula ulmari
Elma	Fragaria vesca
Beşparmakotu	Malus sylvestris
Beşparmakotu	Potentilla reptans
Erik	Potentilla recta
Ahlat	Pururus divaricata subsp. drvaricata
Kuşburnu	Pyrus syriaca var. syriaca
Gül	Rosa canina
Böğürtlen	Rosa villosa
Üvez	Rubus sanctus
KÖKBOYASIGİLLER	Sorbus umbellata var. umbellata
Orman leylağı	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymolosa
Yoğurtotu	Asperula setosa
Yoğurtotu	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Gallium spurium subsp. spurium
	Galium aparina
	Galium verum subsp. verum
	Shrardia arvensis
SÖĞÜTGİLLER	ALICACEAE
Ak kavak	Populus alba
Titrek kavak	Populus tremula
Söğüt	Salix cinera
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkıran	Saxifraga aclscendens
Taşkıran	Saxifraga hederacea var. libanotica
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Sıracotu	Scrophularia xanthoglassa
Sığır kuyruğu Yavşanotu	Verbascum songaricum
Yavşanotu	Veronica anagallis -aquatica
Yavşanotu	Veronica balansae
	Veronica dichrus
AYIFINDIĞIGİLLER	STYRACACEAE
Ayı findığı	Styrax offlcinalis
PORSUKGİLLER	TAXACEAE
Porsuk	Taxus baccata
SERÇEDİLİGİLLER	THYMELEACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Develik	Daphne oleoides subsp. kurdica
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Karaağaç	Ulmus glabra
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Isırganotu	Urtica dioica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana alliariifolia

Çizelge D.47- Gazaintep’te bulunan Endemik Bitki Türleri.

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kuzu Kışnişi	Ferulago platycarpa
YILANYASTIĞIGİLLER	ARACEAE
Yılan Yastığı	Arum detruncatum var. caudatum
Yılan Yastığı	Arum dioscoridis var. luschanii
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis pauciloba var. pauciloba
Papatya	Anthemis tricornis
Peygamber Çiçeği	Centaurea consanguinea
Peygamber Çiçeği	Centaurea haradjianii
Peygamber Çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber Çiçeği	Centaurea lycopifolia
Peygamber Çiçeği	Centaurea sclerolepis
	Geropogon hybridus
	Serratula oligocephala
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
Gümüşdüğme	Tanacetum nitens

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Emzikotu	Onosma bornmuelleri
Karakafes	Symphytum aintabicum
HARDALGİLLER	BRASSIACEAE
Kevke	Alyssum filiforme
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis trullata
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus galaticus
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Palemir	Cephalaria salicifolia
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Belkıs Geveni	Astragalus balkisensis
Geven	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus dipodurus
Geven	Astragalus elongatus subsp. nucleiferus
Geven	Astragalus leporinus var. hirsutus
Geven	Astragalus lycius
Geven	Astragalus nervulosus
Geven	Astragalus shepardii
Geven	Astragalus suberosus subsp. ancyleus
Geven	Astragalus vexillaris
	Dorycnium pentaphyllum subsp. haussknechtii
Meyan	Glycyrrhiza flavescens
	Hedysarum pogonocarpum
Teknecik	Medicago shepardii

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Korunga	<i>Onobrychis sulphurea</i> var. <i>pallida</i>
Antep yoncası	<i>Trifolium aintabense</i>
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	<i>Hypericum capitatum</i> var. <i>capitatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum salsolifolium</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum spectabile</i>
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACACEAE
Dolamaotu	<i>Paronychia imbricata</i>
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	<i>Crocus biflorus</i> subsp. <i>pseudonubigena</i>
Çiğdem	<i>Crocus sieheanus</i>
Süsen, Kurtkulağı	<i>İris sari</i>
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Adaçayı	<i>Salvia pilifera</i>
Antepkayakekiği	<i>Satureja aintabensis</i>
Kaside	<i>Scutellaria orientalis</i> subsp. <i>santolinoides</i>
Dağçayı	<i>Stachys amanica</i>
Dağçayı	<i>Stachys pumila</i>
Kısamahmutotu	<i>Teucrium paederotoides</i>
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	<i>Allium brevicaule</i>
Dağ soğanı	<i>Allium flavum</i> subsp. <i>tauricum</i> var. <i>pilosum</i>
Çirişotu	<i>Asphodeline damascena</i> subsp. <i>gigantea</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum balansae</i>
Ters lale	<i>Fritillaria viridiflora</i>
Dağ sümbülü	<i>Muscari discolor</i>

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Dağ soğanı	Scilla mesopotomica
Lale	Tulipa sintenesii
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Gelincik	Papaver clavatum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Mahmuzotu	Consolida glandulosa
Çöpleme	Helleborus vesicarius
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
	Rhamnus petiolaris
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymulosa
Yoğurtotu	Galium cappadocicum
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
Yoğurtotu	Galium scopulorum
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria genistifolia subsp. praealta
Sığirkuyruğu	Verbascum barbeyi
Sığirkuyruğu	Verbascum cheiranthifolium var. asperulum
Sığirkuyruğu	Verbascum diversifolium
Sığirkuyruğu	Verbascum germanicae
Sığirkuyruğu	Verbascum macrosepalum
Sığirkuyruğu	Verbascum tenue
Farekulağı	Veronica polium

Çizelge D.48- Gaziantep’te Bulunan Nadir Bitki Türleri ve Tehlike Grupları.

1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossai	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var. <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinas</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge D. 49- Endemik Türlerin Tehlike Durumu

1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Bab. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hausskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem.&Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal) Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit	EN (B1 a,b and B2 a,b)
11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)

12. Taraxacum sintenisii Dahlst.	DD
13. Verbascum alepense Benth.	VU (Bl a,b and B2 a,b)
14. Vicia aintabensis Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	(Bl a,b and B2 a,b)

Çizelge D.50- Gaziantep’te bulunan Nadir Türler

EĞRELTİGİLLER	ADIANTACEAE
Venüssaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRELTİGİLLER	ASPLENIACEAE
Baldırıkara	Asplenium trichomanes
Altınotu	Ceterach officinarum
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Katranardıcı	Juniperus oxycedrus subsp.oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Kızılcam	Pinus brutia
AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpencesi	Acanthus dioscoridis var. dioscoridis
Ayıpencesi	Acanthus hirsutus
AKÇAAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçaağaç	Acer monspessulanum subsp. microphyllum
NERGİZGİLLER	AMARYLLIDACEAE
Kardelen	Galanthus fosteri
Tatarcık	Lxolirion tataricum subsp. montanum
FİSTİKİGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak	Cotinus coggyria
Melengiç	Pistacia palaestina
Melengiç	Pistacia terebinthus subsp.
Antepfıstığı	terebinthus
Sumak	Pistacia vera
	Rhus coriaria
ZAKKUMGİLLER	APOCYNACEAE
Cezayir menekşesi	Vinca herbacea
YILANYASNGİGİLLER	ARACEAE
Yılan yastığı	Arum balansanum
Yılan yastığı	Arum conophalloides var. conophalloides
DUVARSARMAŞIGİGİLLER	ARALIACEAE
Duvar Sarmaşığı	Hedera helix
LOHUSAOTUGİLLER	ARISTOLOCHIACEAE
Lohusa otu	Aristolochia maurorum
KIRLANGIÇKÜKÜGİLLER	ASCLEPIADACEAE
Kırlangıçökü	Vincetoxicum mcanescens
HANIMTUZLUĞUGİLLER	BERBERIDACEAE
Çatlakotu	Bongardia chrysogonum.
Çatlak	Leontice leontopetalum subsp. ewersmannii
HODANGİLLER	BORAGINACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Havaoivaotu	Alkanna hirsutissima
Sığirdili	Anchusa azurea var. azurea
Sığirdili	Anchusa strigosa
Engerekotu	Echium italicum
Aygünçiçeği	Heliotropium haussknechtii
Aygünçiçeği	Heliotropium myosotoides
Aygünçiçeği	Heliotropium supinum
	Moltkia coerulea
Emzikotu	Onosma albo-roseum subsp. alboroseum
Emzikotu	Onosma bulbosum
Emzikotu	Onosma giganteum
Emzikotu	Onosma macrophyllum var. angustifolium
Emzikotu	Onosma sericeum
Emzikotu	Onosma sieheanum
	Paracaryum sintenisii
	Solenanthus stamineus
Karakafesotu	Symphytum aintabicum
ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
	Asyneuma rigidum
Çançiçeği	Campanula glomerata subsp.
Çançiçeği	Campanula involucrata
HANİMELİGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Hanimeli	Lonicera caprifolium
Hanimeli	Lonicera etrusca var. etrusca
Hanimeli	Lonicera nummulariifolia subsp. nummulariifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Karamuk	Agrostema githago
	Holosteum umbellatum
Sabunotu	Saporina prostrata subsp. prostrata
Nakil	Silene alba subsp. ericalcyna
Nakil	Silene chaetodonta
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene longipetala
Nakil	Silene supina subsp. pruinosa
	Telephium oligospermum
inek Sabunotu	Vaccaria pyramidata var. oxyodonta
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis arenicola var. arenicola
Papatya	Anthemis coelopoda var. longiloba
Papatya	Anthemis haussknechtii
Alman Papatyası	Anthemis tinctoria var. tinctoria
Meryemadikeni	Carduus nutans
Meryemadikeni	Carduus pycnocephalus subsp. breviphyllus
Peygamber çiçeği	Centaurea chieranthifolia var. chieranthifolia
Peygamber çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber çiçeği	Centaurea rigida
Peygamber çiçeği	Centaurea tomentella
Peygamber çiçeği	Centaurea triumfettii
Peygamber çiçeği	Centaurea urvillei subsp. urvillei
Peygamber çiçeği	Centaurea virgata Lam.
	Chardinia orientalis
	Chondrilla juncea var. juncea
Yabani hindiba	Cichorium intybus
Su dikenli	Cirsium pubigerum subsp. spinosum
Kanak	Crepis alpina
Kanak	Crepis kotschyana
Kanak	Crepis sancta
	Crupina crupinastrum
Kaplanotu	Doronicum orientale
Topuz	Echinops orientalis
Kenger	Gundelia tournefortii var. armata
ölmez çiçek	Helioscymus plicatum subsp. plicatum
	Jurinea ramulosa

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	Mantisalca salmantica
Yemlik	Scorzonera cana var. radicata
Kanaryaotu	Senecio vernalis
Adi eşekmarulu	Sonchus asper subsp. glaucescens
Gülmüşdüğüme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
Karahindiba	Taraxacum syriacum
Yemlik	Tragopogon balcanicus
Yemlik	Tragopogon pratensis
Yemlik	Tragopogon reticulatus
	Tripleurospermum oreades
Büyük pıtrak	Xanthium strumarium subsp. cavanillesii dansereau
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus althaeoides
Mahmudeotu	Convolvulus aucheri
Mahmudeotu	Convolvulus arvensis
Mahmudeotu	Convolvulus betonicifolius subsp. betonicifolius
Mahmudeotu	Convolvulus siculus var. siculus
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Taşçanta	Aethionema arabicum
Taşçanta	Aethionema stapfii
Kaz otu	Arabis aucheri Boiss.
Kaz otu	Arabis brachycarpa
	Camelina hispida
Çobançantası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria draba
	Clypeola jonthlaspi
Deniz lahanası	Crambe orientalis var. orientalis
Deniz lahanası	Crambe tataria var. tataria
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum hamosum
Çalgıcıotu	Erysimum repandum
Çalgıcıotu	Erysimum smyrnaeum
	Fibigia eriocarpa
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis pulmonarioides
Çivitotu	Isatis tinctoria subsp. corymbosa
	Matthiola longipetala subsp. biccmis
	Neslia apiculata
Ak hardal	Sinapis alba
Hardal	Sinapis arvensis
Bülbülotu	Sisymbrium altissimum
Bülbülotu	Sisymbrium loeselii
	Sterigmostemum sulphureum subsp. sulphureum
	Thlaspi perfoliatum
KABAKGİLLER	CUCURBITACEAE
Acıdölek	Ecballium elaterium.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostan bozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Pelemir	Cephalaria syriaca
Uyuzotu	Scabiosa argentea
Uyuzotu	Scabiosa micrantha
İĞDEGİLLER	ELAEAGNACEAE
İğde	Elaeagnus angustifolia
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBACEAE
Sütleğen	Euphorbia aleppica
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var. tmolea
Sütleğen	Euphorbia chamaesyce
Sütleğen	Euphorbia eriophora
Sütleğen	Euphorbia macroclada
Sütleğen	Euphorbia orientalis
Sütleğen	Euphorbia phymatosperma
Sütleğen	Euphorbia szovitsii

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

BAKLAGİLLER	FABACEAE
Yaraotu	<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp. <i>praepropera</i>
Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven	<i>Astragalus cephalotes</i>
Geven	<i>Astragalus declinatus</i>
Geven	<i>Astragalus densifolius</i>
Geven	<i>Astragalus diptherites</i> var. <i>diptherites</i>
Geven	<i>Astragalus lydius</i>
Ponpon Geven	<i>Astragalus macrocephalus</i> subsp. <i>finitimus</i>
Geven	<i>Astragalus suberosus</i> subsp. <i>ancyleus</i>
Nohut	<i>Cicer arietinum</i>
Nohut	<i>Cicer pinnatifidum</i>
Akrepkuyruğu	<i>Coronilla orientalis</i>
	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp. <i>haussknechtii</i>
	<i>Hedysarum kotschy</i>
Mürdümük	<i>Lathyrus elongatus</i>
Mürdümük	<i>Lathyrus sativus</i>
Mercimek	<i>Lens nigricans</i>
Mercimek	<i>Lens orientalis</i>
Gazelboynuzu	<i>Lotus gebelia</i> var. <i>gebelia</i>
Gazelboynuzu	<i>Lotus gebelia</i> Var. <i>hirsutissimus</i>
Kokulu yonca	<i>Medicago orbicularis</i>
Kokulu yonca	<i>Medicago radiata</i>
Korunga	<i>Onobrichis cornuta</i>
Korunga	<i>Onobrichis galegifolia</i>
Korunga	<i>Onobrichis gracilis</i>
Bezelye	<i>Pisum sativum</i> subsp. <i>elatius</i> var. <i>pumila</i>
	<i>Psoralea jaubertina</i>
Yonca	<i>Trifolium caudatum</i>
Yonca	<i>Trifolium haussknechtii</i> var. <i>candollei</i>
Yonca	<i>Trifolium pauciflorum</i>
Yonca	<i>Trifolium pratense</i> subsp. <i>pratense</i>
Yonca	<i>Trifolium purpureum</i>
Yonca	<i>Trifolium repens</i> var. <i>repens</i>
Yonca	<i>Trifolium stellatum</i> var. <i>stellatum</i>
Yonca	<i>Trifolium speciosum</i>
Boyotu	<i>Trigonella coelesyriaca</i>
Bakla	<i>Vicia alpestris</i>
Bakla	<i>Vicia assyriaca</i>
Bakla	<i>Vicia cracca</i> subsp. <i>stenophylla</i>
Bakla	<i>Vicia cuspidata</i>
Bakla	<i>Vicia faba</i>
Bakla	<i>Vicia grandiflora</i> var. <i>grandiflora</i>
Bakla	<i>Vicia michauxii</i> var. <i>michauxii</i>
Bakla	<i>Vicia narbonensis</i>
Bakla	<i>Vicia pannonica</i> var. <i>pannonica</i>
Bakla	<i>Vicia peregrina</i>
Bakla	<i>Vicia sativa</i> subsp. <i>segetalis</i>
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Blrant meşesi	<i>Quercus brantii</i>
Kermes Meşesi	<i>Quercus coccifera</i>
Mazı Meşesi	<i>Quercus infectoria</i> <i>boissieri</i>
Mazı meşesi	<i>Quercus ithaburensis</i> subsp. <i>macrolepis</i>
Kara meşe	
Lübnan meşesi	<i>Quercus libani</i>
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	<i>Erodium botrys</i>
Dönbaba	<i>Erodium cicutarium</i> subsp. <i>cutarium</i>
Turnagagası	<i>Geranium pyrenaicum</i>
Turnagagası	<i>Geranium rotundifolium</i>
Turnagagası	<i>Geranium tuberosum</i> subsp. <i>tuberosum</i>
İtir	<i>Pelargonium endlicherianum</i>
KÜREÇİÇEĞİGİLLER	GLOBULARIACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Küre çiçeği	Giobularia trichosantha
BİNBİRDİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	Hypericum amblysepalum
Binbirdelikotu	Hypericum hyssopifolium subsp. elongatum
Binbirdelikotu	Hypericum lydium
Binbirdelikotu	Hypericum orientale
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum retusum
Binbirdelikotu	Hypericum venustum
Binbirdelikotu	Hypericum russegeri
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACEAE
Dolamaotu	Paronychia kurdica subsp. haussknechtii
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.cancellatus
Karga soğanı	Gladiolus atrovioleaceus
	Gynandrisis sisyrinchium
Süsen	İris persica
Süsen	İris reticulata
Süsen	İris histro var. aintabensis
Süsen	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Yerçamu	Ajuga chamaepitys subsp. laevigata
Karaisırgan	Ballota nigra subsp. nigra
Karaisırgan	Ballota saxatilis subsp. saxatilis
	Eremostachys laciniata
	Eremostachys moluccelloides
	Lallemantia canescens
Ballıbaba	Lamium amplexicaule
Ballıbaba	Lamium caricense
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium parviflorum subsp.
	parviflorum
Su nanesi	Mentha pulegium
Taşnanesi	Micromeria myrtifolia
	Moluccella laevis
Kedinanesl	Nepeta italica
Kedinanesi	Nepeta nuda subsp. albiflora
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis pungens var. hirta Velen
Adaçayı	Salvia bracteata
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia palaestina
Adaçayı	Salvia pisdica
Adaçayı	Salvia russellii
Adaçayı	Salvia spinosa
Adaçayı	Salvia suffruticosa
Adaçayı	Salvia syriaca
Adaçayı	Salvia tomentosa
Adaçayı	Salvia verticillata
Kaside	Scutellaria orientalis subsp. alpina var. alpina
Kaside	Scutellaria rubicunda subsp. subvelitina
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Sideritis libanotica subsp.
	microchlamys
Dağçayı	Sideritis montana subsp. montana
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Dağ çayı	Stachys pumila
Yermeşesi	Teucrium multicaule
Yermeşesi	Teucrium orientale
Yermeşesi	Teucrium polium

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Zahter	Thymbra spicata var. spicata
Sormuk	Wiedemannia orientalis
ince dağreyhanı	Ziziphora capitata
İnce dağreyhanı	Ziziphora tenuior
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium noeanum
Dağ soğanı	Ailium orientale
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum subsp.rotundum
Çirişotu	Asphodeline baytopae
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum szovitsii
Acı çiğdem	Colchicum troodii
Altın yıldız	Gagea fibrosa
Altın yıldız	Gagea peduncularis
Küçük sümbül	Hyacinthella nervosa
Sümbül	Hyacinthus orientalis subsp. orientalis
Dag sümbülü	Muscari comosum
Dag sümbülü	Muscari longipes
Dag sümbülü	Muscari neglectum
Akyıldız	Ornithogalum alpigenum
Akyıldız	Ornithogalum narbonense
Akyıldız	Ornithogalum platyphyllum
Akyıldız	Ornithogalum umbellatum
Dağ soğanı	Scilla melaina Speta
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	ÜNACEAE
Keten	Unum aretioides
Keten	Unum carienne
Keten	Unum catharticum
Keten	Unum mucronatum subsp. orientale
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea digitata
Hatmi	Alcea pallida
Ebegümece	Malva sylvestris
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. rupestris
	MORİNACEAE
	Morina persica
ZEYTİNGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus angustifolia subsp. syriaca
Boruk	Jasminum fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
SAHLEPGİLLER	ORCHİDACEAE
Sahlep	Himantoglossum affine
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Orchis collina
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	Orobancha alba
Canavar otu	Orobancha anatolica
Canavar otu	Orobancha caryophyllacea
Ayı parmağı	Phelypaea coccinea
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	Corydalis solida subsp. solida
Şahtere	Fumaria asepsala
Yavruağzı	Hypecoum imberbe
Gelincik	Papaver orientale
Gelincik	Papaver paucifoliatum
Gelincik	Papaver rhoeas
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGİNACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
ÇOBANYASTIĞİGİLLER	PLUMBAGİNACEAE
Pişik geveni	Acontholimon venustum var.
	venustum

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops cylindrica</i>
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops triuncialis</i> subsp. <i>triuncialis</i>
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops umbellulata</i> subsp.
	<i>umbellulata</i>
Yulaf	<i>Avena barbata</i> subsp. <i>barbata</i>
Yulaf	<i>Avena eriantha</i>
Kuş yüreği	<i>Briza humilis</i>
Tarla bromu	<i>Bromus Japonicus</i> subsp. <i>japonicus</i>
Tarla bromu	<i>Bromus scoparius</i>
	<i>Chrysopogon gryllus</i> subsp. <i>gryllus</i>
Domuz ayrığı	<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>hispanica</i>
	<i>Elymus hispidus</i> subsp. <i>hispidus</i>
Çayır yumağı	<i>Festuca pratensis</i>
	<i>Glyceria maxima</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum distichon</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum bulbosum</i>
Adi parlakot	<i>Koeleria cristata</i>
	<i>Lolium subulatum</i>
Tüylü inciotu	<i>Melica persica</i> subsp. <i>jacquemontii</i>
Kelp kuyruğu	<i>Phleum bertolonii</i>
Kelp kuyruğu	<i>Phleum pratense</i>
Yumrulu tavşan otu	<i>Poa bulbosus</i>
Sorguçotu	<i>Stipa ehrenbergiana</i>
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGONACEAE
	<i>Atraphaxis billardieri</i> var. <i>billardieri</i>
Kuzukulağı	<i>Rumex chalepensis</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Farekulağı	<i>Anagallis arvensis</i> var. <i>arvensis</i>
NARGİLLER	PUNICACEAE
Nar	<i>Punica granatum</i>
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kandamlası	<i>Adonis aestivalis</i> subsp. <i>aestivalis</i>
Kandamlası	<i>Adonis vernalis</i>
Manisa Lalesi,	
Koyungözü	<i>Anemone blanda</i>
	<i>Ceratocephalus falcatus</i>
Hezaren	<i>Consolida oliveriana</i>
Hezaren	<i>Consolida orientalis</i>
Akçöpleme	<i>Helleborus vesicarius</i>
Çörekotu	<i>Nigella arvensis</i> var. <i>caudata</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus argyreus</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus asiaticus</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus arvensis</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus Uçarla</i> subsp. <i>ficariiformis</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus isthmicus</i> subsp. <i>strepens</i>
MUHABBETÇİÇEĞİGİLLER	RESEDACEAE
Muhabbet çiçeği	<i>Reseda lutea</i>
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Karaçalı	<i>Paliurus sipina-christi</i>
Cehri	<i>Rhamnus alaternus</i>
Cehri	<i>Rhamnus microcarpus</i> .
Cehri	<i>Rhamnus oleoides</i> subsp. <i>graecus</i>
Cehri	<i>Rhamnus pallasii</i> .
Cehri	<i>Rhamnus punctatus</i> var. <i>punctatus</i>
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	<i>Amygdalus arabica</i>
Badem	<i>Amygdalus communis</i>
Acıbadem	<i>Amygdalus lycioides</i> var. <i>lycoides</i>
Acıbadem	<i>Amygdalus orientalis</i> Miller
Acıbadem	<i>Amygdalus vulgaris</i>
Mahlep	<i>Cerasus mahaleb</i>
Yabani Kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> subsp. <i>microcarpa</i>

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yabani Kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> subsp. <i>tortuosa</i>
Tavşan elması	<i>Cotoneaster morulus</i>
Tavşan elması	<i>Cotoneaster nummularia</i>
Yemişen	<i>Crataegus microphylla</i>
Yemişen	<i>Crataegus monogyna</i> subsp. <i>monogyna</i>
Yemişen	<i>Crataegus orientalis</i>
Yemişen	<i>Crataegus sianica</i>
Elma	<i>Malus sylvestris</i>
Kanotu	<i>Potentilla reptans</i>
Erik	<i>Prunus divaricata</i> subsp. <i>divaricata</i>
Ahlat	<i>Pyrus syriaca</i> var. <i>syriaca</i>
Kuşburnu	<i>Rosa canina</i>
Sarıgül	<i>Rosa foetida</i>
Böğürtlen	<i>Rubus sanctus</i>
	<i>Sanguisorba minör</i> subsp. <i>magnolii</i>
	<i>Spiraea hypericifolia</i>
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	<i>Asperula arvensis</i>
	<i>Cruciata articulata</i>
	<i>Cruciata taurica</i>
Yoğurtotu	<i>Galium tricornutum</i>
Yoğurtotu	<i>Galium spurium</i>
Yoğurtotu	<i>Galium scabrfolium</i>
Yoğurtotu	<i>Galium verum</i>
Kökboya	<i>Rubia tinctorum</i>
SÖĞÜTGİLLER	SALICACEAE
Söğüt	<i>Salix pedicellata</i>
Söğüt	<i>Salix triandra</i>
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran	<i>Saxifraga hederacea</i> var. <i>libanotica</i>
Taşkiran	<i>Saxifraga tridactylis</i> L
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	<i>Linaria chalapensis</i> var. <i>chalapensis</i>
Nevruzotu	<i>Linaria grandiflora</i>
Siracaotu	<i>Scrophularia canina</i> subsp. <i>bicolor</i>
Siracaotu	<i>Scrophularia libanotica</i> subsp. <i>libanotica</i>
Siracaotu	<i>Scrophularia orientalis</i>
Siracaotu	<i>Scrophularia xanthoglossa</i>
Sığır kuyruğu	<i>Verbascum germanicae</i>
Sığır kuyruğu	<i>Verbascum infidelium</i>
Sığır kuyruğu	<i>Verbascum lasianthum</i>
Yavşanotu	<i>Veronica hederifolia</i>
Yavşanotu	<i>Veronica triphyllos</i>
PATLICANGİLLER	SOLANACEAE
Banotu Banotu	<i>Hyocymus aureus</i> <i>Hyocymus reticulatus</i>
İLGİNGİLLER	TAMARICACEAE
İlgün	<i>Tamarix simymensis</i>
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Dağdağan	<i>Celtis tournefortii</i>
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kimyon	<i>Bunium microcarpum</i> subsp. <i>microcarpum</i> <i>Bupleurum croceum</i>
	<i>Bupleurum lophocarpum</i>
Frenk kimyonu	<i>Carum carvi</i>
Baldıran	<i>Conium maculatum</i>
Havuç	<i>Daucus carota</i>
Boğadikeni	<i>Eryngium falcatum</i>
Asaotu	<i>Ferula haussknechtii</i>
Eşek baldıranı	<i>Lecokia cretica</i>
Yalancı Çakşır	<i>Prangos peucedanifolia</i> Fenzl
	<i>Scandix iberica</i>
	<i>Scandix pecten-veneris</i>
	<i>Torilis leptophyllum</i>

	Torilis ucranica
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Duvarfesleğeni	Parietaria lusitanica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana dioica
Kediotu	Valeriana officinalis
MENEKŞEGİLLER	VIOLACEAE
Menekşe	Viola tricolor
ÜZERLİKOTUGİLLER	ZYGOPHYLLACEAE
Üzerlik	Peganum harmala

Çizelge D.51- Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkiler

AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpençesi	Acanthus hirsutus
Ayıpençesi	Arum balansanum
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Aygûnçiçeği	Heliotropium haussknechtii
Emzikotu	Onosma sieheanum
Karakafesotu	Symphytum aintabicum
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Sabunotu	Saponaria prostrata. subsp.
PAPATYAGİLLER	Prostrata
Papatya	COMPOSITAE
Peygamber çiçeği	Anthemis arenicola var. arenicola
Peygamber çiçeği	Centaurea haussknechtii
	Centaurea tomentella
Gümüşdügme	Tanacetum argenteum subsp.argenteum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var. tmolea
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep	Astragalus aintabicus
geveni	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus lydius
Geven	Astragalus suberosus subsp.ancyleus
Geven	Dorycnium pentaphyllum subsp.haussknechtii
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Yonca	Trifollum caudatum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus Miller subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus Herbert subsp. cancellatus
Süsen	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Calba	Phlomis armeniaca
Adaçayı	Salvia pisidica
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Stachys pumila
	Wiedemannia orientalis
ZAMBAKGİLLER	LILIACEAE
Akyıldız	Ornithogalum alpinum
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	LINACEAE
Keten	Linum aretioides
Keten	Linum carianense
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Akçöpleme	Helleborus vesicarius
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEA
Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae
Sığır kuyruğu	Verbascum infidelium
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
	Bupleurum lophocarpum

Resim D.1- Türkçe Adı: Antep Geveni (*Astragalus ainaibicus boiss*)

Resim D.2-Peygamber Çiçeği (*Centaurea haussknechtii Boiss*)

D.2. Fauna

Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere olduğu belirlenmiştir. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesi Ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede yer alan Turaç (*Francolinus francolinus*) ve küçük karabatak türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı alanlardandır. Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasbaş pakta (*Aythya nyroca*), sazhorozu (*porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulunduğu bilinmektedir. Yabani ve mahalli popülasyonlar ise; keklik, tilki, tavşan, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa Şahin, Doğan, gibi yırtıcı kuşlar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurdağı, Kartal dağı mevki, Gaziantep sınırları içerisinde kalan fırat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve bahçeleri, Oğuzeli ilçemizin Tılbaşar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamış ilçemizin baraj mevkilerinde bu kuşlar diğer hayvanlar görülmüştür.

Çizelge D.52- Kuşlarımız

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Dağ Serçesi	Passer montanus	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	Passer domesticus	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	Passer hispaniolansis	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	Passer petunia petronia	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	Passer moobiticus	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi-Sürmeli Dal Bülbülü	Passer	Passeridaceae
7	Sakar Kuşu	Prunella ocularis	Passeridaceae
8	Taş Serçesi	Petronia brachydactyla	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	Petronia xantocollis	Passeridaceae
10	Bozboğaz, Çit Serçesi/Dağ Bülbülü	Prunella modularis	Prunellidea
11	Kumru	Streptopelia decaocto	Colombidea
12	Küçük Kumru	Streptopelia Senegalensis	Sitridae
13	Kaya Güvercini	Columba livia	Columbidea
14	Mavi Güvercin/Yabana (Gaziantep)	Columba oenas	Columbidea
15	Tahtalı Güvercin/Yabana (Gaziantep)	Columba palumbus	Columbidea
16	Zevzir (Gaziantep) Sığırcık	Sturnus vulgaris	Sturnidea
17	Kanarya, Küçük İskete	Serinus serinus	Fringillidea
18	Saka Kuşu	Carduelis carduelis	Fringillidea
19	Çifcafcırtlak,sügüt bülbülü	Phylloscopus collylatta	Sylvidea
20	Altın tavuk, Çalı kuşu	Regulus regulus	Sylvidea
21	Telli Turna	Andropoides virgo	Gruidea
22	Turna kuşu	Grus grus	Gruidea
23	Sedir kanaryası	Serinus syriacus	Passeridace
24	Arıcıl kuşu	Pernis apivorus	Accipitridae
25	Guguk kuşu	Cuculus canorus	Cuculidea
26	Okseotu Ardıcı/Bülbülü, Kamış Bülbülü	Turdus viscivorus	Turdidae

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

27	Dere Bülbülü, Öteğeni	Cettia cetti	Sylvidea
28	Bataklık Saz Ardıcı/Bataklık Bülbülü	Acrocephalus palustris	Sylvidea
29	Orman Kızılbaçağı/Orman düdükünü	Tringa glareola	Scolopacidae
30	Kenevir Kuşu	Carduelis cannabina	Fringillidae
31	Kır Kırlangıcı	Hirundo rustica	Hirundinidae
32	Kaya Kırlangıcı	Ptyonoprogne rupestris	Hirundinidae
33	Pencere Kırlangıcı	Delichan urbica	Hirundinidae
34	Yeşilbaş Ördek	Plathyrynchos	Anatidae
35	Ak Leylek	Ciconia ciconia	Ciconidae
36	Kara Leylek	Ciconia nigra	Ciconidae
37	Bıldırcın	Cotornix cotornix	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	Alectoris chukar	Tetraonidae
39	Çit Kuşu	Troglodytes troglodytes	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	Pycnonotus barbatus	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	Motacilla Alba	Motacillidae
42	Dağ Kuyruksallayanı	Motocilla Alba	Motacillidae
43	Dere İncir Kuşu	Anthus spinoletta	Motacillidae
44	Tarla Kuşu	Alauda arvensis	Alaudidae
45	Boğmaklı Tarla Kuşu	Melanacorypha calandra	Alaudidae
46	Tepeli Toygar/Tepeli Tarla Kuşu Piypiy	Calerida cristata	Alaudidae
47	Orman Toygarı/Fundalık Toygarı	Lullula arborea	Alaudidae
48	Bıyıklı Baştankara	Panurus	Timalidae
49	Saz Baştankara/Bataklık Baştankarası	Biarmicus	Paridae
50	Söğüt Baştankarası	Parus pastris	Paridae
51	Çam Baştankarası	Parus ater	Paridae
52	Kiraz Kuşu	Emberiza hortulana	Emberizidae
53	Kızıl Çalıbülbülü/Yelpaze Kuyruklu Bülbül	Cercotrichas Galactotes	Turdidae
54	Alacagögüs, Çalıbülbülü	Luscinia luscinia	Turdidae
55	Bülbül	Luscinia megarhynchos	Turdidae
56	Büyük Saz Ardıç Kuşu	Acrocephalus arundinaceus	Sylvidae
57	Üvelik Kuşu	Strotopelia turtur	Columbidae
58	Ebabil Kuşu/İbibik Kuşu (Gaziantep)	Apus apus	Arpoida
59	Çavuş Kuşu İbibik	Upopo epops	Upupidae
60	Bozkır toygarı	Calandrella cinerea	Alaudidae
61	Çekirge Kuşu, Kızılsırtlı/Örümcek Kuşu	Lanius collurio	Laniidae
62	Zeytinlik mukallidi	Hippolais olivetorum	Motoullidae
63	Çalı Öteğeni	Sylvia communis	Motoullidae
64	Yeşil Söğüt Bülbülü	Phylloscopus trochiloides	Motoullidae
65	Söğüt Bülbülü	Phylloscopus trochilus	Motoullidae
66	Kara Ağaçkakan	Dryocopus martius	Picidae
67	Suriye Ağaçkakanı	Dendrocopos syriacus	Picidae
68	Yeşil Ağaçkakan	Picus viridis	Picidae

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

69	Paçalı Şahin	Buteo lagopus	Falconidae
70	Şahin	Buteo buteo	Accipitridae
71	Küçük Kartal	Hieraaetus pennatus	Falconidae
72	Kaya Kartalı	Aquila chrysaetos	Falconidae
73	Şah Kartal	Aquila heliaca	Falconidae
74	Yılan Kartalı	Circaetus gallicus	Accipitridae
75	Büyük bağırğan kartal	Aquila chrysaetos	Accipitridae
76	Küçük bağırğan kartal	Aquila pomarina	Accipitridae
77	Ekin Kargası	Corvus frugilugus	Corvidae
78	Kızıl Gaga Dağ Kargası	Phyrrocorax phyrrocorax	Corvidae
79	Leş Kargası	Corvus frugilugus	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	Corvus corax	Corvidae
81	Küçük Bağırğan Kartal	Aquila pomarina	Falconidae
82	Atmaca	Hieraaetus fasciatus	Falconidae
83	Gezginci Dogan	Falco peregrinus	Falconidae
84	Mavi Doğan, Gök Delice	Circus cyaneus	Accipitridae
85	Kırmızı Doğan Saz Delice	Circus aeruginosus	Accipitridae
86	Bozkır Doğanı, Bozkır Delice	Circus macrourus	Accipitridae
87	Güvercin Doğanı/Güvercin Bozkır	Falco columbarius	Falconidae
88	Çayır Doğanı, Küçük Delice	Circus cyaneus	Accipitridae
89	Delice Doğan, Ağaç Doğan	Falco pygmaeus	Accipitridae
90	Peçeli Baykuş, Beyaz Baykuş	Tyto alba	Tytonidae
91	Puhu Kuşu	Bubo bubo	Strigidae
92	Kulaklı Orman Baykuşu	Asio otus	Strigidae
93	Alaca Baykuş	Strix aluco	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Baykuş	Aegolius funereus	Strigidae

Orman Varlığının Yararları

Ağaç ve ormanın insanlara ve doğaya sağladığı faydalar o kadar geniştir ki, biz burada bunların ancak önemli bir kısmına değinmekle yetineceğiz.

1. Erozyonu Önleme Fonksiyonu: Toprağı örtterek sellerle toprağın denizlere ve barajlara taşınmasına engel olur. Çölleşmeyi durdurur.
2. Klimatik Fonksiyonu: İklimi yumuşatarak kışların daha ılık, yazların daha serin geçmesini sağlar
3. Hidrolojik Fonksiyonu: Yağışlara sebep olarak kuraklığı önler ve bu yağışlardan faydalanmayı artırır. Yağışların sel haline gelmesini önleyerek yeraltı su kapasitesini artırır ve su ekonomisine sürekliliğini sağlar. Böylece canlıların su ihtiyacına büyük katkıda bulunur.
4. Hava Temizleme Fonksiyonu: İnsan ve hayvanların en önemli ihtiyacı olan oksijeni üretir. Karbondioksit azaltarak havayı temizler.
5. Kültüre Katkı Fonksiyonu: Kağıt yapımında ana madde olduğundan ilim, kültür ve medeniyetin gelişmesine büyük katkı sağlar.
6. Malzeme fonksiyonu: Mobilya ve inşaat sektörü gibi birçok sektörün ana maddesini üretir. Ayrıca kimya sektörü, ambalaj sanayi gibi çeşitli sanayi dallarının en büyük malzeme üreticisidir.
7. Estetik Fonksiyonu: Çevreyi çirkinlikten kurtararak görüntünün güzelleşmesini sağlar.
8. Toplum Sağlığı Fonksiyonu: İnsanları dinlendirmesi ve gerginliği gidermesi nedeniyle ruh, beden ve fikir yönlerinden insanları güçlendirir.

9. Doğayı Koruma Fonksiyonu: Kuşlara ve hayvanlara yuva görevi görerek korunmalarını üremelerini ve yaşamlarının devamını sağlar.

10. Ziraata Katkı Fonksiyonu: İklimi düzeltmesi ve su tutması tarıma destek olarak sebze, meyve ve tahıl verimliliğini % 50 artırır.

Tabiattaki dengeyi koordine ederek ozon tabakasının korunmasına neden olur, böylece yaşamın garantörlüğünü üstlenir.

Toplumda suç işleme oranını azaltır. Şöyle ki; doğayı seven insanlardaki suç işleme oranı diğerlerine oranla 1/10 oranındadır. Bu araştırma sonuçlarını dikkate alırsak çocuklarımıza doğa sevgisini vermek ailelerin en büyük görevidir. (Ağaç Kesen, Baş Keser)

11. Ulusal Savunma Fonksiyonu: Stratejik yönden önemli olan mevkileri ve endüstri tesislerini gizler

12. Tedavi Fonksiyonu: Ağaç ve bitkiler ihtiva ettikleri çeşitli kimyasal madde ve terkipler bir çok hastalığın şifa kaynağıdır. Bunların bir kısmı ilaç sanayinin hammaddesidir. Bir kısmı ev ilaçları halinde kullanılmaktadır. Bir kısmı ise insanoğlu tarafından araştırılmayı beklemektedir.

Bu fonksiyonları o kadar çoğaltabiliriz ki, biz kısaca şöyle diyelim, bebeğin beşiğinden insanın tabutuna talebenin kaleminden kitabına, evimizin dolabından masasına, çiftçinin aşından işine her şey ağaç ve doğa ile iç içedir.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

İlin Orman Envanteri

İlimizdeki toplam orman alanı 112.922.6 ha'dır. İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağı'nın Suriye ve Amik Ovasına dağılan kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımı 800-1.450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabani zeytin, sandal, akçeşme, terebantın, sakız, funda, tesbih, ladin, sütleğen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlardır.

İlimizin yakın çevresindeki Dülük Baba, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışması yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

1952 yılında Türkiye'de ve İlimizde ilk orman dışı ağaçlandırma faaliyeti olarak başlayan Dülük Baba Ağaçlandırması yanında 2017 yılı itibarı ile 11.030 ha alanda ağaçlandırma yapılmış olup, toplam orman alanı 119.751,6 ha'dır.

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

Gaziantep İli genel yüz ölçümü olan 688.610,7ha ile genel alana göre ormanlık alan %17'dir.

2010-2017 yılları itibarı ile yapılmış ve 2018 yılı için planlanan Ağaçlandırma çalışmaları tabloda belirtildiği gibidir.

GAZİANTEP İLİ 2010-2016 YILLARI ARASINDA YAPILAN –PLANLANAN AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARI								
YIL	AĞAÇLANDIRMA (Ha)	EROZYON KONTROLÜ (Ha)	HATIRAN ORMANI (Ha)	ÖZEL AĞAÇLANDIRMA (Ha)	MERAK İSLAHI (Ha)	REHABİLİTASYON (Ha)	TOPLAM (Ha)	TOPLAM DİKİLEN FİDAN (Adet)

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

2010	850	1100	-	-	-	51	2001	3000000
2011	690	160	-	250	-	1390	2490	2000000
2012	850	700	-			100	1650	2500000
2013	734	230	5	70	-	406	1445	2200000
2014	600	670	5	26	100	-	1401	2100000
2015	436	1100	20	46			1602	2341442
2016	670	670	10	15	100	75	1540	1544446
2017	550	829	196				1.575	4.114.243
2018 planlanan	500	1.250				500	2.250	1.286.636
TOPLAM	5.908	6.709	236	407	200	2.743	15.360	22.272.851

Çizelge 12 Ağaçlandırma Çalışmaları.

GAZİANTEP İLİNİN ORMAN VARLIĞI VE SAHA DÖKÜMÜ											
Şefliği	ORMANSIZ ALANLAR						ORMANLIK ALANLAR				GENEL SAHA TOPLAMI (Ha)
	Z,Ts,Su,Ku, OY, OT-Z,OC,Mes,İs ,T,EH	ORMAN TOPRAĞI		Başarısız Ağaçlandırma Sahaları (Ag0)	ORMANSIZ SAHA TOPLAMI (Ha)	Ormansız Saha Yüzdesi (%)	Bozuk Toplam	Verimil Orman Toplamı	Ormanlık Saha Toplamı (Ha)	Ormanlık saha Yüzdesi (%)	
		OT	OT-T,OT-E								
GAZİANTEP	373757,3	2471,1	22434,2	273,2	398935,8	93	20920,5	10293	31213,8	7	430149,6
ARABAN	59439,1	1585,7	27370,6	569,4	88964,8	79	16792,6	7097,4	23890	21	112854,8
NURDAĞI	37499,7	6152,8	4114	212,9	47979,4	66	10860,8	13949	24809,8	34	72789,2
İSLAHİYE	36080,5	1764,8	1962,8	0	39808,1	55	11096,1	21913	33009	45	72817,1
İL TOPLAMI	506776,6	11974	55881,6	1055,5	575688,1	84	59670	53253	112922,6	16	688610,7

Çizelge 13: 2014 yılı Amenajman Planı Verileri

2017 YILINDA İLÇELER BAZINDA TAMAMALANMIŞ AĞAÇLANDIRMA ALANLARINI GÖSTERİR CETVEL

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Lİ</i>	<i>İLÇESİ</i>	<i>PROJE ADI</i>	<i>NEVİ</i>	<i>GENEL ALAN(HA)</i>	<i>ALAN(M²)</i>	<i>TOPLAM DİKİLEN FİDAN Adet)</i>
<i>Gaziantep</i>	<i>Araban</i>	<i>Fıstıklıdağ</i>	<i>Ağaçlandırma</i>	80	800.000	8000
<i>Gaziantep</i>	<i>Araban</i>	<i>Araban Revize</i>	<i>Erozyon Kontrol Uygulama</i>	888	8.880.000	186.690
			<i>Araban İlçesi Toplam</i>	968	9.680.000	194.690
<i>Gaziantep</i>	<i>İslahiye</i>	<i>Bayraktepe</i>	<i>Rehabilitasyon</i>	110	1.100.000	15.000
<i>Gaziantep</i>	<i>Nizip</i>	<i>Hancağız(Gevenue Mah.)</i>	<i>Ağaçlandırma</i>	77	770.000	12.000
<i>Gaziantep</i>	<i>Nizip</i>	<i>Birecik Barajı Yeşil Kuşak</i>	<i>Yeşil kuşak Ağaçlandırma</i>	610	6.100.000	95.500
<i>Gaziantep</i>	<i>Nizip</i>	<i>Nizip Revize</i>	<i>Erozyon Kontrol Uygulama</i>	95	950.000	377.450
			<i>Nizip İlçesi Toplam</i>	892	8.920.000	499.950
<i>Gaziantep</i>	<i>Nurdağı</i>	<i>Ökkaşie Revize</i>	<i>Ağaçlandırma</i>	950	9.500.000	1.384.660
<i>Gaziantep</i>	<i>Nurdağı</i>	<i>Nurdağı Revizyon</i>	<i>Ağaçlandırma</i>	375	3.750.000	228.250
<i>Gaziantep</i>	<i>Nurdağı</i>	<i>Nurdağı-İslahiye Karayolu</i>	<i>Ağaçlandırma</i>	27	270.000	4.000
<i>Gaziantep</i>	<i>Nurdağı</i>	<i>Atmalı Revize</i>	<i>Ağaçlandırma</i>	170	1.700.000	502.000
<i>Gaziantep</i>	<i>Nurdağı</i>	<i>Maden sahaları</i>	<i>Rehabilitasyon</i>	30	300.000	35.000

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gaziantep	Nurdağı	Kuzoluk	Rehabilitasyon	40	400.000	26.000
Gaziantep	Nurdağı	Kırkpınar	Rehabilitasyon	134	1.340.000	14.000
Gaziantep	Nurdağı	Durmuşlar	Rehabilitasyon	108	1.080.000	48.000
Gaziantep	Nurdağı	Şehitlik(Bademli Mah)	Rehabilitasyon	30	300.000	6.000
Gaziantep	Nurdağı	Afrin Çayı	Mikro havza Ağaçlandırma	3870	38.700.000	575.000
Gaziantep	Nurdağı	Başpınar	Sel Kontrolü Uygulama	1189	11.890.000	40.000
			Nurdağı İlçesi Toplam	6923	69.230.000	2.862.910
Gaziantep	Oğuzeli	Oğuzeli Subaşı	Ağaçlandırma	70	700.000	20.000
Gaziantep	Oğuzeli	Oğuzeli Kavunlu Mah.	Ağaçlandırma	230	2.300.000	55.000
			Oğuzeli İlçesi Toplamı	300	3.000.000	75.000
Gaziantep	Şahinbey	Burç Bal Ormanı	Ağaçlandırma	22	220.000	134.976
Gaziantep	Şahinbey	Mavikent	Ağaçlandırma	41	410.000	29.000
Gaziantep	Şahinbey	Güllüce	Rehabilitasyon	30	300.000	20.000
			Şahinbey Toplam	93	930.000	183.976
Gaziantep	Şehitkamil	Nurdağı Gaziantep Nizip	Ağaçlandırma	553	5.530.000	122.320

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

		Otoban				
Gaziantep	Şehitkamil	Dülük Havaalanı Gatem Çevre Yolu	Ağaçlandırma	110	1.100.000	23.000
Gaziantep	Şehitkamil	Hasankalyoncu Üniversitesi	Ağaçlandırma	18	180.000	2540
Gaziantep	Şehitkamil	Dülük Revize	Ağaçlandırma	310	3.100.000	51.357
Gaziantep	Şehitkamil	Budak	Rehabilitasyon	67	670.000	12.000
Gaziantep	Şehitkamil	Köksalan	Rehabilitasyon	406	4.060.000	70.000
			Şehitkamil İlçesi Toplamı	1.464	14.640.000	281.217
Gaziantep	Yavuzeli	Yavuzeli Araban Çok Amaçlı(Havuz Mah)	Ağaçlandırma	390	3.900.000	16.500
			GENEL TOPLAM	11.030	110.300.000	4.114.243

Çizelge 14. 2017 yılında ilçeler bazında tamamlanmış ağaçlandırma alanlarını gösterir cetvel.

Resim 1. Gaziantep İlinde bulunan Ormandan Bir Görünüm.

GAZİANTEP İLİ ORMANLARI AĞAÇ TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Şefliği	Çz(Kızıl çam)	Çk(Kara çam)	S(Sedir)	Çf(Fıstık Çamı)	Sr(Servi)	Kn(Kayın)	M(Meşe)	Bm(Badem)	Mg(Menengi)	İbrelendi arasında	Yapraklı İkendi,	İbrelendi yapraklı	Ormanlık saha Toplamı
Gaziantep	7834. 5	58.5	148.3	131.3	10. 8	0	2602. 1	17.7	11. 3	878. 1	17070 .7	2454. 5	31213. 80
Araban	138.3	0	0	37.4	0	0	19892 .1	0	0	0	3262. 7	559.5	23890. 00
Nurdağı	14718 .0	0	0	777	0	0	7772. 9	0	0	958. 9	0	583	24809. 80
İslahiye	17790 .0	891. 1	916.3	54.6	0	502. 9	10121 .8	99.9	0	0	0	2632. 4	33009. 00
İl Toplamı	40480 .8	949. 6	1064. 6	10000 .3	10. 8	502. 9	40388 .9	117. 6	11. 3	1.83 7	20333 .4	6225. 4	112922 .6

Çizelge 15.Ağaç Türlerine göre dağılım tablosu(2014)

2017 YILINDA İLÇELER BAZINDA TAMAMLANMIŞ AĞAÇLANDIRMA ALANLARINI GÖSTERİR CETVEL

D.1.1.3 Orman Varlığının Yararları

Ağaç ve ormanın insanlara ve doğaya sağladığı faydalar o kadar geniştir ki, biz burada bunların ancak önemli bir kısmına değinmekle yetineceğiz.

1. Erozyonu Önleme Fonksiyonu: Toprağı örtterek sellerle toprağın denizlere ve barajlara taşınmasına engel olur. Çölleşmeyi durdurur.
2. Klimatik Fonksiyonu: İklimi yumuşatarak kışların daha ılık, yazların daha serin geçmesini sağlar
3. Hidrolojik Fonksiyonu: Yağışlara sebep olarak kuraklığı önler ve bu yağışlardan faydalanmayı arttırır. Yağışların sel haline gelmesini önleyerek yeraltı su kapasitesini arttırır ve su ekonomisine sürekliliğini sağlar. Böylece canlıların su ihtiyacına büyük katkıda bulunur.

4. Hava Temizleme Fonksiyonu: İnsan ve hayvanların en önemli ihtiyacı olan oksijeni üretir. Karbondioksit azaltarak havayı temizler.

5. Kültüre Katkı Fonksiyonu: Kağıt yapımında ana madde olduğundan ilim, kültür ve medeniyetin gelişmesine büyük katkı sağlar.

6. Malzeme fonksiyonu: Mobilya ve inşaat sektörü gibi birçok sektörün ana maddesini üretir. Ayrıca kimya sektörü, ambalaj sanayi gibi çeşitli sanayi dallarının en büyük malzeme üreticisidir.

7. Estetik Fonksiyonu: Çevreyi çirkinlikten kurtararak görüntünün güzelleşmesini sağlar.

8. Toplum Sağlığı Fonksiyonu: İnsanları dinlendirmesi ve gerginliği gidermesi nedeniyle ruh, beden ve fikir yönlerinden insanları güçlendirir.

9. Doğayı Koruma Fonksiyonu: Kuşlara ve hayvanlara yuva görevi görerek korunmalarını üremelerini ve yaşamlarının devamını sağlar.

10. Ziraata Katkı Fonksiyonu: İklimi düzeltmesi ve su tutması tarıma destek olarak sebze, meyve ve tahıl verimliliğini % 50 arttırır.

Tabiattaki dengeyi koordine ederek ozon tabakasının korunmasına neden olur, böylece yaşamın garantörlüğünü üstlenir.

Toplumda suç işleme oranını azaltır. Şöyle ki; doğayı seven insanlardaki suç işleme oranı diğerlerine oranla 1/10 oranındadır. Bu araştırma sonuçlarını dikkate alırsak çocuklarımıza doğa sevgisini vermek ailelerin en büyük görevidir. (Ağaç Kesen, Baş Keser)

11. Ulusal Savunma Fonksiyonu: Stratejik yönden önemli olan mevkileri ve endüstri tesislerini gizler

12. Tedavi Fonksiyonu: Ağaç ve bitkiler ihtiva ettikleri çeşitli kimyasal madde ve terkipler bir çok hastalığın şifa kaynağıdır. Bunların bir kısmı ilaç sanayinin hammaddesidir. Bir kısmı ev ilaçları halinde kullanılmaktadır. Bir kısmı ise insanoğlu tarafından araştırılmayı beklemektedir.

Bu fonksiyonları o kadar çoğaltabiliriz ki, biz kısaca şöyle diyelim, bebeğin beşiğinden insanın tabutuna talebenin kaleminden kitabına, evimizin dolabından masasına, çiftçinin aşından işine her şey ağaç ve doğa ile iç içedir.

D.1.1.4. Orman Kadastro ve Mülkiyet Konuları

İlimizde ormanlar genel olarak devlet ormanı olup şu ana kadar 366 Ha. hazine arazisi üzerinde Özel Ağaçlandırma Çalışması yapılmıştır.

6831 Sayılı Orman Kanunu 2/b maddesi aynen şöyledir; "Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi maksadıyla orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeğe aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit

edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makiliklerle örtülü yerlerde tarım alanlarının dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler." Orman sınırları dışına çıkartılır.

İlimizde 1997 - 1999 yıllarında orman sayılan alanların daraltılmasına ait Orman Kanunun 2/b maddesinden yararlanılarak 4.244.020 m² alan orman alanı dışına çıkarılmıştır.

D.1.1.5. "Milli Parklar", Tabiat Parkları", "Tabiat Alanları" ve "Tabiat Koruma Alanları"

Milli Parklar:

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

TABİAT PARKI

GAZİANTEPTE BULUNAN TABİAT PARKLARI.

Burç Tabiat Parkı	192 Hektar büyüklüğündedir.08/06/2012 tarihinde tescil edilmiştir.14/01/2014 tarihinde ise Gelişme Planı onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.
Dülük Baba Tabiat Parkı	306 hektar büyüklüğündedir. 11/07/2011 tarihinde tescil edilmiştir. 10/07/2014 tarihinde ise Gelişme Planı Onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şehitkamil İlçesinde, E-24 karayoluna 2km. uzaklıktadır.
Huzurlu Terapi Tabiat Parkı	152 hektar büyüklüğündedir. 08.06.2015 tarihinde tescil edilmiştir. İlimiz İslahiye İlçesi Tandır Mahallesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Alan İslahiye İlçesine 30km., Gaziantep İl Merkezine 120km. uzaklıktadır.
Allaben Tabiat Parkı	150.5 hektar büyüklüğündedir. 22.04.2016 tarihinde tescil edilmiştir. İlimiz Şahinbey İlçesinde Gerciğin ve Yamaçtepe Mahalleleri sınırları içinde bulunmaktadır. Gaziantep İl merkezine 10km. uzaklıktadır.
Tahtaköprü Baraj Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	8.036hektar büyüklüğündedir. Yaban Hayatı Gaziantep İli İslahiye İlçesi Yesemek, Ortaklı, Aşağıbilenler ve Ağalarobası mahallelerini içine almaktadır. Alan kuş göç yolları üzerindedir. Geliştirme sahası içinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
Ulusal Öneme sahip Karkamış Taşkın Ovası	27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir.24.122016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca

Sulak Alanı	onaylamıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.
Gaziantep İli Flora ve Fauna yapısı	Flora ve Fauna yapısı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.
Fırat Kaplumbağası	Gaziantep Şube Müdürlüğümüz tarafından Kasım 2015 yılında Tür Eylem Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan iki yumuşak kabuklu kaplumbağa türünden birisi olan Fırat Kaplumbağası, Refatus euphraticus(DAUDIN,1802)'un dağılışı sadece Fırat ve Dicle Nehirleri ve bu nehirlerin kollarıdır. Bu nehirlerin geçtiği ülkelerden Türkiye, Suriye, Irak ve İran türün dağılışının olduğu ülkelerdir. Dolayısıyla tür bu alanlarda endemiktir.

Çizelge 3. Gaziantep'te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo.

D.4. Çayır ve Mera

İlimiz topraklarında Mera alanı toplam olarak 48.065,8ha.'lık bir alanı kapsamaktadır. İlçeler bazında toplam tespitli tahditli ve tescilli mera alanı; İslahiye İlçesi 5.325ha., Yavuzeli ilçesi 5.964ha., Nizip İlçesi 7.189ha., Oğuzeli İlçesi 2.441ha., Nurdağı İlçesi 4.900ha., Karkamış İlçesi 4.246ha., Araban İlçesi 3.908,33ha., Şehitkamil İlçesi 5.673,87ha., Şahinbey ilçesi 1.2240ha. Olarak İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildiği için çayır ve mera alanlarımızda önemli oranda suni azalma ortaya çıkmıştır.

İlimizde 48.065,8ha 'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza yeşil ve kuru ot sağlayan yem alanları değildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sağlama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyükşehir ve endüstri merkezlerinin kirlettiği havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sağlaması ve yeşil örtüsü ile çevreyi güzelleştirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır. Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sağlayamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkıların gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İLÇE ADI	KÖY SAYISI	TESPİTİ YAPILAN KÖY SAYISI	MERASI OLMAYAN KÖY SAYISI	TESPİT YAPILAN ALAN(ha)	TAHDİDİ YAPILAN ALAN(ha)
Şahinbey	79	79	18	12354	12240
Şehitkamil	73	73	20	10077,53	5673,87
Oğuzeli	76	76	41	2445	2441
İslahiye	52	52	21	4984,71	4982
Nurdağı	35	35	10	5358	4900
Karkamış	35	35	19	424,7	424,6
Nizip	83	83	37	7060	7189
Araban	40	40	17	4353,50	3908,33
Yavuzeli	39	39	14	6055	5964
TOPLAM	512	512	197	53114.44	47722.8

D.5. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde Belirtilen Alanlar olarak İlimizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hancılar baraj Göletleri ile Burç, Zülfiyar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıkan, Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözbaşı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

17.05.2005 tarih ve 25818 sayılı resmî gazetede yayınlanan sulak alanların korunması yönetmeliği uyarınca Ulusal Sulak Alan Komisyonunun 2008 yılı 1. Olağan Toplantısında Karkamış kıyısı sulak alanı koruma bölgesi ilan edilmiştir.

KARKAMIŞ KIYISI SULAK ALANI

Karkamış Sulak Alanı, İdari olarak Gaziantep İli Karkamış ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep şehir merkezine uzaklığı 75 km.' dir. Alan, Karkamış ilçesinin doğusunda, Şanlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08 ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05 ve 38° 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 10.470 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamış bölgesi, Fırat nehrinin meydana getirdiği, tarihi havza olan Mezopotamya Havzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yatağını ve nehir boyunca uzanan su basar ağaç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin doğusunda

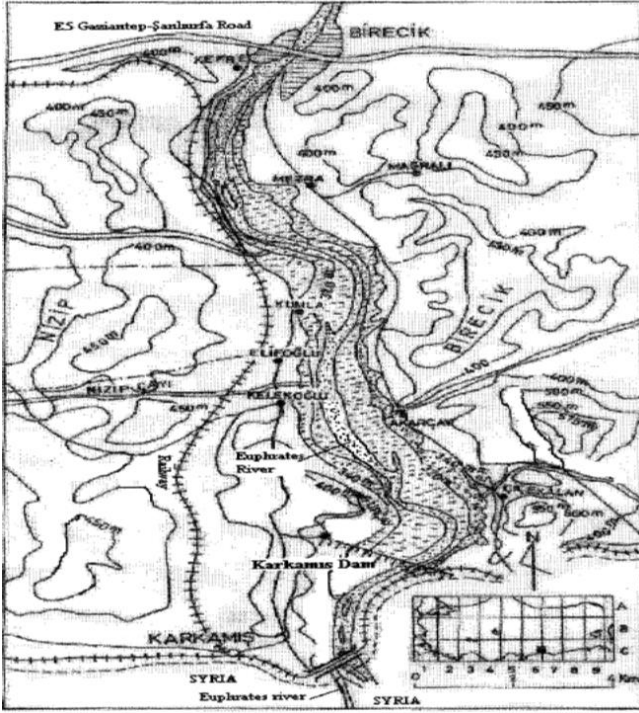
yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında Yurtbağı köyü, Gürçay köyü, Keleklioğlu köyü, Elifoğlu köyü, Şanlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmuş ve bölünmüş iki bitki örtüsü topluluğu içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamış tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karışımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toygarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak kuşu (*Otus brucei*); Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlığını sürdürmektedir); çizgili sırtlan(*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı kuş gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildiğinden, büyük olasılıkla bütün Güneydoğu Anadolu içinde en iyi belgelenmiş alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydoğu Anadolu 'da bulunan türlerin birçoğu bu alanda görülebilmektedir. Karkamış barajı'nın güney bölgesindeki habitatlar bu bölümde başka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydoğu Anadolu 'da nadirdir.

Karkamış ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elverişli olup, genellikle düz bir şekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek dağ ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamış akarsu niteliğindeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmuştur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamış sınırları içerisinde geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç derede bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifoğlu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir.

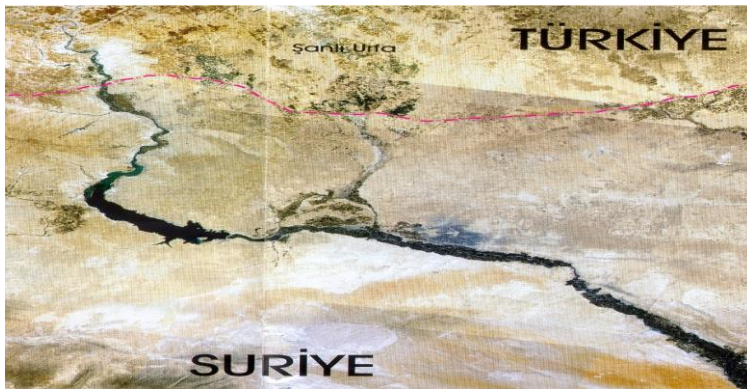
Karkamış sulak alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamış Sulak Alanında yapılmış çalışma sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonu tespit edildiği görülmüştür. Bu çalışma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla değişimi izlenebilecek, bu sayede gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sağlayabilecektir. Örneğin; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri kullanılarak, etkili izleme programları geliştirmek ve uygulamak, çeşitli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geliştirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

Resim D.4-Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamış bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, fırat, gaziantep, şelmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yatağı ve kıyı şeridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gevşek tutturulmuş çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan diğer bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu oluşturan killi kireç taşı ve tebeşirden oluşan yumuşak topografya gösteren killi kireç taşı ve tebeşirli kireç taşları nehir yatağından ileride yüzeylenmiş durumdadır.

Resim D.5- Fırat Nehri Uydu Görüntüsü

Resim D.6- Karkamış sulak alanı su basar ağaçları

Resim D.7- Karkamış sulak alanına genel bakış

İklim durumu:

Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 °C, maximum sıcaklık ortalaması 38.8 °C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yöremizin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 °C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 °C olurken Temmuz ayında 40 °C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' dur.

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora araştırması Türkmen ve ark. [15], Atamov ve ark. [7], Balos ve Akan [8] tarafından yapılmıştır. Türkmen ve ark. [15] alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, Atamov ve ark. [7] alandan 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, Balos ve

Akan [8] alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamış'ın doğal bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dır. Karkamış ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dır.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin E. Özuslu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010 12 baskın olduğu, kireçtaşı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*, *Prosopis farcta* (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum mucronatum* Bertol. subsp. *mucronatum*, *Aegilops biuncialis* Vis, *Eremopoa persica* (Trin.) Roshev., *Hordeum spontaneum* C. Koch and *Poa bulbosa* L.'dir.

Sulak Alan Vejetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı şeridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, *Najas minor* All., *Potamogeton crispus* L., *Typha domingensis* Pers., *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., *Cyperus longus* L., *Juncus inflexus* L., *Saccharum ravennae* (L.) Murray, *Mentha aquatica* L., *Scirpoides holoschoenus* (L.) Sojak, *Polygonum lapathifolium* L., *Juncus inflexus* L., *Veronica anagallis-aquatica* L., *Nasturtium officinale* R.Br., *Tamarix smyrnensis* Bunge, *Rubus sanctus* Schreb., *Populus euphratica* Oliv., *Salix alba* L. and. *Vitex pseudo-negundo* (Hausskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Gaziantep'te Bulunan Tescilli Anıt Ağaçlar

Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı(Marus albaL.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağın kesiştiği yerde Naip Hamam sokağı arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbaşı, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır. Ağacın gövde çapı 6 m, yüksekliği 15-20 m, gövde yüksekliği 3.5 m. yüksekliğindedir.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

D.6.1.2.Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesiinde Bulunan İran Palamut Meşesi (*Quercus brantii*)

Gaziantep İli Nizip İlçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Keldağ mevkiinde bulunan beyaz İran Meşe Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşe Palamudu 685 rakımında, 100 cm gövde çapı, 12 m yüksekliğe, gövde yüksekliği 3 m. dir. Ağacın yaşı 230 yıl olarak tespit edilmiştir. *Quercus brantii* (İran Palamut Meşesi) 2009 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim D.9- Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu

D.6.1.3.Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesiinde bulunan Dut Ağacı(*Marus alba*L.)

Şahinbey İlçesi, Geneyik Köyü İlköğretim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut ağacı 59 pafta, 2.432 parselde bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 6.5 m, üst gövde çevresi 5.5 m, alt gövde çapı 6.5 m. ağacın yüksekliği 15-20 m. gövde yüksekliği 4.5-5 m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 300-350 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim D.10- Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı

D.6.1.4.Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası Antep Fıstığı(*pistacia vera* L.)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5 m, yüksekliği 8-10 m, Kuzey-güney taç genişliği 14 m, Doğu-batı taç genişliği 13.70 m., ağacın çevresi 3.35 m. ölçülerinde olup, 600 m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 200-300 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2012 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim D.11- Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezra.bulunan Antep Fıstığı(*pistacia vera* L.) ağaçları

Resim D.12-Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(*pistacia vera* L.) ağaçları

D.6.1.5. Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı

Çınar Ağacı Şahinbey İlçesi, Morcalı Köyü, Y= 329352, X= 4087825 koordinatlarında, 109 ada, 4 parselde bulunmaktadır. Ağacın çevresi 710 cm, boyu 25 m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 31.07.2014 tarih ve 7867 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim D.13- Morcalı Köyü Çınar Ağacı(*Platanus Orientalis*)

D.6.1.6. Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(*Platanus Orientalis*)

Çınar Ağacı İlimiz Nizip İlçesi, Sekili Mahallesi sınırları Y:380932, X:4092646 koordinatlarında, 2688 parsel ve 233 ada üzerinde bulunmakta bulunmaktadır. Ağacın çevresi 1000 cm, boyu 26 m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 27.10.2014 tarih ve 10792 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

D.6.1.7.Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (*Quercus ithaburensis*)

İlimiz Araban İlçesi Elif Mahallesinde bulunan 3 adet Meşe Palamut Ağacı (*Quercus ithaburensis*) 66 parsel üzerinde olup 1 Nolu ağaç; Y: 401880.000 X:4135901.000, 2 Nolu ağaç; Y: 401918.000 X:4135894.000, 3 Nolu ağaç; Y:419904.000 X:4135911.000 koordinatlarında bulunmaktadır. 1 nolu Anıt Ağaç yörede Koyun baba Türbesi olarak bilinen türbenin avlusunda, 2 ve 3 nolu Anıt Ağaçlar ise Türbenin çevresinde bulunmaktadır. 1 nolu Ağacın gövde çevresi 365cm, boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 17m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

2 nolu Anıt Ağacın gövde çevresi 450cm, toprak yüzeyi çevresi 800cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 15m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

3 nolu Anıt Ağacın gövde çapı 4,5cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, tepe çapı 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

Resim D.14- Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

D.6.2.Tabiatı Koruma Alanları:

Tabiatı Koruma alanı olarak, dünyada sadece Gaziantep Dülük Baba ormanı(Dülük Baba Tabiat Parkı) içerisinde yetişen lokal endemik bir bitki türü olan Antepkayakekiği (*Satureja aintabensis*) adlı bitkiyi koruma altına alma ve bölgeyi “Koruma Alanı” ilan etme çalışmalarımız devam etmektedir. Bitkiyi koruma altına almak amacıyla alanın dört mevsim gözlenmesi gerekmektedir.

Lokal Endemik Antepkayakekiği'nin (*satureja aintabensis* p.h. davis) yayılışı, populasyon durumu, habitat özellikleri ve türü tehdit eden faktörler

Antepkayakekiği (*Satureja aintabensis* P.H. Davis) Ballıbabagiller (*Lamiaceae*) familyasına ait, dünyada sadece Gaziantep Dülük Baba Mesire yeri içerisinde yetişen lokal endemik bir bitki türüdür.

Bitkinin günümüzdeki populasyonu oldukça küçük olup, arkeolojik yerleşim alanı içerisinde bulunması ve kekik olarak toplanma olasılığı nedeniyle nesli tehdit altındadır. Bu nedenle Uluslararası Doğa Koruma Kurumu Kırmızı Listesi (IUCN Red List Categories Version 3.1) kategorilerinden CR [Critically Endangered (Vahim= Çok Tehlikede)] kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoriye giren türler eğer koruma önlemleri alınmazsa gelecekte yok olma tehlikesi altına girecektir.

Satureja L. (Kayakekiği) cinsi 70'den fazla tür ihtiva etmektedir. *Satureja* L. türleri başta Batı Akdeniz Havzası olmak üzere tüm Avrupa Kıtası'nda yayılış göstermektedir. Türkiye'nin dışında İran ve Kuzey Afrika'da yetişen bazı türleri de vardır. (Greuter, 1986).

Ülkemizde *Satureja* L. cinsinin 15 türü bulunmaktadır.(Davis, 1980, 1982) Bu türlerden 4 tanesi endemiktir (Öztekin ve ark. 2004) *Satureja* L. türleri çay, baharat ve halk ilacı olarak “kekik, sater, zahter, sivrikekik” gibi isimler altında kullanılmakta olup ekonomik öneme de sahiptir.

Resim D.15- *Satureja aintabensis* P.H. Davis

Resim D.16- *Satureja aintabensis* P.H. Davis

Türün Tanımı:

Bitki çok yıllık, tabanda sert odunsu ve çok gövdelidir. Gövdesi basit dallanmış, kırılğan, ince yapılı, 10- 45 cm. boyundadır. Tüylar geriye kıvrık ve diktir. Yapraklar açık yeşil, dikdörtgenimsi- çizgisel, 5- 15 mm. boyunda, 1-2 mm. genişliğinde, sapsız, küt uçlu, kenarda düz, tabana doğru daralmış durumdadır. Tüylar kısa, yumuşak ve az sayıda, yoğun kırmızı renkli salgı noktalıdır. Çiçek durumu seyrek Çanak yapraklar 2-4 mm. uzunluğunda belirgin iki dudaklı, Taç yapraklar morumsu leylak, çiçeklenmenin başlangıcında beyaz renkli, 5-6 mm. uzunluğundadır. Tohumu açık kahverengi, 1-1.5 mm. boyunda, genişçe dikdörtgeni (findıkçık) şekillidir.

S. aintabensis P.H. Davis çiçek durumu'nun seyrek olması ve çiçek kümelerinin birbirinden uzak olması ile Doğu Anadolu'da yayılış gösteren *S. macrantha* türüne benzemektedir. Ayrıca taç yaprak boyutları ve rengi açısından da, Türkiye'nin yaklaşık tüm bölgelerinde yayılış gösteren *S. hortensis* türüne yakındır. Fakat yetiştirme şekli, yaprak yapısı, kök sistemi ve pedunkul boyutları ile diğer türlerden ayrılmaktadır. Çiçeklenme zamanı Temmuz- Ekim ayları arasındır.

Çiçeklerin yayılış alanı:

Dünyada sadece Gaziantep- Adana karayolu üzerinde, Gaziantep şehir merkezine 12 km. uzaklıkta mesire alanı içerisinde (Şekil 4) Dülük antik kenti kaya mezarları çevresinde 0.3 km²' lik bir alanda yayılış göstermektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sadece Gaziantep İli'nde yetişen *Satureja aintabensis* P.H. Davis (Antepkayakekiği) türü lokal endemik bir tür olup, ilk olarak Haussknecht tarafından Gaziantep'ten 1865 yılında toplanmıştır.

Resim D.17-Satureja aintabensis P.H. Davis

İl sınırları içerisinde bulunan tabiat parklarından, tabiat anıtlarından, tabiatı koruma alanlarından vs söz edilerek [isimleri ve alanları (ha) olarak belirtilerek], fotoğraflar verilerek tabiat varlıklarını koruma çalışmalarına değinilmelidir.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Karkamış sulak Alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla başta su kuşları olmak üzere Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. Alanda bu çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgularla, bugüne kadar alanda yapılan çalışmalar ve tarafımızca yapılan bu çalışma birleştirilerek incelendiğinde toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu, 13 balık, 46 Sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonunun tespit edildiği görülmüş ve bu makalede liste halinde verilmiştir.

Karkamış ve çevresinde bulunan bitki ve hayvan türlerinin çeşitliliği alanın önemini daha da artırmaktadır. Akarsuyun besin elementleri bakımından zengin oluşu, gerek çeşitlilik gerekse, yoğunluk bakımından yüksek düzeyde yaban hayatının gelişmesine ve barınmasına olanak sağlamıştır. Güney Fırat Havzası-Karkamış, kuş toplulukları, su basar ağaç toplulukları, bitki örtüsü ve fauna bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden birisidir.

Karkamış sulak alanında, akarsu akış rejimi ve su seviyesinin yüksekliği mevsimlere göre değişiklik göstermektedir. İlkbaharda nehir suları yükselerek kıyıları kaplamakta, Yaz aylarında ise geri çekilmektedir. Bu ritmik olay her yıl düzenli olarak tekrarlanmaktadır. Yaz aylarında suların çekildiği

yerlerde kum alanları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Karkamış sulak alanında ekolojik ilişkilerin temelini su teşkil etmektedir. Akarsu yönetiminden sorumlu kuruluş olan DSİ Genel Müdürlüğünce Karkamış Barajı yapılmış ve su akış rejimi düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu uygulama sonucunda Gölün güneyinde yer alan taşkın alanı kontrol altına alınmıştır. Bu çalışmamızda barajın üst tarafındaki alanlarda, baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, yetkililerce acil önlem alınması gerekmektedir.

Karkamış sulak alanında faaliyet gösteren kum ocakları alanın kalitesinin bozulmasına neden olmuştur. Alandaki su kalitesinin ve doğal su rejiminin bozulması ekolojik döngü üzerinde etkili olmuş ve bazı türlerin alandan uzaklaşmasına sebebiyet vermiştir. Sadece Fırat kıyılarında yaşayan Fırat kaplumbağası Türkiye için oldukça önemli bir canlı türüdür. Barajlar nedeniyle Fırat kıyılarının yok olmasından dolayı Fırat kaplumbağasının yaşam alanlarını kaybetmeye başladığı belirlenmiştir. Bu türün alandan uzaklaşmaması ve neslinin devam edebilmesi için doğal ortamının korunması gerekmektedir.

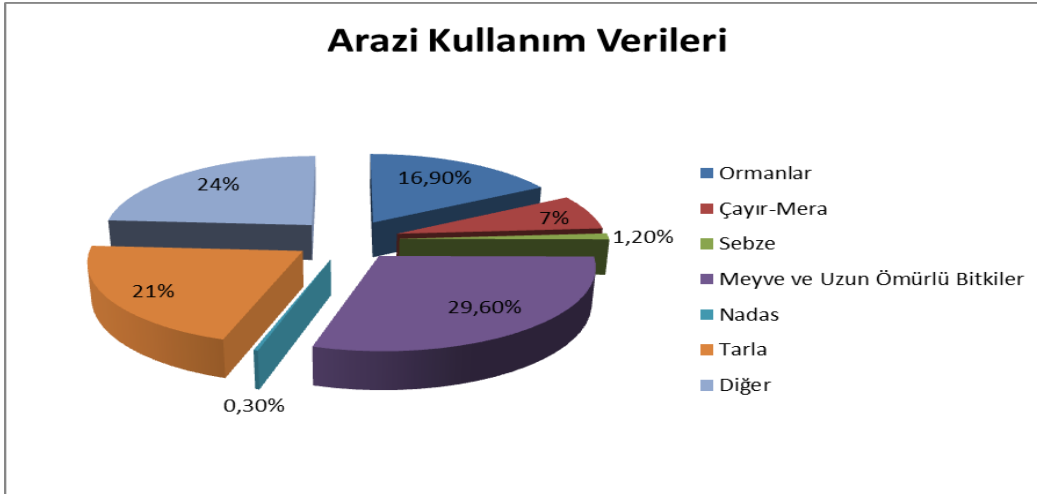
Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabına göre (Ekim ve ark., 2000) Satureja aintabensis (Antepkayakekiği) tehlike altında bulunan türler arasında yer almaktadır. Günümüzde Dünyada sadece Gaziantep Dülük Baba ormanları içerisinde yetiştiği bilinen Antepkayakekiği lokal endemik türüne yönelik herhangi bir koruma tedbiri bulunmamaktadır. Bu sebeple türün acil olarak koruma altına alınması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için, alanın sınırları çevresine tel örgü çekilerek insan ve hayvan girişi engellenmeli ve antropojen etkiler azaltılmalıdır. Bitkinin yaşam alanının muhafazası için alanda bulunan patika yolun genişletilmesine, beton, asfalt ve parke taşı gibi yol yapımına müsaade edilmemelidir.

Kaynaklar

- Davis, P.H. 1980. Materials for a Flora of Turkey XXXVII: Labiatae, Plumbaginaceae, Plantaginaceae, Notes RBG Edinburgh. 38 (1): 23-64, Edinburgh.
- Davis, P.H., 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 7, p. 322, Edinburg Univ. Pres, Edinburgh.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., adıgüzel, N., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler), Türkiye Tabiatını Koruma Derneği- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ankara.
- Greuter, W. 1986. Med- Checklist (Dicotyledones, Convolvulaceae- Labiatae, Vol. 3, Conservatoire et Jardin Botaniques de la ville de Geneva.
- IUCN, 2001. IUCN Red List Categories: Version 3,1, IUCN Species Survival Commission, IUCN, Gland and Cambridge.
- Öztekin, M., Erik, S. ve Özuslu, E., 2004. Yöresel Endemik Bir SATureja L. Türü: SATureja aintabensis P.H. Davis, XVII. Ulusal Biyoloji Kongresi 5. Sektör Sözlü, Poster ve Serbest Bildiri Özetleri Kitabı, sy., 115, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- E. Özuslu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010
- İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- Gaziantep'in Tabiat Varlıkları- Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -2013
- Erdem, O. *Sulak alanlar, Önemi, Temel Sorunları, Türkiye'nin Uluslar arası Öneme Sahip Sulak alanları*. Haber Ekspres Gazetesi İzmir Gediz Deltası ve Kuşları Eki, İzmir, 2004.
- Haktanır, K.; Arcak, S. *Çevre Kirliliği*, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 1503, Ders Kitabı: 457, Ankara, 1998.
- Anonim. *Türkiye'nin Çevre sorunları'99*. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara, 1998.
- Keşaplı Can, Ö. *Kuş Göçü araştırmaları*. Bilim Teknik Dergisi, Yeni Ufuklar Eki, Ankara, 2004.15
- E. Özuslu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010 Welch, H. J. *GAP Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi 2001-2003- Sonuç Raporu*. DHKD (Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği), İstanbul, Türkiye, 2004.
- Kılıç, D. T.; Eken, G. *Türkiye Kuşları Kırmızı Listesi: Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları – 2004 Güncellemesi*.- Doğa Derneği, Ankara, 2004.
- Atamov, V.; Aslan, M.; Ayalp, G. *Flora of Mezra City (Birecik, Şanlıurfa- Turkey)*. Asian Journal of Plant Sciences, 2007, 2(2): 225-238.
- Anonim, 1998. Türkiye'nin Çevre sorunları'99. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara.
- Anonim, 2007. Çevre Durum Raporu. Gaziantep Valiliği Yayınları, Gaziantep.
- Gaziantep İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü.(2016-2017)
- Gaziantep Orman İşletme Müdürlüğü.(2016-2017)
- Doğa ve Kültür Derneği (2013)

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Şekil E.17 – Gaziantep ilinde 2017 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması (Kaynak, yıl)

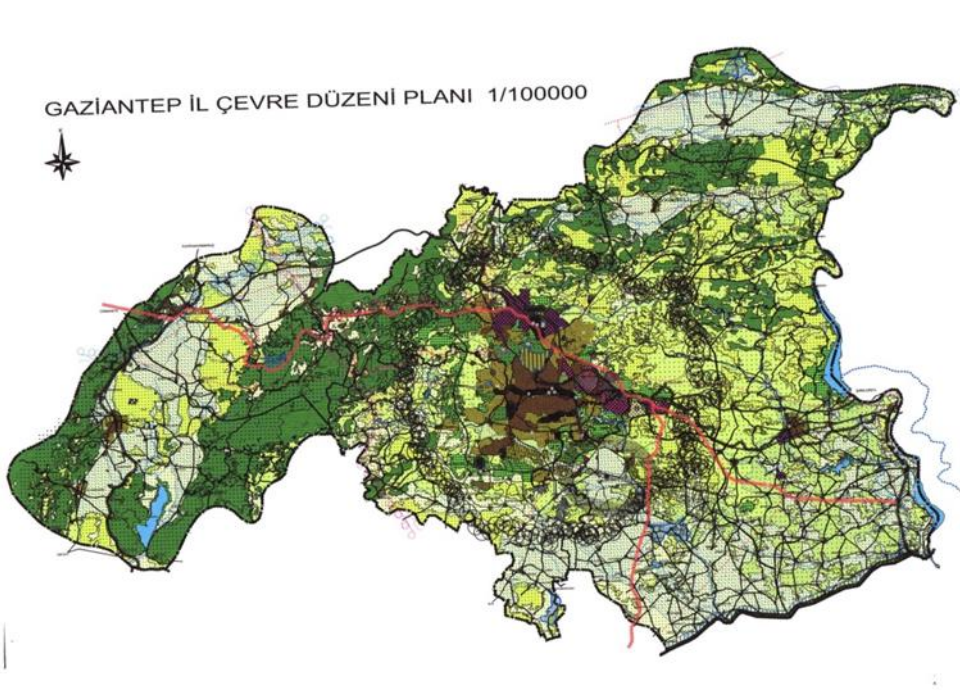
Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	70.316	% 10.9
2. Sınıf Araziler	100.578	% 15.5
3. Sınıf Araziler	63.916	% 9.9
4. Sınıf Araziler	66.687	% 10.3
5. Sınıf Araziler	—	—
6. Sınıf Araziler	48.880	% 7.6
7. Sınıf Araziler	291.801	% 45.2
8. Sınıf Araziler	3.848	%5
TOPLAM	646.026	%100

Çizelge E.32 – Gaziantep ilinde arazi sınıflandırması

GAZİANTEP	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	12.345,18	1,82	18.048,8	2,66	18.862,82	2,77	20.623,35	3,03
2) Tarımsal Alanlar	515.628,03	75,90	508.560,84	74,86	459.087,34	67,49	457.926,01	67,32
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	146.368,60	21,55	145.598,59	21,43	195.062,28	28,68	194.194,57	28,55
4) Sulak Alanlar	1.647,41	0,24	1.647,41	0,24	1.832,89	0,27	1.624,47	0,24
5) Su Yapıları	3.371,77	0,50	5.505,33	0,81	5.373,25	0,79	5.850,19	0,86
TOPLAM	679.360,99	100,00	679.360,97	100,00	680.218,58	100,00	680.218,59	100,00
KAYNAK	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı							

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl Çevre Düzeni Planı Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.09.2011 tarih ve 359 sayılı, İl Genel Meclisinin 03.11.2011 tarih ve 99 sayılı kararları ile kabul edilmiştir. Çevre Düzenin Planında son olarak Taşlıca Çevre Düzeni Planı değişikliği 18.03.2016 tarih 178 sayılı ve Beylerbeyi Çevre Düzeni Planı değişikliği 18.03.2016 tarih 177 sayılı kararları ile onaylanmış olup, söz konusu plan değişikliklerinin askı süreci devam etmektedir.

Kaynak: Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2018)

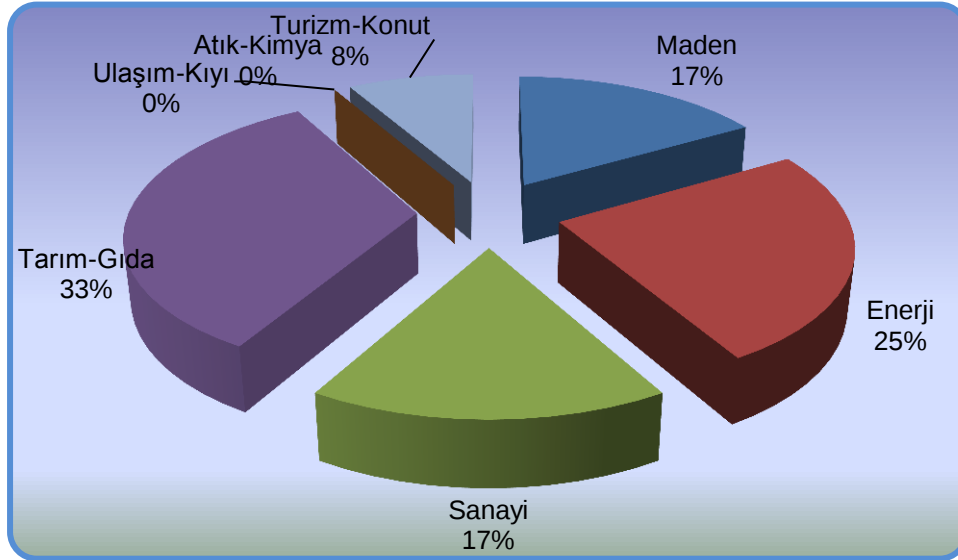
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

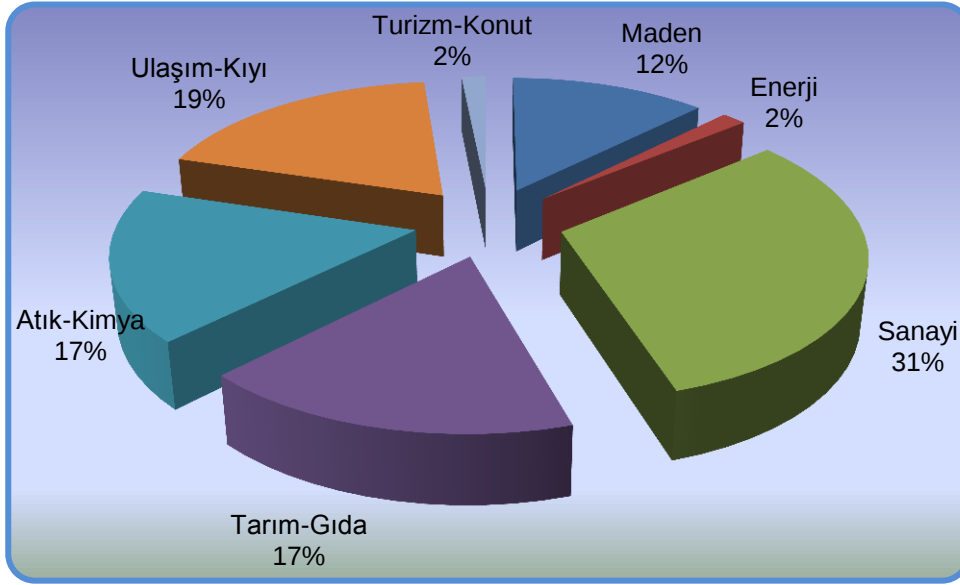
Yıl içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gerekli ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları aşağıda verilmiştir.

Çizelge F.33 – Gaziantep İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2017 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı (ÇŞİM, 2018)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	8	1	20	11	11	12	1	64
ÇED Gerekli	3	-	-	-	-	-	-	3
ÇED Olumlu Kararı	2	3	2	4	-	-	1	12

Şekil F.18 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı (ÇŞİM, 2018)

Şekil F.19 – ilinde 2017 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı
(ÇŞİM, 2018)

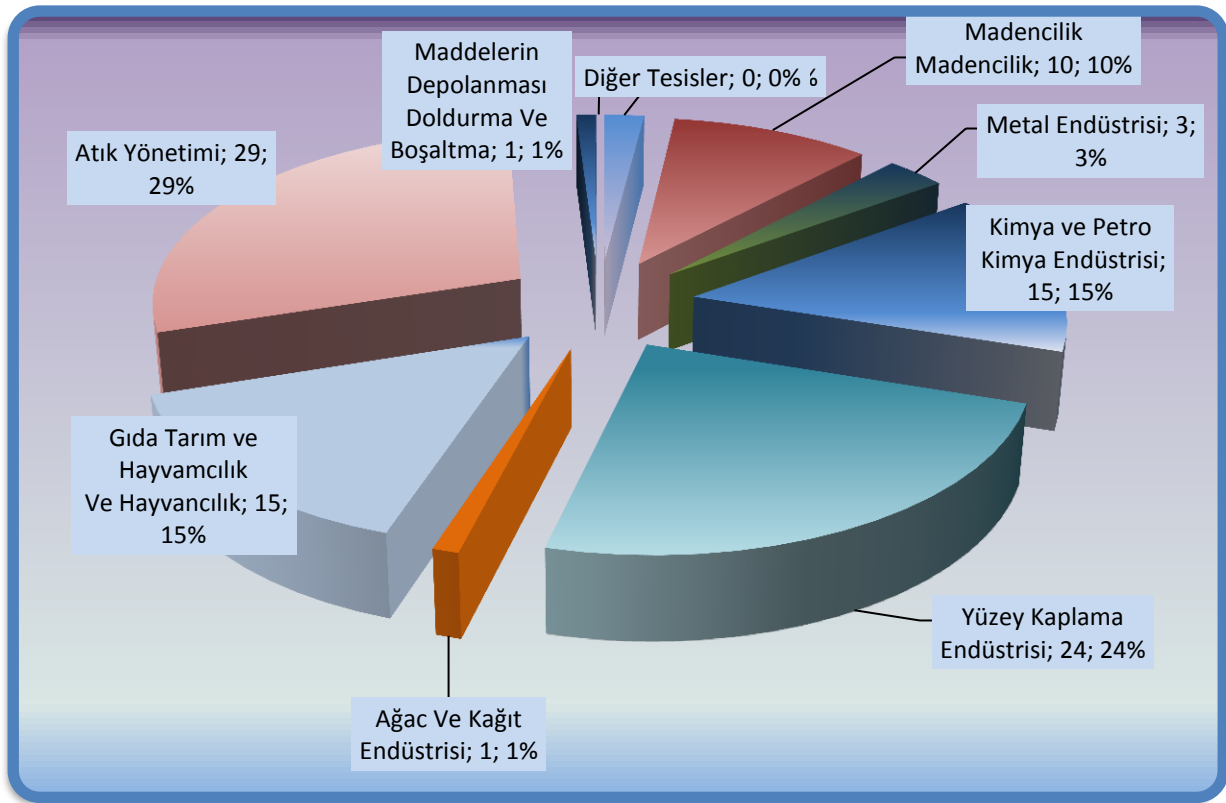
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY), 10.09.2014 tarihinde yayımlanarak 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan işletmelerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir.

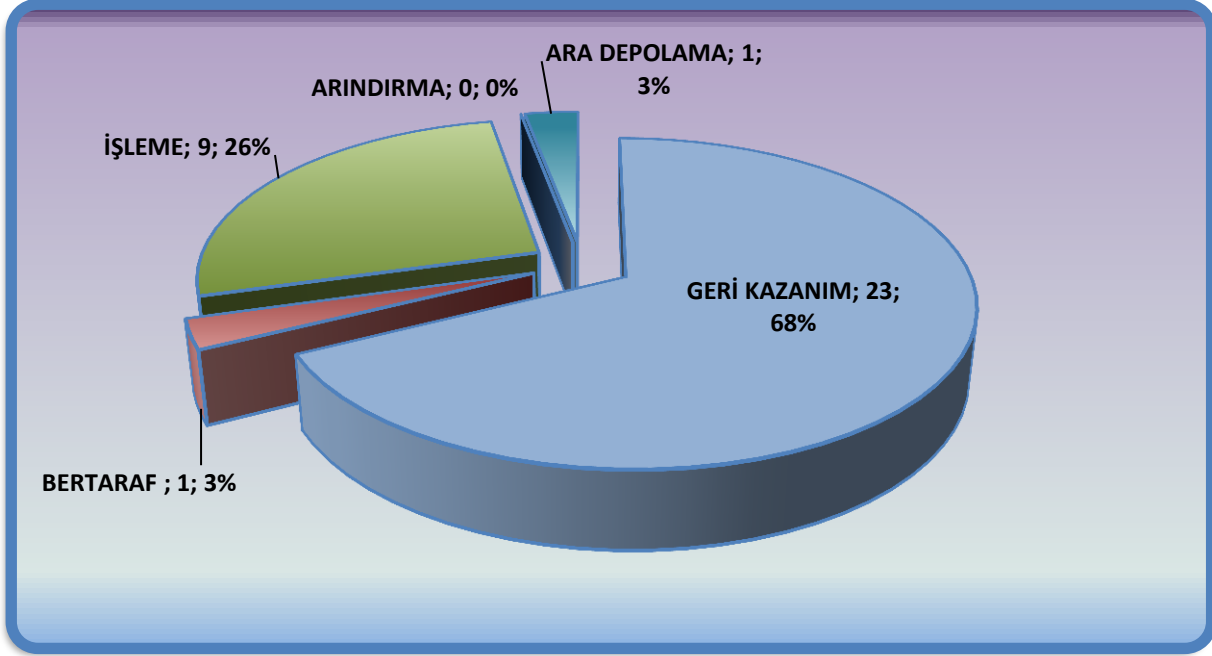
Bu kapsamında Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belge sayısı 65 adet, ret edilen geçici faaliyet başvuruları olmadığı, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 2 adet, Çevre İzni konusunda verilen muafiyet sayısı 39 adettir. Geçici Faaliyet Belge Sayıları ve Çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, Çizelge F.44, Grafik F.27, Grafik F28.' te verilmektedir

Çizelge F.34 – Gaziantep ilinde 2017 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları (Kaynak: Gaziantep ÇŞİM-2018)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	7	58	65
Çevre İzni Belgesi	5	55	60
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	12	23	35
TOPLAM	24	136	160

Şekil F.20 – Gaziantep ilinde 2017 yılında verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin sektörlere göre dağılımı
(Gaziantep ÇŞİM-2018)

Şekil F.21 - Gaziantep ilinde 2017 yılında verilen lisansların konuları
(Gaziantep ÇŞİM-2018)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre İzin Ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY) kapsamında ilimizde 2017 yılı içerisinde toplamda 65 firmaya Geçici Faaliyet Belgesi düzenlenmiştir. 2017 yılı içerisinde 160 tane başvuru Çevre İzni Ve Çevre İzni Ve Lisansı Belgesine dönüştürülmüştür.

Kaynaklar:

- ÇED-İzin-Denetim Genel Müdürlüğü
- Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

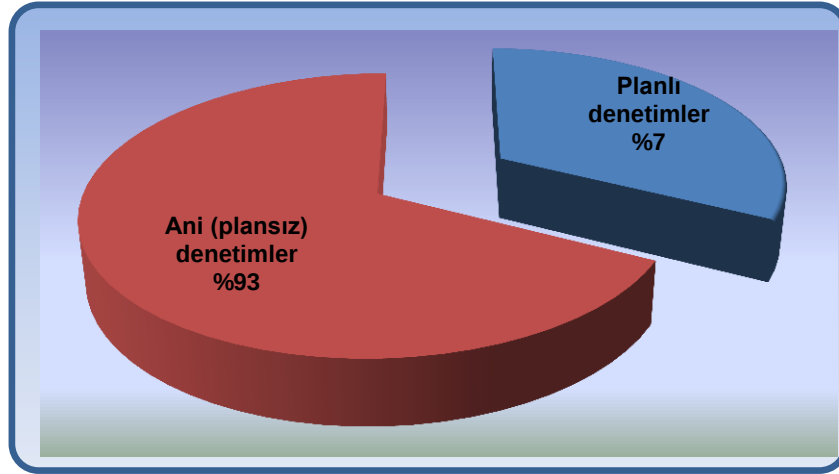
ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

İldeki bilgiler kapsamında Çizelge G.44, Şekil G.29 oluşturulmalıdır.

Çizelge G.35 - Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(Gaziantep ÇŞİM-2018))

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	100
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	1.447
Genel toplam	1.547

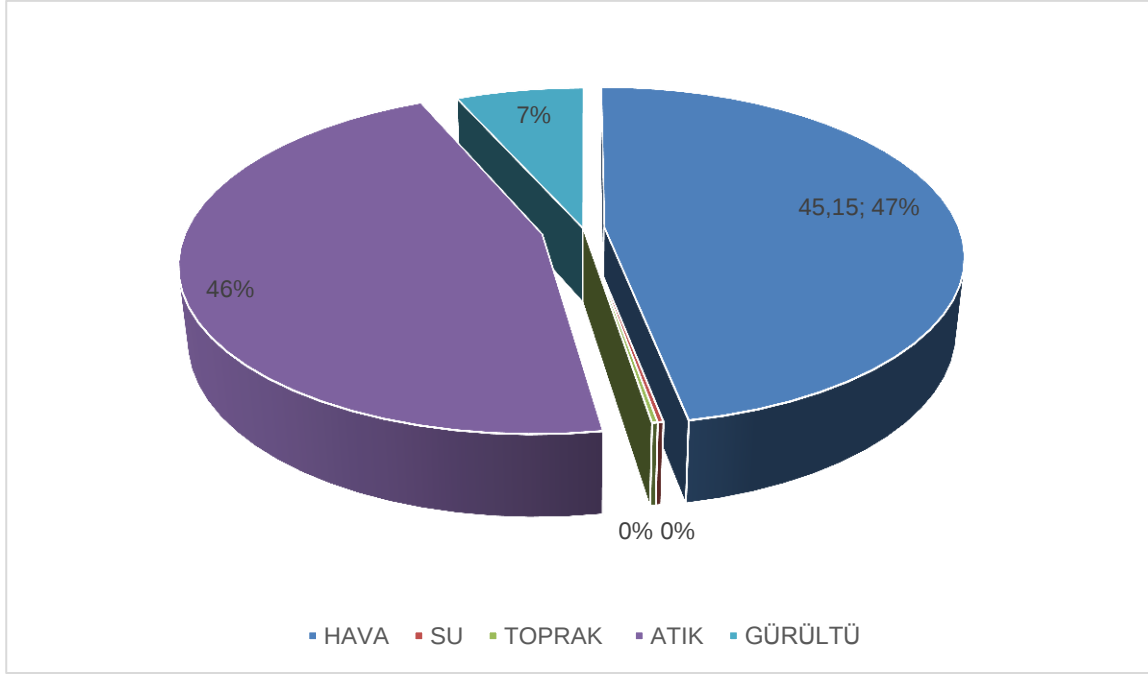
Şekil G.22– Gaziantep ilinde ÇŞİM tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(ÇŞİM,2018)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.36 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları
(Gaziantep ÇŞİM-2018)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	42	2	2	41	0	6	0	93
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	42	2	2	41	0	6	0	93
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	%100	%100	%100	%100	-	%100	–	%100

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

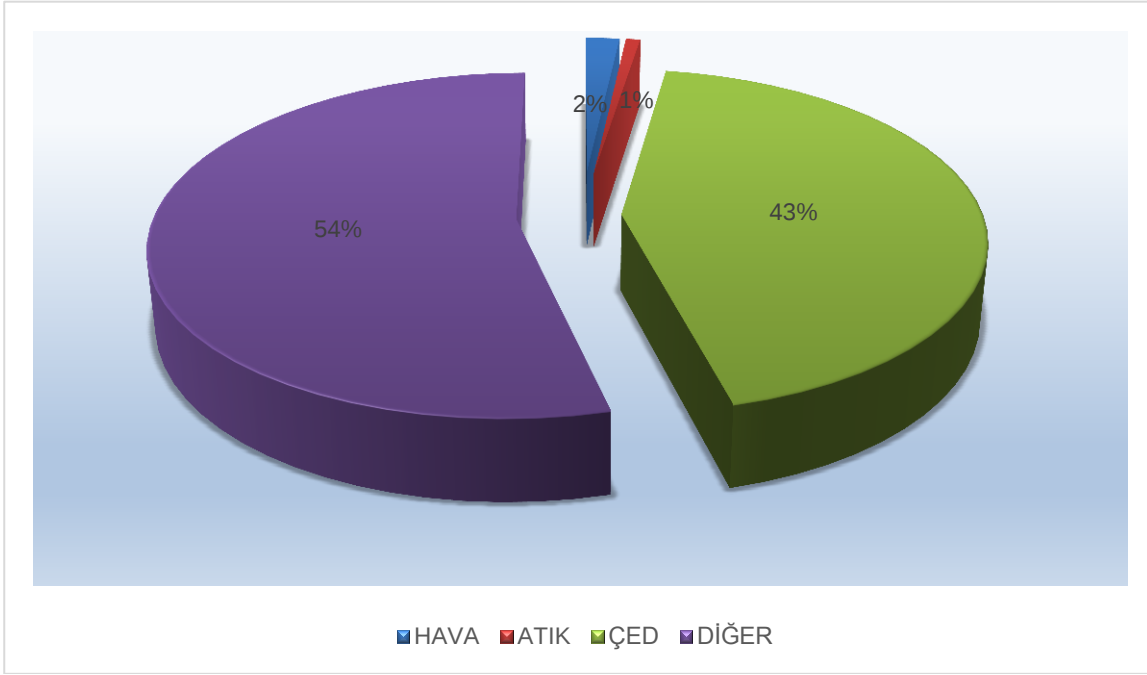

Şekil G.23 –Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı (ÇŞİM,2018)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.37 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı (ÇŞİM,2018)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	2.758,6			1.176			67.705	84.062,21	155.701,81
Uygulanan Ceza Sayısı	3			2			4	40	49

Şekil G.24 – Gaziantep ilinde 2017 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı
(ÇŞİM ,2018)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma yoktur.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- ÇED-İzin-Denetim Genel Müdürlüğü
- Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2016 yılında, 22.07.2005 tarih ve 25883 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’nin “Eğitim” başlıklı 52. maddesi gereğince tüm sağlık kuruluşlarının tıbbi atık sorumlularına, sağlık personeline ve tıbbi atıkların yönetimiyle görevli personellerine, belediyelerin tıbbi atık yönetimiyle görevli personellerine ve tıbbi atık yönetimine dahil olan özel temizlik/taşıma/bertaraf firmalarına ve personellerine tıbbi atıklara ilişkin sağlık, güvenlik ve çevre konularındaki duyarlılığı geliştirmek amacıyla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda eğitim verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Bu amaçla İl Müdürlüğümüz Teknik Personellerinden; Şengül İYMEN, Aslıhan KAYADELEN, Elif YILDIRIM, Şefika ÖCAL ve Selma ZOR tarafından “Atık Yönetimi ile ilgili genel bilgiler, Tıbbi Atıklar hakkında genel bilgiler, Tıbbi Atık Yönetimiyle ilgili Mevzuat, Sağlık Kuruluşlarında Tıbbi Atık Yönetimi, Belediyelerde Tıbbi Atık Yönetimi, Tıbbi Atıkların Toplanması” konularını kapsayan eğitim 13.05.2016 ve 28.12.2016 tarihlerinde verilmiştir.

Eğitim sonunda yapılan ölçme değerlendirme sınavında başarılı olan katılımcılara sertifika verilmiştir. Söz konusu eğitim programlarından 13.05.2016 tarihinde 110 kişi sertifika almaya hak kazanmıştır. 28.12.2016 tarihinde 160 kişi sertifika almaya hak kazanmıştır. Ayrıca her hafta İlimiz Şehitkamil İlçesinde 15 sosyal tesise yılda iki kez olmak üzere çevre konusunda yaklaşık 1.400 kişiye eğitim verilmiştir. İçerik olarak eğitimde Bitkisel Atık Yağlar, Gaziantep’te mevcut hava, su, atık, toprak ve gürültü kirliliklerinin ve temizlenmesi ve geri dönüşümün faydaları üzerinde durulmuştur.

İlimizde, denetimli serbestlik yükümlülüklerine göre, Müdürlüğümüz personellerince çeşitli tarihlerde “Çevre Bilinci ve Doğaya Saygı” konulu seminerler verilmiştir. Bu seminerde de yaklaşık 350 kişiye eğitim verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında yapılan protokol ile ülkenin doğal kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve her türlü çevre sorunlarının önlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü olarak hedefimiz, ilimizdeki 10.000 öğrencimize ‘Çevre Biziz, Biz Gaziantep’li Çevreci Gençlerimiz’ sloganı ile çevre konusunda eğitim vermektir. Gençlerimizin daha bilinçli bir çevre anlayışına sahip olabilmeleri için İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Müdürlüğümüz arasında iş birliği yapılmıştır. Yapılan işbirliği sonucunda köy okullarımızda dâhil olmak üzere 2016 yılında toplam 52 okul da 3.770 öğrenciye eğitim verilmiştir.

EK-1: 2017 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlinize ait 2017 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	x																							
ŞUBAT	x																							
MART	x																							
NİSAN	x																							
MAYIS	x																							
HAZİRAN	x																							
TEMMUZ	x																							
AĞUSTOS	x																							
EYLÜL	x																							
EKİM	x																							
KASIM	x																							
ARALIK	x																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2016 yılı Ekim- 2017 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																															
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀							
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																										X					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2017 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

KAYNAK	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ ¹	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSA NİZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	2	2	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	1	1	
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller			
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri Belirtiniz).....			
f. Karayolu Trafik	3	3	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....			

¹ En önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, ... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri "X" ile işaretleyiniz.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL	1.Gaziantep	x	x	x			x		x	
	2.									
	3.									
	.									
	.									
İLÇELER	1.Şahinbey	x	x	x			x		x	
	2.Şehitkamil	x	x	x			x		x	
	3.Oğuzeli	x	x	x			x		x	
	4.Nizip	x	x	x			x		x	
	5.İslahiye	x	x	x			x		x	
	6.Nurdağı	x	x	x			x		x	
	7.Araban Yavuzeli	x	x	x			x		x	
	8.Karkamış	x	x	x			x		x	
	9.	x	x	x			x		x	
	10.									
	.									
	.									
	.									

Kaynaklar: İşaretlemeye ilişkin verinin nereden alındığı

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	1		
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	4		
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1		
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	1		
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği			
g. Meteorolojik faktörler			
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yerüstü sularının kalite sınıflarını Yerüstü Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yerüstü Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Sacir Deresi					x		x		x				Kalite Sınıfı Yer Değişiyor
Samözü Deresi					x		x		x				Kalite Sınıfı Yer Değişiyor

Kaynaklar: Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar: Veriler Temin Edilememiştir

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Veriler Temin Edilememiştir

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl	1.Şehitkamil													Büyükşehir Belediyesinin Atıksu Arıtma Tesisine Bağlı
	2.Şahinbey													Büyükşehir Belediyesinin Atıksu Arıtma tesisine Bağlı
	3.Oğuzeli													Büyükşehir Belediyesinin Atıksu Arıtma tesisine Bağlı
İlçeler	1.Nizip		x	x	x									
	2.İslahiye		x											
	3.Nurdağı													Büyükşehir Belediyesinin Atıksu Arıtma tesisine Bağlı
	4.Araban													Büyükşehir Belediyesinin Atıksu Arıtma tesisine Bağlı
	5.Yavuzeli		x											
	6.Karkamış		x											

Kaynaklar: Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

2017 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.									
2.									
3.									
.									
Havzalar									
1.									
2.									
3.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: İşaretlemeye ilişkin verinin nereden alındığı

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması			
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
d. Toplumda bilinç eksikliği			
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar:

- Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek * belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar			
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme			
f. Aşırı gübre kullanımı			
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı			
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması			
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi			
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması			
d. Erozyon mücadele çalışmaları			
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları			
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar:

- Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibarıyla, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, 5, ... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1’de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibarıyla, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayetler, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre verilen cezalar, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir. Sıralanma yapılırken sorunun çevre ve insan sağlığı için taşıdığı önem göz önünde bulundurulmalıdır.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	2	2	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	4	
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

a) IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1'de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

b) IV.2'de, IV.1'de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

c) Çevre sorununun nedenlerini,

d) Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,

e) Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini

f) Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,

g) Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,

a) Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,

sistematik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde hava kirliliğine neden olan kaynaklar arasında sırasıyla evsel ısınma, trafik, sanayi işletmeleri sıralanabilir. Hava Kirliliğinin önlenmesi amacıyla kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı, doğal gaz kullanımı yaygınlaştırılmalı, motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri düzenli olarak yaptırılmalıdır. Ayrıca sanayi kuruluşlarının emisyon konulu çevre izni almaları hususunda denetimler İl Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilmektedir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde su kirliliğine neden olan faktörler arasında bazı ilçelerimizde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması, sanayi kuruluşlarının atık sularını arıtmaması, küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması sıralanabilir. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alt yapısı olmayan yerleşim merkezlerinde fosseptik kullanılması gerekmektedir. Ayrıca sanayi kuruluşlarının atık suları için deşarj konulu çevre izni almaları hususunda denetimler İl Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilmektedir

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması konusunda 2016 yılında 5 ilçe belediyesinde ambalaj atığı yönetim planı onaylanmış olup, bu atıkların kaynağında ayrı ayrı biriktirilerek geri kazanımı gerçekleştirilmektedir. İlimizdeki sanayi kuruluşlarından kaynaklanan ambalaj atıkları, tehlikeli, tehlikesiz atıkların evsel atıklardan ayrı olarak toplanması, taşınması, nihai bertarafı ve/veya geri kazanımın sağlanması amacıyla çalışmalar Gaziantep Valiliği, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından etkin bir şekilde devam etmektedir. Sağlık kurum ve kuruluşlarından kaynaklanan Tıbbi Atıklar için Kaynağında ayrı toplama ve taşıma ile ilgili çalışmalar arttırılmış, Tıbbi atık eğitim seminerleri düzenlenmiş ve sağlık kurum ve kuruluşlarının etkin bir atık yönetimi için Ünite içi atık planları oluşturmaları sağlanmıştır.

Ayrıca bakanlığımız öncülüğünde tüm ülkede devam eden SIFIR ATIK PROJESİ ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde gürültü kirliliğine neden olan faktörler arasında şehir içi ulaşım, şantiye alanları, Açık hava aktiviteleri (düğün, konser vb.), yerleşim alanları içerisinde bulunan atölye, imalathane vb. yerler sıralanabilir. İnşaat hafriyat gürültüsü sürekli olmadığından çevreye olan etkisi diğer gürültülere göre daha az rahatsız edicidir. İnşaat gürültüsünün en az düzeye indirilmesi için insanların istirahat zamanında, cumartesi ve pazar günlerinde ise Belediyeden alınacak çalışma izin ile belirlenen zaman aralıklarında çalışmalarına izin verilmesi gerekmektedir. İlimizde özellikle sanayiden kaynaklanan gürültünün önüne geçilebilmesi amacıyla sanayi alanlarının yer seçimleri kent yerleşimlerinin dışında belirlenmiştir. Örneğin 1., 2., 3., 4. Ve 5.OSB'ler kent yerleşiminden yaklaşık 15 km kadar uzaklıktadır. Trafik gürültüsünün önüne geçilebilmesi amacıyla özellikle yeni kent yerleşiminde de yollarla binalar arasındaki mesafeler geniş tutulmakta ve yol kenarları ağaçlandırılmaktadır.

TEŞEKKÜR EDERİZ...